

I. УСТАВЕН ОСНОВ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Уставниот основ за донесување на законот е содржан во член 68 став 1 алинеа 2 од Уставот на Република Македонија, според кој Собранието на Република Македонија донесува закони.

II. ПРИЧИНИ ПОРАДИ КОИ СЕ ПРЕДЛАГА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Со постојниот Закон за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр. 63/00, 103/00, 37/02, 51/03 и 85/03) се уредуваат основањето, работењето, супервизијата и престанокот на работењето на банките .

Основниот текст на Законот за банки беше предмет на бројни измени и дополнувања. Намерата за предлагање на нов закон, покрај систематизирање и создавање на закон кој, земајќи ја во предвид реалната состојба на развој на банкарскиот сектор во Република Македонија, ќе ја зајакне и унапреди акционерската структура на банките и управувањето и ќе овозможи посоодветна супервизија на Народната банка на Република Македонија врз работењето на банките.

Потребата од измени на постојниот закон е и усогласувањето со Директивите на Европската Унија, а особено со Директивата 2006/48/ЕЗ на Европскиот парламент и Советот од 14 јуни 2006 година која се однесува на формирање и водење деловни активности на кредитните институции.

III. ОСНОВНИ НАЧЕЛА ВРЗ КОИ СЕ ЗАСНОВА ЗАКОНОТ

Донесувањето на законот се заснова на следниве начела:

- законитост,
- транспарентност,
- недискриминација,
- зајакната супервизија,
- зголемена сигурност во користењето на услуги од банкте во Република Македонија.

IV. СОДРЖИНА НА ЗАКОНОТ

Содржината на Законот е дадена во вид на Предлог на Закон.

V. ПРЕДЛОГ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОН ПО СКРАТЕНА ПОСТАПКА

Согласно член 152 од Деловникот за работа на Собранието на Република Македонија, се предлага Предлогот на законот да се претресе на истата седница на Собранието на Република Македонија на која ќе се претресува и Предлогот за донесување на законот.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

**ПРЕДЛОГ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА
ЗАКОН ЗА БАНКИТЕ**

со

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН

Скопје, април 2007 година

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА БАНКИТЕ

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува основањето, работењето, супервизијата и престанокот на работењето на банките и на филијалите на странски банки во Република Македонија, како и отворањето и работењето на филијали на банки од земји членки на Европската Унија.

Член 2

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

- 1) "Банка" е правно лице со дозвола од гувернерот на Народната банка на Република Македонија основано согласно со одредбите од овој закон, чија основна дејност е прибирање депозити и други повратни извори на средства од јавноста и одобрување на кредити во свое име и за своја сметка;
- 2) "Поштенска банка" е правно лице во Република Македонија основано согласно со одредбите од овој закон, при што еден од акционерите задолжително мора да биде Јавното претпријатие Македонски пошти или неговиот правен следбеник;
- 3) "Депозит" е побарување од банката во пари, со или без камата или надомест од било кој вид, наплативо веднаш или на определен рок, зависно од условите договорени при вложување на паричните средства;
- 4) "Банкарски активности" се прибирање на депозити и одобрување на кредити во свое име и за своја сметка;
- 5) "Акционер на банка" е правно или физичко лице кое поседува акции во банка.;
- 6) "Лице" е домашно и/или странско правно и физичко лице;
- 7) "Поврзани лица" се две или повеќе лица кои:
 - претставуваат единствен ризик, бидејќи едно од нив директно или индиректно остварува учество или контрола во другото или во другите лица;
 - не се поврзани преку контрола, но претставуваат единствен ризик, бидејќи се меѓусебно поврзани на тој начин што финансиските проблеми кај едното од нив може да предизвика проблеми во отплата на обврските на друго и/или на другите лица.

Две физички лица се сметаат за поврзани доколку едното физичко лице е брачен другар или лице со кое живее во вонбрачна заедница, дете или посвоено дете, родител или лице под старателство на другото физичко лице;

- 8) "Поврзани лица со банка" се:
 - подружници на банката и други лица со кои банката има блиски врски;
 - акционери со квалификувано учество во банката и со нив поврзаните лица, како и одговорните лица на тие акционери-правни лица;

- лица со посебни права и одговорности во банката и со нив поврзаните лица.
- 9) "Блиски врски" се кога две и/или повеќе лица се поврзани преку учество или контрола, како и кога две и/или повеќе лица се контролирани од исто лице;
- 10) "Контрола" претставува:
- директно или индиректно поседување на мнозински влог во друго правно лице; или
 - директно или индиректно поседување на мнозинството од правата на глас во друго правно лице; или
 - право да се назначува и разрешува мнозинството членови на органите на управување на друго правно лице, директно или индиректно, вклучувајќи и склучен договор со еден или повеќе акционери на другото правно лице за отстапување или здружување на нивните права на глас заради остварување заеднички интереси; или
 - право да се остварува, директно или индиректно, значително влијание врз управувањето и донесувањето на политиките и финансиските и деловните одлуки на друго правно лице;
- 11) "Банка од земја членка на Европската Унија" е правно лице регистрирано и со седиште во земја членка на Европската Унија кое од надлежен орган на земјата членка добило овластување за вршење на банкарски активности и е под супервизија на надлежен орган овластен со закон или друг пропис во таа земја;
- 12) "Странска банка" е правно лице регистрирано и со седиште надвор од Република Македонија кое од надлежен орган на земјата добило овластување за вршење на банкарски активности и е под супервизија на надлежен орган овластен со закон или друг пропис во таа земја;
- 13) "Матична земја" е земја членка на Европската унија во која банка или друга соодветна институција добила овластување и има регистрирано седиште;
- 14) "Овластување" е документ во било каква форма издаден од орган овластен со закон или друг пропис со кој се дава право за вршење на банкарски активности;
- 15) "Надлежен орган" е орган овластен со закон или друг пропис за издавање на овластување и/или супервизија на банки или други соодветни институции кои вршат банкарски активности ;
- 16) "Подружница" е правно лице кое е контролирано од друго правно лице (матично лице). Секоја подружница на подружницата се смета за подружница на матичното лице;
- 17) "Банкарска група" е банка или финансиско холдинг друштво со седиште во Република Македонија кои остваруваат контрола врз или учествува во една или повеќе други банки, други небанкарски финансиски институции или друштва за помошни услуги на банка, при што банката или финансиското холдинг друштво се сметаат за матично лице на банкарската група, додека сите останати членки на групата се сметаат за подредени лица на тоа матично лице;

- 18) "Финансиско холдинг друштво" претставува небанкарска финансиска институција, чии подружници се банки или небанкарски финансиски институции, кои учествуваат во вкупната актива на друштвото со најмалку 80%, при што барем една подружница е банка;
- 19) "Друштво за помошни услуги на банка" е правно лице чија претежна дејност е управување со недвижности, управување и водење на системот за обработка на податоци или извршување на слични активности кои по нивната природа се сметаат за помошни активности на активностите што ги врши една или повеќе банки;
- 20) "Учество" е директно или индиректно поседување на најмалку 20% од вкупниот број акции или удели или од правата на глас на други лица;
- 21) "Квалификувано учество во банка" е директно или индиректно поседување на најмалку 5% од вкупниот број на акции или од издадените акции со право на глас во банка или кои овозможуваат значително влијание врз управувањето на банката;
- 22) "Почетен капитал" е минимален износ на капитал пропишан со овој закон што акционерите на банка се должни да го запишат и уплатат;
- 23) "Кредит" е пласирање на одреден износ на пари во замена за отплата на одобриениот и неподмирениот износ, заедно со каматата и/или провизијата пресметани на тој износ;
- 24) "Препорака" е совет даден на банка од страна на гувернерот на Народната банка на Република Македонија во писмена форма со цел поефикасно извршување на работите или информирање на банката;
- 25) "Писмено предупредување" е обврзувачка препорака дадена од страна на гувернерот на Народна банка на Република Македонија за надминување на констатирани незаконитости и неправилности во работењето на банката во определен рок, со најава за преземање построги мерки, доколку истата не се почитува;
- 26) "Лице со посебни права и одговорности" е физичко лице кое е член на надзорен одбор, член на управен одбор, член на одбор за ревизија, член на одбор за управување со ризици и други раководни лица во банката согласно со статутот на банката. Во случај на филијала на странска банка, лице со посебни права и одговорности е физичко лице кое управува со филијалата;
- 27) "Независен член" е физичко лице и со него поврзани физички лица, кое:
- не е вработено или не е лице со посебни права и одговорности во банката;
 - не е акционер со квалификувано учество во банката или не застапува акционер со квалификувано учество во банката;
 - не работи, односно во последните три години не работело во друштвото за ревизија кое во тој период вршело ревизија на работењето на банката;
 - во последните три години, немало материјален интерес или деловен однос со банката во вредност која просечно годишно надминува 3.000.000 денари.

- 28) "Репутација" е чесност, компетентност, работливост и поседување особини кои даваат сигурност дека лицето нема да влијае во насока на загрозување на стабилноста и сигурноста на банка и нарушување на нејзиниот углед и доверба;
- 29) "Сопствени средства" се средства на банката кои се состојат од почетниот капитал, резервите и други ставки, пресметани според методологија пропишана од страна на Советот на Народната банка на Република Македонија во согласност со меѓународните стандарди;
- 30) "Мерки" се дејствија преземени од страна на гувернерот на Народна банка на Република Македонија за отстранување на неправилностите, неусогласеностите и незаконитостите во работењето на банката;
- 31) "Мерки за реорганизација" се мерки што ги презема надлежен орган со цел да ја одржи или да ја подобри финансиската состојба на банката, како што е докапитализација, администрација, суспензија на плаќања и сл. и кои можат да влијаат на правата што ги стекнале трети лица;
- 32) "Филијала" е организационен дел на банка кој нема својство на правно лице и кој директно ги извршува сите или дел од активностите кои ги врши банката;
- 33) "Претставништво" е дел од банка, без статус на правно лице, кој може да го истражува пазарот во областа на финансиското и банкарското работење и не смее да врши финансиски активности;
- 34) "Небанкарска финансиска институција" е правно лице кое не е банка, чија основна дејност се вршење на:
- една или повеќе финансиски активности и тоа: одобрување кредити; менувачки работи; издавање електронски пари, доколку е регулирано со посебен закон; издавање и администрирање на кредитни картички; финансиски лизинг; факторинг; форфетинг; издавање на гаранции и други форми на обезбедување; економско-финансиски консалтинг; работи на осигурување во согласност со закон; посредување во склучување договори за кредити и заеми; работи во врска со хартии од вредност, во согласност со закон; вршење на услуги брз трансфер на пари, управување со пензиски фондови. Небанкарските финансиски институции ги вршат овие активности во согласност со посебен закон, доколку активностите се регулирани со посебен закон, или
 - стекнување учество во правни лица кои вршат една или повеќе финансиски активности од алинејата еден и два од оваа точка.
- 35) "Нефинансиска институција" е правно лице кое не е банка и не е небанкарска финансиска институција;
- 36) "Стекнување акции" е запишување, уплата, купување и наследување на акции, како и добивање акции по пат на компензација, подарок, залог, судска одлука и други начини утврдени со закон и
- 37) "Нето должник на банка" е физичко лице чии годишни просечни обврски

спрема банката се поголеми од неговите просечни годишни побарувања и вложувања во банката и/или физичко ливе кое е претставник или на друг начин е поврзано со правно лице спрема кое нето изложеноста на банката е поголема од 1% од сопствените средства на банката.

Член 3

Банкарски активности може да врши само:

1. Банка која од гувернерот на Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: гувернер) добила дозвола за основање и работење;
2. Странска банка која од гувернерот добила дозвола за отворање и работење на филијала и
3. Банка од земја членка на Европската Унија која, во согласност со овој закон, отворила филијала во Република Македонија.

Член 4

(1) Зборот "банка" или од него изведени зборови не смеат да се употребуваат во името на трговско друштво или друго правно лице и нивните организациони делови, кое нема дозвола од гувернерот за основање и работење на банка или за отворање и работење на филијала на странска банка или кое не е филијала на банка од земја членка на Европската Унија.

(2) Филијала на странска банка и филијала на банка од земја членка на Европската Унија го користи името на банката како во земјата во која е регистрирано седиштето на банката со задолжително наведување на седиштето и зборот "филијала".

(3) Трговско друштво или друго правно лице и нивните организациони делови со име кое упатува на банка, а нема дозвола од гувернерот за основање и работење на банка или за отворање и работење на филијала на странска банка, односно не е филијала на банка од земја членка на Европската Унија, не може да биде запишано во трговскиот регистар што се води во Централниот регистар.

Член 5

Лица кои немаат дозвола од гувернерот и кои не се филијали на банки од земји членки на Европската Унија не смеат да прибираат депозити.

Член 6

(1) Одредбите од овој закон се однесуваат и на банки основани со посебен закон, освен ако со тој закон поинаку не е уредено.

(2) Одредбите од овој закон се однесуваат и на Поштенска банка.

(3) На работењето на банките основани и со седиште во Република Македонија, на филијалите на странски банки и на филијалите на банки од земји членки на Европската Унија се применуваат одредбите на Законот за трговските друштва, освен ако со овој закон поинаку не е уредено.

(4) На банките не се применуваат одредбите од Законот за преземање на акционерски друштва во случаите кога се презема помалку од 50% плус 1 акција од вкупниот број на акции со право на глас во банката и кога во случаите утврдени со овој закон

акциите ги продава Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка).

II ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ

Член 7

(1) Банка може да ги врши следните активности:

1. Прибирање на депозити и други повратни извори на средства;
2. Кредитирање во земјата, вклучувајќи и факторинг и финансирање на комерцијални трансакции;
3. Кредитирање во странство, вклучувајќи и факторинг и финансирање на комерцијални трансакции;
4. Издавање и администрирање на платежни средства (парични картички, чекови, патнички чекови, меници);
5. Издавање на електронски пари, доколку е уредено со посебен закон;
6. Финансиски лизинг;
7. Менувачки работи;
8. Платен промет во земјата и странство, вклучувајќи купопродажба на девизи;
9. Брз трансфер на пари;
10. Издавање на платежни гаранции, авали и други форми на обезбедување;
11. Изнајмување сефови, остава и депо;
12. Тргување со инструменти на пазарот на пари (меници, чекови, сертификати за депозит);
13. Тргување со девизни средства, што вклучува и тргување со благородни метали;
14. Тргување со хартии од вредност;
15. Тргување со финансиски деривати;
16. Управување со средства и портфолио на хартии од вредност по налог и за сметка на клиенти;
17. Давање услуги на банка-чувар на имот;
18. Купопродажба, гарантирање и пласман на емисија на хартии од вредност;
19. Посредување во продажба на полиси за осигурување;
20. Посредување во склучување договори за кредити и заеми;
21. Обработка и анализа на информации за кредитна способност на правни лица;
22. Економско-финансиски консалтинг и
23. Други финансиски активности утврдени со закон што може да ги врши банка.

(2) Банка не може директно да извршува работи од областа на индустријата, трговијата или други нефинансиски активности.

Член 8

Поштенската банка, покрај финансиските активности од членот 7 од овој закон, ги врши и следниве активности:

- Пресметување и контрола на уплатите и исплатите на поштенските и телеграфските упатнички дознаки во внатрешниот платен промет;
- Меѓународна упатничка, поштенско-чековна, поштенско-штедна и откупна служба; и
- Наплата на хартии од вредност во други земји, во согласност со актот на Светскиот поштенски сојуз за наплата на хартии од вредност.

Член 9

- (1) Република Македонија има златна акција во Поштенската банка.
- (2) Во случај на приватизација на најмалку 51% од капиталот на Јавното претпријатие "Македонски пошти", Република Македонија го задржува правото од златната акција за период од 12 месеци по приватизацијата.
- (3) Златната акција на Владата на Република Македонија и дава одлучувачко право на глас по следниве прашања:
 1. Промена на сопственоста во Поштенската банка;
 2. Спојување, поделба и престанување со работење на Поштенската банка;
 3. Котирање на акциите на Поштенската банка на берзата на долгорочни хартии од вредност;
 4. Преземање на обврски за сметка на Поштенската банка што надминуваат 10% од сопствените средства на Поштенската банка;
 5. Основање на делови на Поштенската банка во странство;
 6. Вложувања во странство и
 7. Инвестиционата политика на Поштенската банка.

Член 10

- (1) За депозит на физичко лице, банката задолжително издава документ во кој недвосмислено е наведено дека се работи за депозит на физичко лице со наведување на неговите лични податоци.
- (2) Банката е должна да води евиденција за секоја уплата на и исплата од депозитна сметка и, на барање на клиентот, да му издаде документ во кој се евидентирани сите уплати и исплати во бараниот период.

Член 11

Банката е должна на видно место во уплатно-исплатните простории да ги објави: копиите од решението на гувернерот за издавање дозвола за основање и работење на банката, важечките каматни стапки, општите услови за работење со депозити на физички лица и видот и износот на гаранцијата за депозитите на физички лица.

III. ОСНОВАЊЕ НА БАНКА

1. Форма

Член 12

Банка се основа како акционерско друштво со седиште во Република Македонија.

2. Акционери

Член 13

- (1) Акционер на банка може да стане домашно и странско правно и физичко лице.
- (2) Акционер со квалификувано учество во банка не може да стане ~~биде~~-лице или правно лице контролирано од лице:
 1. Кое е осудено со казна затвор за кривично дела од областа на банкарството и

- финансиите;
2. На кое му е изречена прекршочна санкција, односно казна забрана за вршење професија, дејност или должност;
 3. Против кое е поведена стечајна постапка;
 4. Кое не поседува репутација со што може да биде загрозувано сигурното и стабилното работење на банката и
 5. Кое не ги почитува одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и/или не ги спроведувало или не ги спроведува и/или постапувало или постапува спротивно на мерките изречени од гувернерот, со што биле или се загрозувани сигурноста и стабилноста на банка и нејзините доверители.

3. Почетен капитал

Член 14

(1) Банка се основа со почетен капитал од 310.000.000 денари.

(2) Почетниот капитал од став 1 од овој член и сите понатамошни зголемувања на почетниот капитал мора да бидат само во паричен облик и да бидат уплатени во целост.

(3) Банката е должна да ја одржува вредноста на почетниот капитал од став 1 од овој член.

(4) На банките не се применува обврската од Законот за трговските друштва за задолжително наведување на висината на основната главнина во меморандумот.

4. Приоритетни акции

Член 15

(1) Вкупниот номинален износ на приоритетни акции без право на глас во банка не може да биде поголем од 10% од вкупниот номинален износ на вкупните акции на банката.

(2) На банките не се применува одредбата од Законот за трговските друштва за случаите кога приоритетните акции без право на глас даваат право на глас.

5. Дозвола за основање и работење

Член 16

Гувернерот издава дозвола за основање и работење на банка.

Член 17

(1) Лицата кои имаат намера да основаат банка поднесуваат барање до Народна банка за издавање дозвола за основање и работење на банка. Кон барањето за издавање дозвола се приложуваат следниве документи, податоци и информации:

1. Предлог акт за основање;
2. Стратешки и оперативен план на банката со проекција на финансиските

- извештаи за следните 5 години;
3. Предлог име на банката;
 4. Висина на почетниот капитал и изјава дека истиот ќе биде уплатен;
 5. Извори на средства за уплата на почетниот капитал;
 6. Потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки;
 7. Идентитет на лицата кои имаат намера да основаат банка и бројот на акциите на секој од нив;
 8. Доказ за финансиската состојба на лицата кои имаат намера да основаат банка;
 9. Идентитет, образование, искуство и професионална историја на предложените членови на надзорниот и управниот одбор;
 10. Организациона структура на банката;
 11. Системи за внатрешна контрола и за управување со ризиците;
 12. Финансиски активности што ќе ги врши банката;
 13. Докази во врска со член 13 од овој закон и
 14. Информативен систем и техничка опременост на банката.

(2) Правните лица кои имаат намера да стекнат квалификувано учество во банка, покрај документите, податоците и информациите од став 1 од овој член со барањето доставуваат и:

1. Извод од регистарот во кој е регистрирано седиштето на правното лице;
2. Акт за основање и список на членови на органите на управување на правното лице;
3. Список на лица кои во правното лице поседуваат, директно или индиректно, повеќе од 10% од акциите, односно уделите и
4. Список на правни лица во кои правното лице поседува, директно или индиректно, повеќе од 10% од акциите, односно уделите, со финансиски извештаи за последните 3 години.

(3) Странска банка и/или странско лице со учество во странска банка кои имаат намера да стекнат контрола во банка, покрај документите, податоците и информациите од ставовите 1 и 2 од овој член, кон барањето за издавање дозвола за основање и работење приложуваат и:

1. Извод од регистарот во кој е регистрирано седиштето на странската банка и/или странското лице со учество во странската банка;
2. Доказ дека странската банка е овластена за прибирање на депозити и други повратни извори на средства во земјата во која е регистрирано седиштето на банката;
3. Мислење од надлежните органи на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка во врска со стекнувањето контрола во банката и
4. Доказ дека надлежниот орган на странската банка практикува адекватна супервизија на консолидирана основа, најмалку на начин и во обем пропишани со овој закон.

(4) Покрај наведените во ставовите 1, 2 и 3 од овој член, гувернерот може да бара и дополнителни документи, податоци и информации и да спроведе интервју со предложените членови на управниот и надзорниот одбор и со лицата кои имаат намера да стекнат квалификувано учество во банка.

(5) Документите, податоците и информациите од ставовите 1, 2 и 3 од овој член, начинот на нивно доставување како и начинот и постапката за нивно оценување,

подетално ги пропишува Советот на Народната банка.

Член 18

(1) По барањето од член 17 од овој закон, гувернерот донесува решение за издавање на привремена дозвола или за одбивање на барањето во рок од 90 дена од денот на поднесување на барањето. Во рокот од 90 дена не се пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање и периодот од поднесување на барање од страна на гувернерот до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи, податоци и информации потребни за одлучување по барањето, при што од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по истото не може да поминат повеќе од 180 дена.

(2) Гувернерот го одбива барањето од член 17 од овој закон доколку:

1. Барањето не ја содржи комплетната документација;
2. Барањето содржи неточни или неистинити податоци;
3. Лицето од член 17 од овој закон не може да биде акционер според член 13 од овој закон;
4. Расположивите податоци и информации укажуваат дека лице од член 17 од овој закон, и/или лицата поврзани со него, како последица на правната или финансиската состојба, односно начинот на кој работи или природата на неговите активностите, индицира тенденција на висок ризик со што може да биде загрозувана стабилноста, сигурноста и репутацијата на банката, односно нејзиното работење во согласност со прописите;
5. Финансиската и економската состојба на лице од член 17 од овој закон не е во согласност со вредноста на акциите што има намера да ги стекне;
6. Почетниот капитал е помал од пропишаниот со член 14 став 1 од овој закон;
7. Постои основана причина да се сомнева во легалноста на потеклото на парите, репутацијата или вистинскиот идентитет на лице од член 17 од овој закон и/или лицата поврзани со него;
8. Од доставените документи, податоци и информации од член 17 ставови 1, 2, 3 и 4 од овој закон произлегува дека банката нема да работи сигурно, стабилно и во согласност со прописите, односно дека нема да биде управувана на начин кој ќе обезбеди сигурност на доверените средства;
9. Постојењето блиски врски може да го отежне извршувањето на ефикасна супервизија;
10. Предложените членови на надзорниот и управниот одбор не ги исполнуваат критериумите потребни за нивно именување;
11. Оцени дека стекнувањето на акции од страна на лице од член 17 од овој закон ќе доведе до несакан развој на финансискиот систем или
12. Не се исполнети другите барања за издавање на дозвола за основање и работа.

(3) При одлучувањето согласно со став 1 од овој член, гувернерот оценува дали банката ќе биде организирана и способна да работи согласно со прописите, пропишаните супервизорски стандарди и начелата на транспарентност и сигурност, дали ги исполнува стандардите за корпоративно управување и управување со ризиците, ги оценува квалификацијата, искуството и интегритетот на предложените

членови на надзорниот одбор, управниот одбор и лицата од член 17 од овој закон и реалноста на стратешкиот и оперативниот план и проекцијата на финансиските извештаи.

(4) Доколку гувернерот го одбие барањето поради постоење на причините од став 2 точка 7 од овој член, за тоа веднаш го известува Бирото за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

(5) Советот на Народна банка на Република Македонија го пропишува начинот на утврдување на поврзани лица.

Член 19

Во привремената дозвола се наведуваат условите што треба да ги исполни банката за добивање дозвола за основање и работење, и тоа:

1. Уплата на почетниот капитал;
2. Изработка на статут;
3. Предлог на лицата со посебни права и одговорности, освен за членовите на надзорниот и управниот одбор со информации за нивниот идентитет, образование, искуство и професионална историја;
4. План за вработување со квалификациона структура и обука на персоналот на банката;
5. Изнајмување или купување на деловен простор и опрема за работа и воспоставување на оперативен систем;
6. Изработка на политики и процедури за работење на банката во писмена форма и
7. Ангажирање на друштво за ревизија.

Член 20

(1) Банката е должна да ги исполни условите од член 19 од овој закон во рок од 180 дена од издавањето на привремената дозвола за што поднесува писмени докази до Народната банка.

(2) Врз основа на оценката за усогласеноста на банката со условите содржани во привремената дозвола, гувернерот одлучува со решение за издавање на дозвола за основање и работење на банка или за одбивање на барањето од член 17 од овој закон во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на писмените докази од став 1 од овој член. Во рокот од 60 дена не се пресметуваат роковите што ги определува гувернерот за комплетирање на доказите, и периодот од поднесување на барање од страна на гувернерот до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи и информации потребни за одлучување, при што од денот на поднесувањето на доказите до денот на одлучувањето од страна на гувернерот по истото, не може да поминат повеќе од 90 дена.

(3) При одлучувањето согласно со став 2 од овој член, гувернерот оценува дали банката ќе биде организирана и способна за работа согласно со прописите, пропишаните супервизорски стандарди и начелата на транспарентност и сигурност, дали ги исполнува стандардите за корпоративно управување и управување со ризиците, ги оценува квалификацијата, искуството и интегритетот на предложените членови на надзорниот одбор, управниот одбор и лицата од член 17 од овој закон и реалноста на стратешкиот и оперативниот план и проекцијата на финансиските

извештаи.

(4) При одлучувањето од став 2 на овој член, гувернерот оценува дали банката и понатаму ги исполнува условите врз основа на кои била издадена привремената дозвола за што може да бара нови докази, документи и информации.

(5) Решението за издавање дозвола за основање и работење од став 2 на овој член содржи:

- 1) Име и седиште на банката;
- 2) Име, презиме и адреса на физички лица, односно име и седиште на правни лица кои запишале и уплатиле акции, со номинален износ и број на запишани и уплатени акции;
- 3) Износ на почетниот капитал на банката;
- 4) Финансиски активности што може да ги врши банката и
- 5) Согласност на статутот на банката.

(6) Секоја промена во смисла на став 5 од овој член е составен дел на решението.

(7) Банката не смее да врши финансиски активности кои не се наведени во решението од став 5 од овој член.

Член 21

(1) Статутот на банката се усвојува во рок од 30 дена од денот на добивањето на решението од член 20 став 5 од овој закон.

(2) Банката е должна да започне со работа во рок од 90 дена од донесување на решението од член 20 став 5 од овој закон.

6. Дозвола за статусни промени

Член 22

(1) За добивање дозвола за статусни промени на банка, банката е должна да поднесе барање до Народната банка.

(2) Советот на Народна банка ја пропишува документацијата, постапката и критериумите за добивање дозвола за статусни промени на банка.

(3) По барањето од став 1 на овој член, гувернерот донесува решение за издавање дозвола или за одбивање на барањето во рок од 90 дена од денот на поднесување на барањето. Во рокот од 90 дена не се пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање и периодот од поднесување на барање од страна на гувернерот до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи и информации потребни за одлучување по барањето, при што од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по истото не може да поминат повеќе од 180 дена.

(4) Статусни промени на присоединување, спојување и поделба може да се вршат само на банки основани и со седиште во Република Македонија.

(5) На постапката за статусна промена во банка не се применуваат одредбите од Законот за трговските друштва кои се однесуваат на известување на доверителите.

Член 23

Банката е должна да донесе одлука за статусни промени во рок од 45 дена од денот на добивањето на решението за издавање дозвола од член 22 став 3 од овој закон.

7. Упис во трговски регистар

Член 24

(1) Банката стекнува својство на правно лице со упис во трговскиот регистар што се води кај Централниот регистар.

(2) Пријава за упис во трговскиот регистар се поднесува во рок од 15 дена од денот на усвојувањето на статутот согласно со член 21 став 1 од овој закон.

(3) Кон пријавата за упис во трговскиот регистар се поднесуваат:

1. Статут на банка;
2. Решение за издавање дозвола за основање и работење на банката;
3. Доказ дека се уплатени паричните средства на име почетен капитал на привремена сметка кај носител на платниот промет, односно доказ дека странското лице ги уплатило девизните средства на посебна сметка кај Народната банка и
4. Други документи согласно со прописите за упис во регистарот.

(4) Во случај на зголемување на почетниот капитал, банката е должна до Централниот регистар да достави пречистен текст на статутот, во рок од 8 дена по донесувањето на одлука за измени и/или дополнувања на статутот од страна на собранието на банката.

(5) Во трговскиот регистар се запишуваат и деловите на банката во согласност со прописите за упис во трговскиот регистар.

Член 25

Банката е должна да поднесе пријава за упис на статусна промена во Централниот регистар во рок од 15 дена од денот на донесувањето на одлуката од член 23 од овој закон.

Член 26

Во рок од 15 дена по уписот на основањето или статусната промена на банката во трговскиот регистар, банката е должна на Народната банка да и достави примерок од решението за регистрација заедно со документацијата што е доставена за упис во Централниот регистар.

8. Објавување

Член 27

Народната банка на нејзината интернет страна објавува:

1. Листа на банки која задолжително содржи: име и седиште на банката и

- податоци за акционерите со квалификувано учество, за членовите на надзорниот одбор и за членовите на управниот одбор;
2. Листа на филијали на банки од земји членки на Европската Унија која задолжително содржи: име и седиште на филијалата и на банката која ја отворила филијалата и податоци за лицата со посебни права и одговорности во филијалата и
 3. Листа на филијали на странски банки која задолжително содржи: име и седиште на филијалата и на банката која ја отворила филијалата и податоци за лицата со посебни права и одговорности во филијалата.

IV. ФИЛИЈАЛИ НА БАНКИ ОД ЗЕМЈИ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

1. Право за вршење финансиски активности

Член 28

(1) Банка од земја членка на Европската Унија може преку филијала во Република Македонија да ги врши финансиските активности од член 7 од овој закон за кои е овластена во матичната земја.

(2) На банката од став 1 од овој член, за нејзиното работење преку филијалата во Република Македонија се применуваат одредбите од овој и друг закон и подзаконските акти донесени врз основа на тие закони што се однесуваат на:

1. Спроведување на мерките на монетарната политика;
2. Обврска за доставување извештаи за филијалата до Народна банка потребни за спроведување на монетарната политика, за следење на ликвидноста и за активностите на филијалата заради статистички цели;
3. Обврска за доставување и објавување на годишните финансиски извештаи согласно член 110 ставови 1 и 3 од овој закон;
4. Банкарска тајна;
5. Спречување на перење пари и финансирање на тероризам и
6. Заштита на потрошувачите.

(3) Во правниот промет на територијата на Република Македонија, филијалата на банка од земја членка на Европска Унија настапува во име и за сметка на банката од земјата членка на Европска Унија, има право да стекнува права и да презема обврски и има право на пристап пред судовите и другите органи на Република Македонија под истите услови како и банките основани согласно овој закон.

(4) За обврските на филијалата на банка од земја членка на Европска Унија настанати во Република Македонија одговара банката со целиот свој имот.

Член 29

Депозитите на филијалата на банка од земја членка на Европската Унија се вклучени во шемата за гарантирање на депозити на матичната земја.

2. Отпочнување со работа

Член 30

(1) Банка од земја членка на Европската Унија може да отпочне со работа во Република Македонија преку филијала по истекот на 2 месеци од денот кога Народна банка ќе добие известување од надлежниот орган на матичната земја, кое содржи:

1. Програма за работа на филијалата која, меѓу другото, содржи информации за банкарските и другите финансиски активности што ќе ги врши и организационата структура на филијалата;
2. Податоци за лицата со посебни права и одговорности во филијалата;
3. Адреса на филијалата каде може да се добие документација за филијалата;
4. Износ на сопствени средства на банката и стапка на адекватност на капиталот на банката;
5. Детален опис на шемата за гарантирање на депозитите во матичната земја од која недвосмислено се гледа дека се гарантирани депозитите на филијалата во Република Македонија и
6. Финансиски активности за кои е овластена банката.

(2) Во периодот од 2 месеци од добивањето на известувањето од став 1 од овој член Народна банка може да утврди услови под кои банката од земја членка од Европската Унија може да врши финансиски активности во Република Македонија преку филијала за што ја известува банката и надлежниот орган на матичната земја.

(3) По добивањето на известувањето од став 2 од овој член или, ако Народна банка не достави такво известување, по истекот на периодот од став 1 од овој член, банката од земја членка на Европската Унија може да ја запише филијалата во трговскиот регистар согласно одредбите од Законот за трговски друштва кои се однесуваат на постапката за регистрација на подружница на странско трговско друштво. По запишувањето во трговскиот регистар, филијалата на банката од земја членка на Европската Унија може да почне со вршење на финансиските активности за кои е овластена.

(4) Банката од земја членка на Европската Унија е должна да ја извести Народна банка за секоја намера за промена на податоците кои се наведени во известувањето од став 1 точки 1, 2, 3, 5 и 6 од овој член, најмалку еден месец пред настанувањето на промената.

Член 31

Сите филијали на иста банка од земја членка на Европската Унија во Република Македонија се сметаат за една филијала.

Член 32

Финансиските извештаи и другата документација за работењето преку филијала во Република Македонија, банката од земја членка на Европската Унија ги води на македонски јазик и ги чува централизирано во првоотворената филијала во Република Македонија.

3. Супервизија

Член 33

(1) Надлежниот орган на матичната земја, или од него овластени лица, може да врши теренска контрола на филијала на банка од таа земја членка за што претходно треба да ја извести Народната банка.

(2) При контролата од став 1 од овој член надлежниот орган на матичната земја или од него овластени лица ги има надлежностите на Народната банка од член 116 и 117 од овој закон.

(3) На барање на надлежниот орган на матичната земја, Народна банка е должна да учествува или да изврши теренска контрола на филијалата на банка од таа земја во Република Македонија.

Член 34

По исклучок од одредбите од член 33 од овој закон, Народна банка врши супервизија на филијала на банка од земја членка на Европската Унија отворена во Република Македонија во согласност со членовите 116 и 117 од овој закон со цел да утврди дали филијалата работи во согласност со одредбите од член 28 став 2 од овој закон и презема мерки во согласност со овој закон.

Член 35

Надлежните органи на матичната земја и Народната банка соработуваат и разменуваат информации заради ефикасна супервизија и следење на работењето на банка од земја членка на Европската Унија која има отворено филијала во Република Македонија.

4. Мерки спрема банка или филијала на банка од земја членка на Европската Унија

Член 36

(1) Ако банката од земја членка на Европската Унија, преку филијалата во Република Македонија не постапува согласно со член 28 став 2 од овој закон, гувернерот со решение бара банката да ги надмине незаконитостите во утврден рок.

(2) Ако банката од земја членка на Европската Унија не постапи согласно со решението од став 1 од овој член, Народна банка го известува надлежниот орган на матичната земја кој треба да преземе мерки спрема банката и да ја извести Народната банка за видот на преземените мерки.

(3) Ако, по добивањето на известувањето од став 2 од овој член, надлежниот орган на матичната земја не преземе мерки спрема банката или, и покрај преземените мерки, банката од земја членка на Европската Унија не ги надмине незаконитостите, гувернерот со решение презема мерки за спречување на незаконитостите или на банката и забранува вршење на финансиски активности преку филијалата во Република Македонија.

(4) Пред да ги преземе мерките од став 3 од овој член, Народна банка го известува надлежниот орган на матичната земја за видот на мерките и причините поради кои планира да ги преземе тие мерки.

(5) По исклучок од ставовите 2 и 4 од овој член, а заради заштита на интересите на депонентите, Народна банка може, без претходно известување на надлежниот орган на матичната земја, спрема банката од земја членка на Европската Унија да преземе мерки за спречување на незаконитостите или да и забрани вршење на финансиски активности во Република Македонија.

(6) За случајот од став 5 од овој член Народна банка, во најкраток можен рок, го известува надлежниот орган на матичната земја.

(7) Ако Народната банка оцени дека спрема филијала како дел од банка од земја членка во Европска Унија, треба да се преземат мерки за реорганизација, за тоа го известува надлежниот орган на матичната земја членка.

5. Мерки за реорганизација

Член 37

(1) Кога се реорганизира банка од земја членка на Европска Унија, вклучително и нејзината филијала во Република Македонија, извадок од одлуката се објавува во Службен весник на Европската Унија и во најмалку два дневни весници во Република Македонија.

(2) Мерките за реорганизација се применуваат во Република Македонија на денот кога ќе почнат да се применуваат во матичната земја.

(3) Мерките за реорганизација во Република Македонија се применуваат во согласност со прописите и постапките применливи во матичната земја, освен во случаите од член 41 од овој закон.

Член 38

(1) Надлежниот орган на матичната земја ја известува Народната банка за намерата за преземање мерки за реорганизација пред донесувањето на одлуката за спроведување на мерки за реорганизација на банка, а доколку тоа не е можно, веднаш по донесувањето на одлуката.

(2) Во однос на известување, признавање и пријавување на побарувањата соодветно се применуваат одредбите од членот 42 од овој закон.

6. Стечај и ликвидација

Член 39

(1) Надлежниот орган на матичната земја е единствено овластен да одлучи за отворање на стечајна или ликвидациона постапка на банка, вклучително и на нејзините филијали во Република Македонија.

(2) Одлуката за отворање на стечајна или ликвидациона постапка донесена од надлежните органи на матичната земја се применува во Република Македонија на денот кога истата ќе почне да се применува во матичната земја.

(3) Постапката за стечај или ликвидација се спроведува согласно прописите на матичната земја, освен во случаите од член 43 од овој закон.

Член 40

(1) Надлежниот орган на матичната земја ја известуваат Народната банка за намерата за донесување одлука за отворање стечајна или ликвидациона постапка пред донесувањето на одлуката за отворање на стечајна или ликвидациона постапка на банка, вклучително и на нејзините филијали во Република Македонија, а доколку тоа не е можно, веднаш по донесувањето на одлуката.

(2) Извадок од одлуката од став 1 од овој член се објавува во Службен весник на Европската Унија и во најмалку два дневни весници во Република Македонија.

Член 41

(1) Лицата назначени да ја водат стечајната или ликвидационата постапка можат да преземат активности во Република Македонија врз основа на одлуката за нивно именување (назначување) издадена од надлежниот орган на матичната земја и заверен превод на македонски јазик на таа одлука пред нотар во Република Македонија.

(2) Лицата од став 1 од овој член во Република Македонија можат да ги вршат сите активности за кои се овластени со прописите на матичната земја.

Член 42

(1) Доколку прописите во матичната земја предвидуваат задолжително пријавување на побарувањата заради нивно признавање, лицата надлежни за спроведување на стечајната или ликвидационата постапка веднаш по отпочнувањето на постапката поединечно ги информираат познатите доверители со седиште или живеалиште во Република Македонија.

(2) Доверителите со седиште или живеалиште во Република Македонија ги имаат истите права и третман во стечајната или ликвидационата постапка како доверителите со седиште или живеалиште во матичната земја.

Член 43

Во однос на правото на предметите кои во моментот на отворањето на стечајна или ликвидациона постапка се запишани во регистар или друг централизиран систем за регистрирање соодветно се применува правото на земјата во која правата на предметите се регистрирани.

Член 44

Доколку надлежниот орган на матичната земја ја одземе дозволата за вршење на финансиски активности на банка, Народна банка и забранува на филијалата на таа банка во Република Македонија да врши активности.

7. Членство во професионални здруженија

Член 45

Банките од земји членки на Европската Унија кои имаат филијали во Република Македонија можат да бидат членки на професионалните здруженија во Република Македонија со еднакви права и обврски како и банките од Република Македонија.

V. ФИЛИЈАЛИ НА СТРАНСКИ БАНКИ

1. Право за вршење финансиски активности

Член 46

(1) Странска банка може преку филијала во Република Македонија да ги врши финансиските активности од член 7 од овој закон за кои е овластена од надлежен орган во земјата во која се наоѓа седиштето на банката.

(2) Филијалата на странска банка работи согласно законите на Република Македонија.

(3) Во правниот промет на територијата на Република Македонија, филијалата на странска банка настапува во име и за сметка на банката, има право да стекнува права и да презема обврски и има право на пристап пред судовите и другите органи на Република Македонија под истите услови како и банките основани согласно овој закон.

(4) За обврските на филијалата на странска банка настанати во Република Македонија, банката одговара со целиот свој имот.

(5) Филијалата на странска банка е должна да пласира средства во Република Македонија во износ од најмалку 20% од прибраните депозити од резиденти во Република Македонија. Депозитот од член 48 став 2 не се пресметува во износот на пласирани средства во Република Македонија.

(6) Средствата на филијалата можат да се употребат за исплата на обврски на странската банка настанати надвор од Република Македонија само откако ќе се намират обврските произлезени од работењето на филијалата во Република Македонија.

(7) Сите филијали на иста странска банка отворени во Република Македонија се сметаат за една филијала во однос на одржување на потребното ниво на средства согласно член 48 став 2 од овој закон.

(8) Со филијалата на странска банка управуваат најмалку две лица кои добиле претходна согласност од гувернерот и барем еден од нив мора да го познава македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и да има постојано живеалиште во Република Македонија. Лицата кои управуваат со филијалата мора да ги исполнуваат условите за член на управен одбор пропишани со овој закон.

2. Отворање на филијала на странска банка

Член 47

(1) Странска банка може да отвори филијала во Република Македонија по претходно добиена дозвола од гувернерот за отворање и работа на филијала.

(2) За добивање дозвола за отворање и работа на филијала, странската банка поднесува барање до Народна банка кон кое приложува:

1. Овластување од надлежен орган на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банката во кое се наведени финансиските активности за кои е овластена банката;
2. Дозвола од надлежен супервизорски орган на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка за отворање на филијала во Република Македонија или изјава дека не се противи на отворањето на филијала во Република Македонија;
3. Статут на странската банка, односно друг соодветен акт согласно прописите на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка;
4. Список на акционери на странска банката кои поседуваат над 5% од акциите на банката;
5. Податоци за членовите на органите на управување и надзор на странската банка и за идентитетот, професионалното искуство и квалификациите (образованието) на предложените лица кои ќе управуваат со филијалата;
6. Ревидирани ревизорски извештаи за странската банка за последните три години;
7. Податоци за системот за спречување на перење пари на странската банка;
8. Доказ дека странската банка е оценета со најмалку со БББ согласно рејтингот на Standard & Poor's, Fitch IBCA или Thompson Bank Watch или со Баа2 согласно рејтингот на Moody's;
9. План за работа на филијалата кој вклучува и банкарски и други финансиски активности што ќе ги извршува филијалата;
10. Доказ за уплата на средствата на сметка на Народна банка и
11. Доказ дека супервизорскиот орган во земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка практикува адекватна супервизија на консолидирана основа, најмалку на начин и во обем пропишани со овој закон.

(3) По барањето од став 2 од овој член, гувернерот одлучува со решение за издавање на дозвола за отворање и работење на филијала на странската банка или за одбивање на барањето, во рок од најмногу 30 дена од денот на поднесувањето на документацијата.

(4) Гувернерот го одбива барањето од став 2 од овој член во случаите од член 18 став 2 точки 1, 2 и 3 и став 3 и член 92 од овој закон.

(5) Гувернерот го одбива барањето од став 2 од овој член и доколку, заради прописите во земјата во која странската банка има регистрирано седиште или заради начинот на кој се спроведуваат тие прописи, оцени дека не е можна ефикасна соработка и размена на информации помеѓу Народна банка и супервизорскиот орган на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка или дека извршувањето на супервизијата во согласност со овој закон ќе биде оневозможено.

(6) Странската банка е должна веднаш писмено ја известува Народната банка за било каква промена на податоците содржани во барањето од став 2 од овој член.

(7) Странската банка може дополнително да отвори и друга филијала во Република Македонија само ако претходно до Народната банка и до трговскиот регистар што се води во Централниот регистар достави писмено известување од надлежниот орган на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка дека нема пречки за отворање на филијала.

2. Средства на филијалата

Член 48

(1) Филијалата на странска банка е должна да располага со парични средства во износ од најмалку 120.000.000 денари. Паричните средства ги уплатува странската банка пред добивање на дозволата за отворање и работење на филијалата, на посебна сметка во Народна банка. По запишување на филијалата во трговскиот регистар, паричните средствата се пренесуваат на една или повеќе депозитни сметки на филијалата во банки со седиште во Република Македонија.

(2) Депозитот од став 1 од овој член странската банка е должна да го одржува во износ од најмалку 5% од вкупните депозити на филијалата во Република Македонија, но не помалку од 120.000.000 денари, зависно од тоа кој износ е поголем. Во вкупните депозити не се вклучуваат депозитите на странската банка која ја отворила филијалата.

(3) Депозитот од став 2 од овој член има третман на сопствени средства на филијалата и не смее да биде предмет на оптоварување и вкаматување од страна на странската банка која ја отворила филијалата.

(4) Странската банка може да повлече дел од депозитот само во случај кога износот е повисок од определениот со став 2 од овој член и по претходна согласност од гувернерот.

3. Сметководствена евиденција

Член 49

Странската банка ги води сметководствената евиденција, финансиските извештаи и другата документација за работењето на филијалата во Република Македонија, на македонски јазик.

4. Укинување на дозвола за отворање и работење

Член 50

(1) Гувернерот ја укинува дозволата за отворање и работење на филијала на странска банка, во следниве случаи:

1. Ако надлежен орган го одзел овластувањето за вршење на банкарски активности на странската банка која отворила филијала или е покрената стечајна или ликвидациона постапка на странската банка која отворила

- филијала;
2. Ако странската банка донесе одлука за престанување со работа на филијалата;
 3. Ако филијалата престане да ги исполнува обврските во врска со осигурувањето на депозитите;
 4. Ако филијалата на странската банка престане да ги исполнува условите и критериумите врз основа на кои е издадена дозволата;
 5. Депозитот се намали под износот утврден со член 48 став 2 од овој закон или
 6. Ако кај филијалата ги утврди случаите од член 154 став 1 точки 1, 4, 7, 8, 9, 11, 12 и 14 од овој закон.

(2) Во случај на одземање на дозвола за отворање и работење на филијала на странска банка, соодветно се применуваат одредбите од овој закон за ликвидација и стечај на банка и одредбите од Законот за стечај со кои се уредуваат стечајните постапки со странски елемент.

(3) Депозитот од член 48 став 2 од овој закон може да се пренесе од депозитните сметки само за исплата на доверителите на филијалата на странска банка во случај на поведени постапки за стечај или ликвидација на филијалата.

5. Известувања и соработка

Член 51

(1) Лицата кои управуваат со филијалата на странска банка и странската банка се должни веднаш да ја известат Народна банка ако кон странската банка или кон некоја нејзина подружница или филијала е покрената постапка за изрекување на мерки од страна на надлежен орган.

(2) За одземањето на дозволата за отворање и работење на филијала на странска банка гувернерот е должен да ги известат надлежниот орган на земјата каде што странската банка има регистрирано седиште, а доколку е тоа можно и пред донесувањето на одлуката за одземање на дозволата за отворање и работење. Известувањето мора да ги содржи и правните последици од одземањето на дозволата за отворање и работење.

(3) Странската банка е должна во писмена форма да ја известат Народната банка најмалку еден месец пред денот на донесување на одлука за престанување со работа на филијала во Република Македонија

Член 52

Надлежните органи на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка која отворила филијала во Република Македонија и Народната банка соработуваат и разменуваат информации заради ефикасна супервизија и следење на работењето на странската банка и нејзината филијала во Република Македонија.

6. Примена на одредбите од овој закон

Член 53

(1) На филијала на странска банка соодветно се применуваат одредбите од овој закон кои се однесуваат на управен одбор, извештаи, сметководство и ревизија, банкарска тајна, супервизија, надзор, и мерки освен мерките докапитализација и администрација, стечај на банка, ликвидација на банка и казнени одредби.

(2) Советот на Народна банка поблиску ја утврдува соодветната примената на одредбите од став 1 на овој член на филијалата на странска банка.

7. Осигурување на депозитите

Член 54

Депозитите во филијала на странска банка задолжително се осигуруваат во Фондот за осигурување на депозити на Република Македонија под исти услови како и депозитите на банките со седиште во Република Македонија.

8. Членство во професионални здруженија

Член 55

Странските банки кои имаат филијали во Република Македонија можат да бидат членки на професионалните здруженија во Република Македонија со еднакви права и обврски како и банките со седиште во Република Македонија.

VI. ФИЛИЈАЛИ НА БАНКИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО СТРАНСТВО

Член 56

(1) Банки со седиште во Република Македонија кои имаат намера да отворат филијали во странство треба да добијат согласност од гувернерот.

(2) Филијалите на банки со седиште во Република Македонија можат да вршат само банкарски и други финансиски активности за кои банката има дозвола од гувернерот.

(3) За добивање дозвола за отворање филијала во странство банката поднесува барање до Народна банка кое содржи информации за:

1. Земјата во која има намера да отвори филијала;
2. Програма за работа која меѓу другото содржи: активности што ќе ги врши филијалата и организациона структура на филијалата;
3. Адреса на филијалата и
4. Идентитет на лицата предложени да управуваат со филијалата.

(4) Со филијалата управуваат најмалку две лица кои ги исполнуваат условите од член 17 од овој закон за членови на управен одбор на банка со седиште во Република Македонија.

(5) Гувернерот го одбива барањето од став 3 од овој член доколку постојат причини кои можат да влијаат негативно на финансиската состојба на банката или доколку, врз основа на прописите на земјата во која се бара отворање на филијала и начинот на примена на тие прописи, оцени дека нема да се остарува соодветна соработка и

размена на информации помеѓу Народна банка и супервизорскиот орган на земјата во која се бара отворање на филијала и дека ќе биде оневозможена супервизија во согласност со овој закон.

(6) Банката е должна да го извести гувернерот за секоја промена на информациите од став 3 од овој член најмалку еден месец пред да настанат промените.

VII. СОГЛАСНОСТИ И ИЗВЕСТУВАЊА НА НАРОДНА БАНКА

1.Согласности за банка

Член 57

(1) Банката е должна да поднесе барање и да добие претходна согласност од гувернерот за:

- 1) Измена и/или дополнување на статутот на банка;
- 2) Отпочнување со вршење на активностите од член 7 став 1 точки 5, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17 и 18 и 23 од овој закон;
- 3) Именување на членови на надзорен одбор;
- 4) Именување на членови на управен одбор;
- 5) Основање на подружница, филијала или претставништво на банка во странство или стекнување на капитални делови во банка;
- 6) Основање или стекнување на капитални делови кои изнесуваат над 10% од сопствените средства на банката, директно или индиректно, во небанкарска финансиска институција или во нефинансиска институција;
- 7) Отворање претставништво на странска банка;
- 8) Промена на име и седиште на банка и
- 9) Престанување со работење на банката во случај од член 168 став 1 точка 1 од овој закон.

(2) Советот на Народна банка ги пропишува видот на документацијата за добивање на согласноста од став 1 точки 1, 2, 5, 6, 7 и 8 од овој член и начинот на нејзино доставување, како и условите и постапката за издавање на согласноста од став 1 точки 1, 2, 5, 6, 7 и 8 од овој член.

(3) Во однос на став 1 точките 3 и 4 од овој член соодветно се применуваат одредбите од членовите 17 ставови 4 и 5, 18 став 2 точки 1, 2, 4, 9 и 10, 83, 88 и 92 од овој закон.

(4) По барањето за издавање на согласност од став 1 точки 1, 6, 7 и 8 од овој член, гувернерот донесува решение за издавање на согласност или за одбивање на барањето во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето. Во рокот од 30 дена не се пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање и периодот од поднесување на барање од страна на гувернерот на Народната банка до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи и информации потребни за одлучување по барањето, при што од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по истото не може да поминат повеќе од 60 дена.

(5) По барањето за издавање на согласност од став 1 точки 2, 3, 4, 5 и 9 од овој член, гувернерот донесува решение за издавање на согласност или за одбивање на барањето во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето. Во рокот од 60 дена не се

пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање и периодот од поднесување на барање од страна на гувернерот на Народната банка до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи и информации потребни за одлучување по барањето, при што од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по истото не може да поминат повеќе од 120 дена.

Член 58

(1) За вршење на активностите од член 7 став 1 точки 3, 13, 14, 15, 17 и 17 од овој закон, освен за тргување со хартии од вредност во земјата, потребен е износ на сопствени средства кој не може да биде помал од 560.000.000 денари.

(2) Согласно за вршење на активностите од член 57 став 1 точка 2 од овој закон гувернерот може да издаде по претходно издадена дозвола, согласност или мислење од надлежен орган односно институција, доколку дозволата, согласноста или мислењето се предвидени со друг закон.

2. Согласности на акционери

Член 59

(1) Секое лице кое има намера директно или индиректно, постапно или одеднаш, да стекне акции чиј вкупен кумулативен, номинален износ изнесува или надминува 5%, 10%, 20%, 33%, 50% и 75% од вкупниот број на акции, односно од вкупниот број на издадени акции со право на глас во банката, без оглед на тоа дали акциите ги стекнува само или заедно со други поврзани лица, директно или индиректно, е должно да поднесе барање до Народната банка за добивање претходна согласност.

(2) По исклучок од став 1 од овој член, лице кое врз основа на одлука на надлежен орган во согласност со закон стекнало, постапно или одеднаш, акции чиј вкупен кумулативен номинален износ изнесува или надминува 5%, 10%, 20%, 33%, 50% или 75% од вкупниот број акции во банка, односно од вкупниот број на издадени акции со право на глас, без оглед на тоа дали акциите ги стекнало само или заедно со други поврзани лица, директно или индиректно, е должно, во рок од 10 дена од конечноста, односно правосилноста на одлуката, да поднесе барање до Народната банка за добивање согласност за настанатата промена.

(3) Во случаите од став 1 од овој член банките, брокерските куќи и берзата на долгорочни хартии од вредност не смеат да извршат налог за купување, односно трансакција со акции на банка за кои не им е презентирана согласност од гувернерот.

(4) Трансакцијата за стекнување на акциите треба да се изврши во рок од 180 дена од денот на добивањето на согласноста од гувернерот. По истекот на овој рок задолжителна е постапка за добивање на нова согласност.

(5) Во однос на документите и информациите што се приложуваат кон барањето од ставовите 1 и 2 од овој член и постапката за нивно оценување, соодветно се применуваат одредбите од член 17 став 1 точките 5, 6 7, 8 и 13, став 2, став 3, став 4 и став 5 и член 18 став 3 од овој закон.

(6) Гувернерот го одбива барањето од ставовите 1 и 2 од овој член ако:

1. Барањето не ја содржи комплетната документација;
2. Барањето содржи неточни или невистинити податоци;
3. Лицето не може да биде акционер според член 13 од овој закон.
4. Расположивите податоци и информации укажуваат дека лицето, и/или лицата поврзани со него, како последица на правната или финансиската состојба, односно начинот на кој работи или природата на неговите активности, индицираат тенденција на висок ризик со што може да биде загрозувана стабилноста, сигурноста и репутацијата на банката, односно нејзиното работење во согласност со прописите;
5. Финансиската и економската состојба на лицето не е во согласност со вредноста на акциите што има намера да ги стекне;
6. Има основана причина да се сомнева во легалноста на потеклото на парите, интегритетот или вистинскиот идентитет на лицето и/или лицата поврзани со него;
7. Постоенето блиски врски во смисла на овој закон може да го отежне извршувањето на ефикасна супервизија и/или
8. Оцени дека стекнувањето на акции ќе доведе до несакан развој на финансискиот систем.

(7) Гувернерот го одбива барањето од ставовите 1 и 2 од овој член поднесено од страна на странско лице и доколку прописите и практиките на државата од која што доаѓа странското лице индицираат дека извршувањето на супервизорската функција ќе биде отежнато или оневозможено.

(8) По барањето од ставовите 1 и 2 од овој член гувернерот донесува решение за издавање на согласност или за одбивање на барањето во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето. Во рокот од 30 дена не се пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање и периодот од поднесување на барање од страна на гувернерот до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи и информации потребни за одлучување по барањето, при што од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по истото не може да поминат повеќе од 90 дена.

Член 60

За решението од член 59 став 8 од овој закон со кое се одбива барањето во врска со член 59 став 6 точка 6 од овој закон, гувернерот веднаш го известува Бирото за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

3. Известувања

Член 61

(1) Банката е должна да ја извести Народната банка за:

- 1) Зголемување на почетниот капитал на банката, односно за нова емисија на акции;
- 2) Промена на сопственичката структура на акциите;
- 3) Голема изложеност дефинирана во член 72 став 1 од овој закон;
- 4) Основање и укинување на делови на банка во земјата;

- 5) Укинување на подружница, филијала или претставништво на банка во странство;
- 6) Промена на лице со посебни права и одговорности, освен за промена на член на надзорен одбор и управен одбор;
- 7) Влошена финансиска состојба на акционерите со квалификувано учество, доколку банката на било кој начин дошла до таква информација;
- 8) Стекнување капитални делови кои изнесуваат помалку од 10% од сопствените средства на банката, директно или идиректно, во небанкарска финансиска институција или во нефинансиска институција и
- 9) Именување на вршител на должноста член на управен одбор на банката од редот на членовите на надзорен одбор на банката.

(2) За дејствата од став 1 точки 1, 4, 5, 6, 7 и 8 од овој член банката е должна да ја извести Народната банка во рок од 5 дена од денот на донесување на одлуката за преземање на дејствието, односно од добиеното сознание.

(3) За промените од став 1 точки 2 и 3 од овој член банката е должна до Народната банка да доставува месечни извештаи и тоа најдоцна десеттиот ден во тековниот за претходниот месец.

(4) Банката е должна да доставува до Народната банка тримесечни извештаи за состојбата на сите големи изложености.

Член 62

(1) Акционер со квалификувано учество во банка кој има намера да го намали учеството, директно или индиректно, на начин што тоа учество во вкупниот број на акции или вкупниот број на издадени акции со право на глас во банка ќе се намали под 5%, 10%, 20%, 33%, 50% или 75%, е должно најмалку еден месец пред да се реализира намалувањето да ја извести Народната банка за :

1. Вкупниот број на акции и вкупниот број на издадени акции со право на глас во банката што има намера да ги продаде;
2. Износот за кој ќе се намали неговото учество во почетниот капитал;
3. Вкупен број на акции и вкупен број на издадени акции со права на глас во банката што ќе ги поседува по намалувањето и
4. Идентитетот на лицето кое ќе ги стекне неговите акции во банката, доколку му е познат.

(2) Акционерите се должни да ја известат Народна банка за склучени договори со кои се здружуваат правата на глас од акциите во банката во рок од 5 дена од скучувањето на договорот.

VIII. СУПЕРВИЗОРСКИ СТАНДАРДИ

1. Солвентност и адекватност на капиталот

Член 63

(1) Банката е должна да располага со адекватно ниво на сопствени средства во зависност од природата, видот и обемот на финансиските активности и висината на ризиците кои произлегуваат од извршувањето на тие активности (адекватност на капиталот).

(2) Банката е дожна да работи на начин кој ќе овозможи постојано да биде способна да ги исполни сите обврски (солвентност).

Член 64

(1) Стапката на адекватност на капиталот го претставува односот меѓу сопствените средства и ризично пондерираната актива.

(2) Сопствените средства на банка не смеат да изнесуваат помалку од износот на почетниот капитал пропишан со овој закон.

(3) Советот на Народна банка ја пропишува методологијата за пресметка на стапката на адекватност на капиталот на банка во согласност со меѓународните стандарди.

Член 65

(1) Банката е дожна да одржува стапка на адекватноста на капиталот која не може да биде пониска од 8%.

(2) Гувернерот може да пропише повисока стапка од пропишаната во став 1 од овој член доколку тоа е потребно поради природата, видот и обемот на активностите што ги врши банката и ризиците на кои е изложена како резултат на тие активности.

2. Управување со ризиците

Член 66

(1) Банката е дожна континуирано да управува со ризиците соодветно на природата, видот и обемот на финансиските активности што ги врши. Критериумите, начинот и методите на управување со ризиците, како и оценката на адекватноста на капиталот согласно со нејзиниот степен на ризичност, банката е дожна да ги пропише со општите акти и интерните процедури. Општите акти и интерните процедури треба да бидат во согласност со прописите, стандардите и правилата од областа на банкарството и методологијата пропишана од Советот на Народна банка.

(2) Со општите акти и интерните процедури од став 1 од овој член мора да бидат опфатени сите материјални ризици на кои е изложена банката при вршењето на одделни и на сите видови финансиски активности, а особено следните видови ризици:

1. Ликвидносен ризик;
2. Кредитен ризик, вклучувајќи и ризик на земјата и ризик на друга договорна страна;
3. Ризик на каматни стапки, валутен ризик и останати пазарни ризици;
4. Ризик од концентрација на изложеност на банката;
5. Оперативен ризик, вклучувајќи го и ризикот од неадекватност на информативните системи и
6. Ризик кој произлегува од капитални вложувања и вложувања во недвижности.

Член 67

Банката е дожна изложеноста на одделни видови ризици да ја одржува во рамките на лимитите пропишани со овој закон.

Член 68

(1) Заради адекватно управување со ризиците, Советот на Народна банка, во согласност со меѓународните стандарди, пропишува:

1. Методологија за управување со кредитниот ризик и утврдување на критериуми за класификација на активните билансни и вонбилансни ставки според степенот на ризичност;
2. Методологија за управување со валутниот ризик и други пазарни ризици;
3. Методологија за управување со ликвидносниот ризик;
4. Методологија за сигурноста на информативниот систем на банката и
5. Методологија за управување со други видови ризици со кои се соочува банката.

(2) Методологиите од став 1 од овој член претставуваат минимум барања што мора да ги исполни банката.

Член 69

(1) За обезбедување од потенцијалните и/или настанатите загуби кои произлегуваат од конкретни ризични активни билансни и вонбилансни позиции, банката е должна да изврши исправка на вредноста, односно да издвои посебна резерва.

(2) Исправката на вредноста и износот на посебната резерва се утврдуваат на начин и висина според методологија што ја пропишува Советот на Народна банка.

3. Изложеност на банка

Член 70

(1) Изложеноста на банка спрема лице и со него поврзани лица ги опфаќа вкупните билансни и вонбилансни побарувања на банката од тоа лице, вложувањата во хартии од вредност издадени од тоа лице и капиталните вложувања во тоа лице.

(2) Банката е должна да ги утврдува нето должниците на банката во согласност со методологија пропишана од страна на Советот на Народна банка.

Член 71

(1) Изложеноста спрема лице и со него поврзани лица не смее да надмине 25% од сопствените средства на банката.

(2) Изложеноста спрема подружница на банка не смее да надмине 10% од сопствените средства на банката.

(3) Изложеноста спрема акционер со квалификувано учество во банката и со него поврзани лица не смее да надмине 10% од сопствените средства на банката.

(4) Изложеноста спрема лице со посебни права и одговорности и со него поврзани лица не смее да надмине 3% од сопствените средства на банката.

(5) Вкупната изложеност кон лицата од ставовите 2, 3 и 4 од овој член не смее да надмине 65% од сопствените средства на банката.

(6) Кредитите и други облици на изложеност спрема лицата од ставовите 2, 3 и 4 од овој член на износ од над 1.000.000 денари се одобруваат врз основа на одлука на надзорниот одбор на банката.

(7) Условите под кои се одобруваат кредити и сите други облици на изложеност, се прибираат депозити и се вршат други финансиски активности за лицата од ставовите 2, 3 и 4 од овој член, при еднакво ниво на ризик утврден во согласност со супервизорските стандарди, не смеат да бидат поповолни од условите што се применуваат за другите комитенти на банката.

(8) Начинот на примена на одредбите од овој член поблиску ги пропишува Советот на Народна банка.

Член 72

(1) Голема изложеност спрема лице и со него поврзани лица претставува изложеност еднаква или повисока од 10% од сопствените средства на банката.

(2) Вкупниот износ на големи изложености не смее да го надмине осумкратниот износ на сопствените средства на банката.

(3) Начинот на примена на одредбите од овој член поблиску ги пропишува Советот на Народна банка.

Член 73

(1) Банката е должна начинот на кредитирање и постапката за регулирање на пристигнатите за наплата, а ненаплатени побарувања да ги усогласи со супервизорските стандарди пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 74

(1) Банката не смее да одобри кредит или да воспостави друг облик на изложеност кој директно или индиректно ќе се искористи за купување на акции во истата банка.

(2) Банката не смее да одобри кредит или да воспостави друг облик на изложеност кон лице и со него поврзани лица со залог на акции издадени од таа банка.

(3) Банката не смее, директно или индиректно, да стекне повеќе од 5% од акциите на друга банка или небанкарска финансиска институција која поседува повеќе од 5% од вкупните акции на банката.

4. Сопствени акции на банка

Член 75

(1) Банката може да стекнува сопствени акции со откуп, самата или преку лице кое дејствува од свое име, а за нејзина сметка, до 10% од номиналната вредност на вкупните акции на банката, но износот на откупените акции несмее да го надмине износот на нераспределената добивка.

(2) Откупот на сопствени акции е полноважен само ако:

1. Собранието донесе одлука за стекнување на сопствени акции преку откуп во која се утврдени начинот на откупот, максималниот број на акции што може да се откупи, времето во кое откупот треба да се изврши и кое не може да биде подолго од дванаесет месеци од денот на донесувањето на одлуката за стекнување на сопствени акции, минамалната и максималната противвредност која може да се плати за нив и
2. Номиналната вредност на откупените сопствени акции заедно со номиналната вредност на сопствените акции што банката ги има стекнато претходно и што ги поседува да не надминува 10% од номиналната вредност на вкупните акции на банката.

(3) Акциите од став 1 од овој член мора да се оттуѓат во рок од една година од денот на нивното стекнување.

(4) Ако акциите од став 1 не бидат оттуѓени во рокот од став 3 од овој член, без одлагање мора да бидат поништени.

(3) Стекнувањето сопствени акции спротивно на став 2 од овој член е ништовно.

Член 76

(1) Ограничувањата пропишани во член 75 од овој закон не се применуваат ако стекнувањето на сопствените акции се врши:

1. По сила на закон и
2. Врз основа на правосилна судска одлука.

(2) Акциите стекнати во случаите од став 1 од овој член мора да се оттуѓат во рок од една година од денот на нивното стекнување.

(3) Ако стекнатите акции според став 1 од овој член не бидат оттуѓени во рокот од став 2 од овој член, без одлагање мора да бидат поништени.

Член 77

Правата од стекнатите сопствени акции мируваат, се до моментот на нивното оттуѓување.

5. Вложувања на банка

Член 78

(1) Банката не смее да вложува и да се стекне со земјиште, згради и опрема кои не ги користи за извршување на финансиските активности, освен оние стекнати врз основа на ненаплатени побарувања.

(2) Имотот на банката во земјиште, згради, опрема и капитални делови во нефинансиски институции не смее да надмине 60% од сопствените средства на банката.

(3) Агрегатниот, односно вкупниот износ на капиталните делови во нефинансиски институции не смее да надмине 30% од сопствените средства на банката.

(4) Поединечен капитален дел на банката во нефинансиска институција не смее да надмине 15% од сопствените средства на банка.

(5) Банка не смее да остварува контрола во нефинансиска институција.

(6) Во рамките на лимитите од ставовите 2, 3, 4 и 5 од овој член не се вклучува имотот во земјиште, згради и опрема стекнат врз основа на ненаплатени побарувања, а кои банката не ги користи за извршување на финансиските активности и капиталните делови стекнати врз основа на ненаплатени побарувања.

(7) Имотот и капиталните делови стекнати врз основа на ненаплатени побарувања банката е должна да ги продаде во рок од три години од нивното стекнување, во спротивно истите се вклучуваат во лимитот утврден во ставовите 2, 3, 4 и 5 од овој член.

6. Ликвидност на банката

Член 79

Банката е должна да ја одржува ликвидноста, односно да управува со активата и пасивата на начин што ќе и овозможи намирување на пристигнатите обврски во секој момент.

Член 80

Заради одржување на ликвидноста, во согласност со методологијата од член 68 од овој закон, банката е должна да управува со ликвидносниот ризик, што треба да вклучи особено:

1. Воспоставување и одржување на адекватна рочна структура;
2. Планирање и управување со приливите и одливите на парични средства и обезбедување на адекватен износ на ликвидни средства;
3. Следење на изворите на средства и нивната концентрација и
4. Тестирање на ликвидноста.

7. Отворена девизна позиција

Член 81

Банката е должна да одржува отворена девизна позиција во согласност со методологијата од член 68 став 1 точка 2 од овој закон.

IX. ОРГАНИ НА БАНКА И УПРАВУВАЊЕ НА БАНКА

Член 82

(1) Органи на банка се: собрание, надзорен одбор, одбор за управување со ризици, одбор за ревизија, управен одбор и други органи утврдени со статут (кредитен одбор и сл).

(2) Со статутот на банката поблиску се уредуваат бројот, составот, надлежностите, правата, должностите, одговорностите и начинот на работење на органите на банката,

како и бројот, мандатот, надлежностите, правата, одговорностите и условите за именување на лицата со посебни права и одговорности.

(3) Управувањето на банката мора да биде во согласност со одредбите од овој закон и со правилата за добро корпоративно управување пропишани од страна на Советот на Народна банка донесени во согласност со меѓународните стандарди.

Член 83

(1) Лице со посебни права и одговорности во банка задолжително треба да има соодветно високо образование и познавање на прописите од областа на банкарството и/или финансиите и да има соодветно искуство кое обезбедува сигурно и стабилно управување со банката.

(2) Лице со посебни права и одговорности во банка не може да биде лице:

1. Член на Советот на Народна банка;
2. Вработено во Народна банка;
3. Кое е осудено со казна затвор за кривични дела од областа на банкарството и финансиите;
4. На кое му е изречена прекршочна санкција односно казна забрана за вршење професија, дејност или должност;
5. Кое не поседува репутација со што може да биде загрошено сигурното и стабилното работење на банката;
6. Кое не ги почитува одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и/или не ги спроведувало или не ги спроведува и/или постапувало или постапува спротивно на мерките изречени од гувернерот, со што биле или се загромени сигурноста и стабилноста на банка;
7. Член на надзорен одбор, одбор за управување со ризици, одбор за ревизија и управен одбор на друга банка или вработен во друга банка или
8. Кое извршувало функција на лице со посебни права и одговорности во банка или друго правно лице во кое била воведена администрација или над кое е отворена стечајна или ликвидациона постапка, освен доколку недвосмислено, врз основа на расположивите документи и податоци се утврди дека лицето не придонело за настанување на условите за воведување на администрација, стечајна или ликвидациона постапка или функцијата ја вршело непосредно пред или по настанување на причините кои довеле до воведување на администрација, отворање на стечај или спроведување на ликвидациона постапка.

(3) Член на надзорен одбор, одбор за управување со ризици, одбор за ревизија и управен одбор на банка не може да биде лице кое е поврзано лице со правно лице во кое банката има учество.

Член 84

Доколку лицата со посебни права и одговорности утврдат дека одлука на органите на банката е спротивна на закон или на друг пропис донесен врз основа на закон или дека според својата содржина е таква што може да ја загрози ликвидноста на банката и нејзината стабилност и сигурност, се должни за ова писмено да го известат надзорниот одбор и Народната банка.

Член 85

На банките не се применуваат одредбите од Законот за трговските друштва за

прокура, трговски полномошник и трговски патник.

1. Собрание на банка

Член 86

- (1) Собранието на банката ги врши следните работи:
1. Го усвојува статутот и измените и дополнувањата на статутот на банката;
 2. Ја усвојува деловната политика и развојниот план на банката;
 3. Го усвојува финансискиот план на банката;
 4. Ги разгледува и усвојува годишниот извештај за работење на банката заедно со писменото мислење по истиот изготвено од страна на надзорниот одбор;
 5. Го разгледува годишниот извештај за работа на службата за внатрешна ревизија заедно со писменото мислење по истиот изготвено од страна на надзорниот одбор;
 6. Го разгледува извештајот за работа на одборот за ревизија;
 7. Го разгледува и усвојува извештајот на друштвото за ревизија и писменото мислење по истиот изготвено од страна на надзорниот одбор;
 8. Ја усвојува годишната сметка и финансиските извештаи на банката;
 9. Одлучува за употреба и распоредување на остварената добивка, или за покривање на загубите;
 10. Одлучува за нова емисија на акции на банката;
 11. Одлучува за статусни промени и за престанок на работење на банката;
 12. Ги именува и разрешува членовите на надзорниот одбор и одборот за ревизија;
 13. Избира друштво за ревизија;
 14. Ја усвојува листата на нето должници и
 15. Одлучува и за други прашања од значење за работењето на банката, предвидени со статутот на банката.
- (2) Собранието на банка не може да именува член на надзорен одбор на банка без претходна согласност од гувернерот.

Член 87

- (1) Собранието на банка се состанува најмалку еднаш годишно.
- (2) Годишното собрание на банка задолжително се одржува пред истекот на шест месеци од календарската година за претходната година.
- (3) По исклучок на став 2 од овој член, а во случаите од член 108 став 4 од овој закон, годишното собрание на банка за претходната година може да се одржи пред истекот на девет месеци од календарската година.
- (4) Банката е должна во рокот од 15 дена по одржувањето на собранието на банката, до Народната банка да го достави записникот од одржаното собрание, заедно со материјалите и донесените одлуки.
- (5) Покрај лицата определени во Законот за трговските друштва, тужба за утврдување ништовност на одлука на собрание на банка може да поднесе и Народната банка.

2. Надзорен одбор

Член 88

- (1) Надзорниот одбор на банка го сочинуваат најмалку пет, но не повеќе од девет члена.
- (2) Покрај лице од член 83 од овој закон, член на надзорен одбор во банка не може да биде и лице вработено во банката и нето должник на банката. Најмалку една четвртина од членовите на надзорниот одбор на банка мора да бидат независни членови.
- (3) Мандатот на членовите на надзорниот одбор трае четири години.
- (4) Членовите на надзорниот одбор од своите редови избираат претседател.
- (5) Надзорниот одбор се состанува најмалку еднаш месечно.

Член 89

- (1) Надзорниот одбор врши надзор на работењето на управниот одбор, ги одобрува политиките за вршење на финансиски активности и го надгледува нивното спроведување.
- (2) Надзорниот одбор е одговорен да обезбеди добро работење и управување и стабилност на банката, како и навремено и точно финансиско известување на Народна банка.
- (3) Надзорниот одбор ги врши и следните работи:
 1. Ја одобрува деловната политика и развојниот план на банката;
 2. Именува и разрешува членови на управниот одбор на банката;
 3. Именува и разрешува членови на одборот за управување со ризици;
 4. Го одобрува финансискиот план на банката;
 5. Го одобрува воспоставувањето и организацијата на системот на внатрешна контрола;
 6. Организира служба за внатрешна ревизија и ги именува и разрешува вработените во службата;
 7. Го одобрува годишниот план на службата за внатрешна ревизија;
 8. Ја одобрува политиката за сигурност на информативниот систем;
 9. Ги одобрува политиките за управување со ризици на банката;
 10. Ги одобрува плановите и програмите за работа и општите акти на банката, освен актите што ги донесува собранието на банката;
 11. Ги разгледува извештаите за работењето на управниот одбор на банката;
 12. Ги разгледува извештаите на одборот за управување со ризици;
 13. Ги разгледува извештаите на одборот за ревизија;
 14. Ги разгледува извештаите на лицето/службата за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите;
 15. Ја одобрува годишната сметка и финансиските извештаи на банката
 16. Ја одобрува листата на нето должници на банката;
 17. Одобрува изложеност спрема поединечно лице од над 10% од сопствените средства на банката;
 18. Одобрува трансакции со поврзани лица со банката во износ од над 1.000.000 денари;

19. Го одобрува стекнувањето на капитални делови и купувањето на хартии од вредност, поголеми од 5% од сопствените средства на банката, освен купување на хартии од вредност издадени од Народната банка и Република Македонија;
20. Го одобрува предлогот на одборот за ревизија за назначување на друштво за ревизија и е одговорен за обезбедување на соодветна ревизија;
21. Ги одобрува политиката и процедурите за вршење на внатрешна ревизија, врши надзор на соодветноста на процедурите и ефикасноста на работењето на службата за внатрешна ревизија и ги разгледува нејзините извештаи;
22. Ги разгледува извештаите на супервизијата, други извештаи доставени од Народната банка, Управата за јавни приходи и други надлежни институции и предлага, односно презема мерки и активности за надминување на утврдените неусогласености и слабости во работењето на банката;
23. Го одобрува годишниот извештај за работењето на банката и доставува писмено мислење по истиот до собранието на банката;
24. Го разгледува извештајот на друштвото за ревизија и доставува писмено мислење по истиот до собранието на акционери;
25. Дава писмено мислење до собранието на банката по годишниот извештај на службата за внатрешна ревизија;
26. Го одобрува етичкиот кодекс на банката и
27. Го одобрува деловникот за работа на одборот за ревизија.

(4) Надзорниот одбор најмалку еднаш годишно врши оценка на сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно и за тоа го известува собранието на банката.

(5) Надзорниот одбор на банката не може да именува член на управен одбор на банката без претходна согласност од гувернерот, освен во случаите од член 92 став 5 од овој закон.

3. Одбор за управување со ризици

Член 90

(1) Одборот за управување со ризици во банка се состои од најмалку три, но не повеќе од 9 члена.

(2) Членовите на одборот за управување со ризици се избираат од редот на лицата со посебни права и одговорности кои се вработени во банката. Еден од членовите на управниот одбор на банката задолжително е член на одборот за управување со ризици.

(3) Членовите на одборот за управување со ризици, покрај условите од член 83 од овој закон, задолжително треба да имаат искуство во областа на финансиите или банкарството од најмалку 3 години.

(4) Одборот за управување со ризици се состанува најмалку еднаш неделно.

(5) Одборот за управување со ризици ги врши и следните работи:

1. Перманентно го следи и оценува степенот на ризичност на банката и го

- утврдува прифатливото ниво на изложеност на ризици со цел минимизирање на загубите од изложеност на банката на ризик
2. Воспоставува политики за управување со ризици и ја следи нивната примена;
 3. Ги следи прописите на Народната банка кои се однесуваат на управувањето со ризици и усогласеноста на банката со овие прописи;
 4. Врши оценка на системите на управување со ризиците во банката;
 5. Утврдува краткорочни и долгорочни стратегии за управување со одделните видови ризици на кои е изложена банката;
 6. Ги анализира извештаите за изложеноста на банката на ризик изработени од службите во банката кои вршат оценка на ризиците и предлага стратегии, мерки и инструменти за заштита од ризици;
 7. Ја следи ефикасноста на функционирањето на системите на внатрешна контрола во управувањето со ризици;
 8. Ги анализира ефектите од управувањето со ризиците врз перформансите на банката;
 9. Ги анализира ефектите од предложените стратегии за управување со ризици, како и предложените стратегии, мерки и инструменти за заштита од ризици;
 10. Најмалку еднаш месечно го известува надзорниот одбор, а најмалку еднаш во три месеци одборот за ревизија за промените во ризичните позиции на банката, промените во стратегијата за управување со ризици, ефектите од управувањето со ризиците врз перформансите на банката, како и преземените мерки и инструменти за заштита од ризиците и ефектите од истите и
 11. Најмалку еднаш квартално ги разгледува трансакциите со поврзаните лица со банката за што доставува извештај до надзорниот одбор најдоцна до 15-ти во месецот кој следи на извештајниот период.

(6) Одборот за управување со ризици најмалку еднаш годишно врши оценка на сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно и истата ја доставува до надзорниот одбор.

4. Одбор за ревизија

Член 91

- (1) Одборот за ревизија во банка се состои од најмалку пет, но не повеќе од 9 члена.
- (2) Мнозинството членови во одборот за ревизија се избираат од редот на членовите на надзорниот одбор, а останатите членови се независни членови.
- (3) Најмалку еден член на одборот за ревизија треба да биде овластен ревизор.
- (4) Вработен во друштвото за ревизија од член 105 од овој закон не смее да биде член на одборот за ревизија.
- (5) Членовите на одборот за ревизија од своите редови избираат претседател кој е одговорен за организација на работата на одборот за ревизија.
- (6) Членови на одборот за ревизија, покрај условите од член 83 од овој закон, треба да имаат познавање и за:
 1. Работењето на банката, нејзините производи и услуги;

2. Ризиците на кои е изложена банката;
3. Системите за внатрешна контрола и политиките за управување со ризици на банката и
4. Сметководството и ревизијата.

(7) Одборот за ревизија се состанува најмалку еднаш во три месеци, како и на барање на надзорниот одбор.

(8) Одборот за ревизија донесува деловник за работа што го одобрува надзорниот одбор на банката.

(9) Одборот за ревизија ги врши следните работи:

1. Ги разгледува финансиските извештаи на банката и се грижи за точноста и транспарентноста на објавените финансиски информации за работењето на банката во согласност со прописите за сметководство и меѓународните сметководствени стандарди;
2. Ги разгледува и оценува системите за внатрешна контрола;
3. Ја следи работата и ја оценува ефикасноста на службата за внатрешна ревизија;
4. Го следи процесот на ревизија на банката и ја оценува работата на друштвото за ревизија;
5. Ги донесува сметководствените политики на банката;
6. Ја следи усогласеноста на работењето на банката со прописите што се однесуваат на сметководствените стандарди и финансиските извештаи;
7. Одржува состаноци со управниот одбор, службата за внатрешна ревизија и друштвото за ревизија во врска со утврдени неусогласености со прописите и слабости во работењето на банката;
8. Ги разгледува извештаите на одборот за управување со ризици;
9. Предлага друштво за ревизија и
10. Најмалку еднаш во три месеци го известува надзорниот одбор на банката за својата работа.

(10) Одборот за ревизија најмалку еднаш годишно врши оценка на сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно.

(11) Одборот за ревизија поднесува годишен извештај за својата работа до надзорниот одбор и до собранието на банката, во кој е содржана оценката од став 10 од овој член.

5. Управен одбор

Член 92

(1) Управниот одбор на банка се состои од најмалку две, но не повеќе од 7 лица.

(2) Член на управен одбор на банка, покрај условите од член 83 став 1 од овој закон, мора да има шест години успешно работно искуство од областа на финансиите или банкарството или три години работно искуство како лице со посебни права и одговорности во банка со активности соодветни на банката во која се именува.

(3) Член на управен одбор на банка, покрај лице од член 83 став 2 од овој закон, не може да биде и лице кое е член на орган на управување или на надзорен орган на било

кое друго трговско друштво

(4) Членовите на управниот одбор мора да се во постојан работен однос во банката и барем еден од членовите мора да го познава македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и да има постојано живеалиште во Република Македонија.

(5) Доколку бројот на членовите на управниот одбор на банка се намали под пропишаниот со овој закон, надзорниот одбор од своите редови именува вршител или вршители на должноста член на управен одбор. Вршителите на должност член на управен одбор се предмет на упис во трговскиот регистар.

(6) Членот од надзорниот одбор кој е именуван за вршител на должност член на управен одбор во периодот на извршување на оваа должност не може да учествува во донесувањето на одлуките што се во надлежност на надзорниот одбор.

Член 93

Управниот одбор на банката ги врши следните работи:

1. Управува со банката;
2. Ја застапува банката;
3. Ги извршува одлуките на собранието и на надзорниот одбор на банката, односно се грижи за нивно спроведување;
4. Покренува иницијативи и дава предлози за унапредување на работењето на банката;
5. Ги именува и разрешува лицата со посебни права и одговорности, во согласност со одредбите од овој закон и статутот на банката;
6. Изготвува деловна политика и развоен план на банката;
7. Изготвува финансиски план на банката;
8. Изготвува листа на нето должници;
9. Изготвува политика за сигурност на информативниот систем на банката;
10. Изготвува годишен извештај за работењето на банката и го доставува до надзорниот одбор и
11. Изготвува етички кодекс на банката.

Член 94

(1) Управниот одбор на банката е одговорен за:

1. Обезбедување услови за работење на банката во согласност со прописите;
2. Управување и следење на ризиците на кои е изложена банката во работењето;
3. Постигнување и одржување на адекватно ниво на сопствени средства;
4. Функционирање на системот на внатрешна контрола во сите области на работење на банката;
5. Непречено работење на службата за внатрешна ревизија на банката, односно осигурува дека службата за внатрешна ревизија има пристап до документацијата и до вработените во банката со цел непречено спроведување на нејзините активности;
6. Непречено работење на лицето, односно службата од член 99 од овој закон, односно осигурува дека лицето, односно службата има пристап до документацијата и до вработените во банката со цел непречено спроведување на овластувањата;
7. Водење на трговските и останатите книги и деловната документација на

банката, изработка на финансиски и други извештаи во согласност со прописите за сметководство и сметководствените стандарди;

8. Навремено и точно финансиско известување;
9. Редовност и точност на извештаите што се доставуваат до Народната банка во согласност со закон и прописите донесени врз основа на закон и
10. Спроведување на мерките изречени од страна гувернерот спрема банката .

(2) Управниот одбор на банката за својата работа одговара пред надзорниот одбор.

(3) Управниот одбор го известува надзорниот одбор за своето работење најмалку еднаш месечно.

(4) Управниот одбор е должен веднаш да го извести надзорниот одбор за:

1. Влошена ликвидност или солвентност на банката;
2. Постојење основ за укинување на дозволата за основање и работење или за забрана за извршување на одредена финансиска активност, согласно со закон;
3. Намалување на сопствените средства под пропишаното ниво во согласност со овој закон;
4. Наодите на супервизијата и надзорот на Народната банка и
5. Наодите на Управата за јавни приходи и други контролни органи.

(5) За случаите од став 4 точки 1, 2 и 3 од овој член надзорниот одбор на банката е должен веднаш да ја извести Народната банка.

(6) За наодот од став 4 точка 5 од овој член надзорниот одбор на банката е должен веднаш да ја извести Народната банка доколку наодите имаат значително влијание врз финансиската состојба на банката.

(7) Член на управен одбор е должен веднаш да го извести надзорниот одбор ако тој или со него поврзани лица стекнат контрола во друго правно лице.

6. Служба за внатрешна ревизија во банката

Член 95

(1) Надзорниот одбор на банката е должен да организира служба за внатрешна ревизија, како независен организационен дел во банката.

(2) Организационата поставеност, правата, одговорностите и односите со другите организациони делови во банката, како и одговорноста и условите за назначување на раководителот на службата за внатрешна ревизија ги уредува надзорниот одбор.

(3) Службата за внатрешна ревизија врши постојана и целосна ревизија на законитоста, правилноста и ажурноста на работењето на банката преку:

1. Оценка на адекватноста и ефикасноста на системите на внатрешна контрола;
2. Оценка на спроведувањето на политиките за управување со ризиците;
3. Оценка на поставеноста на информативниот систем;
4. Оценка на точноста и веродостојноста на трговските книги и финансиските извештаи;
5. Проверка на точноста, веродостојноста и навременоста во известувањето

согласно со прописите;

6. Следење на почитувањето на прописите, етичкиот кодекс, политиките и процедурите;
7. Оценка на системите за спречување на перење пари и
8. Оценка на услугите што банката ги добива од друштвата за помошни услуги на банката.

(4) Службата за внатрешна ревизија ги спроведува своите активности во согласност со принципите и стандардите за внатрешна ревизија, етичкиот кодекс на банката и политиката и процедурите за работење на службата.

(5) Лицата во службата за внатрешна ревизија се вработени во банката и извршуваат работи само на службата. Најмалку еден од лицата вработени во службата е овластен ревизор.

(4) Вработените во банката се должни на лицата, односно вработените во службата од став 1 од овој член да им овозможат увид во документацијата со која располагаат и да им ги пружат сите потребни информации.

Член 96

(1) Службата за внатрешна ревизија изготвува годишен план за работа на службата, што го одобрува надзорниот одбор.

(2) Во планот од став 1 од овој член задолжително се наведува предметот на ревизија со опис на содржината на планираната ревизија во поодделни области и распоред на контролите во текот на годината со планирано времетраење за спроведување на контролите.

Член 97

(1) Службата за внатрешна ревизија е должна за своето работење да изработи полугодишен и годишен извештај и да ги достави до надзорниот одбор, управниот одбор и одборот за ревизија на банката.

(2) Полугодишниот и годишниот извештај од став 1 од овој член содржат:

1. Опис на извршените ревизии на работењето на банката;
2. Оценка на адекватноста и ефикасноста на системите за внатрешна контрола;
3. Наоди и предложени мерки на службата за внатрешна ревизија и
4. Оценка на спроведувањето на мерките предложени од страна на службата за внатрешна ревизија.

(3) Годишниот извештај од став 1 од овој член содржи и:

1. Оценка за реализацијата на поставените цели со годишниот план за работа;
2. Оценка за планираното време за контрола и евентуалното отстапување и
3. Информации за извршени други активности.

(4) Надзорниот одбор е должен да го достави годишниот извештај на службата за внатрешната ревизија до собранието на банката и до Народна банка.

Член 98

Службата за внатрешна ревизија е должна веднаш да ги извести надзорниот одбор и

управниот одбор, доколку во текот на контролата утврди:

1. Непочитување на стандардите за управување со ризиците поради што постои можност за нарушување на ликвидноста или солвентноста на банката и
2. Дека управниот одбор не ги почитува прописите, општите акти и интерните процедури на банката.

7. Контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите

Член 99

(1) Управниот одбор на банка е должен, во зависност од видот, обемот и сложеноста на активностите што ги врши банката, да именува лице или да организира служба за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите.

(2) Лицето, односно службата од став 1 од овој член е одговорно за идентификација и следење на ризиците од неусогласеноста на работењето на банката со прописите. Под ризик од неусогласеност со прописите се смета особено, но не исклучиво, ризикот од изречени мерки од страна на Народна банка, од финансиски загуби и репутациски ризик како последица на пропусти во усогласување на работењето на банката со прописите.

(3) Лицето, односно вработените во службата од став 1 од овој член ги извршуваат единствено работите од став 2 од овој член и се самостојни во извршувањето на работите од нивна надлежност.

(4) Вработените во банката се должни на лицето, односно вработените во службата од став 1 од овој член да им овозможат увид во документацијата со која располагаат и да им ги пружат сите потребни информации.

(5) Лицето, односно раководителот на службата од став 1 на овој член за својата работа поднесува месечен извештај до управниот одбор и тримесечен извештај до надзорниот одбор.

8. Судир на интереси

Член 100

(1) Лицата со посебни права и одговорности се должни редовно, на секои шест месеци, да дадат писмена изјава за постоење или непостоење на судир на нивниот личен интерес со интересот на банката.

(2) Под личен интерес на лицата од став 1 на овој член се подразбираат и интересите на поврзаните лица со нив.

(3) Судир меѓу личниот интерес и интересот на банката постои кога со донесувањето на одлуки, склучувањето на договори или вршење на други деловни активности се засега во материјалните или било кој друг вид на деловни или семејни интереси на лицата од ставовите 1 и 2 од овој член.

(4) Под остварување на материјален, деловен и семеен интерес се подразбира остварување на парична или друг вид на корист, директно или индиректно за лицата од

ставовите 1 и 2 од овој член.

(5) Лицата од став 1 од овој член не смеат да присуствуваат при разгледувањето и донесувањето на одлуки, да склучуваат договори или да вршат други деловни активности доколку нивната објективност е доведена во прашање заради постоење на судир помеѓу нивниот личен интерес и интересот на банката.

(6) За постоење на судир на интереси се дава писмена изјава и пред одржување на состанокот за разгледување и донесување на одлуки, склучување на договори или вршење на друга деловна активност.

(7) Писмената изјава од ставовите 1 и 6 од овој член се доставува до надзорниот одбор и до управниот одбор на банката и во неа се наведува основот од кој произлегува судирот меѓу личниот интерес и интересот на банката.

(8) Доколку лицето од став 1 од овој член премолчи постоење на судир на интереси, Народна банка и друго лице кое има правен интерес до надлежниот суд, во согласност со закон, може да бара поништување на правната работа.

X. ИЗВЕШТАИ, СМЕТКОВОДСТВО И РЕВИЗИЈА

1. Извештаи

Член 101

(1) Банките се должни да доставуваат извештаи и податоци до Народната банка.

(2) Советот на Народна банка подетално ги пропишува формите, видовите, методологијата, содржината на извештаите и податоците и роковите за нивно доставување до Народната банка.

(3) Советот на Народна банка може да пропише извештаи и податоци кои банката е должна да ги објави, како и начинот, формата и роковите на нивно објавување.

2. Сметководство

Член 102

(1) Банката е должна да ги води своите трговски книги уредно и ажурно. Трговските книги и финансиските извештаи се составуваат во согласност со прописите за сметководство и сметководствените стандарди, освен ако со овој закон поинаку не е определено.

(2) Банката е должна да го организира своето работење и да ги води трговските книги, како и деловната и сметководствената документација на начин кој ќе овозможи потврдување дека банката во секој момент работи во согласност со одредбите од овој закон.

(3) Банката е должна да ги класифицира податоците во нејзините трговски книги согласно со сметковниот план.

(4) Во изработката на финансиските извештаи од овој член, банката треба да ја

користи форма согласно член 103 од овој закон.

(5) Банката составува годишна сметка, полугодишен и годишен финансиски извештај и консолидиран финансиски извештај.

(6) Банката е должна до Народната банка да доставува неревидиран полугодишен и годишен финансиски извештај во рок од 30 дена по истекот на периодот за кој се однесува.

(7) Банката е должна до Народната банка да доставува месечен извештај за состојбата и прометот на сите сметки од сметковниот план за банките.

Член 103

(1) Советот на Народна банка го пропишува сметковниот план за банките.

(2) За целите на финансиското известување, гувернерот ги пропишува:

1. Видовите и содржината на финансиските извештаи на банките и белешките кон тие извештаи и
2. Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи.

(3) За потребите на супервизијата, покрај извештаите и методологиите од став 2 од овој член, гувернерот може да пропише и дополнителни сметководствени насоки и податоци кои банката е должна да ги доставува до Народната банка.

3. Ревизија

Член 104

Годишните финансиски извештаи и трговските книги ги проверува и оценува друштво за ревизија и изготвува извештај за извршена ревизија, во согласност со прописите за ревизија и одредбите од овој закон.

Член 105

(1) Банката е должна да определи друштво за ревизија за што ја известува Народната банка во рок од 15 дена од денот кога го определила.

(2) Гувернерот нема да го прифати друштвото за ревизија од став 1 од овој член доколку друштвото за ревизија:

1. има помалку од 3 години искуство во вршење на ревизии;
2. е поврзано лице со банката;
3. во последните 3 години давало консултантски услуги на банката;
4. во последните 3 години било под мерки изречени од страна на Институтот на овластени ревизори и
5. има несоодветна експертиза или не постапува согласно ревизорските стандардите.

(3) Доколку гувернерот не го прифати друштвото за ревизија за тоа ја известува банката во рок од 15 дена од добивањето на известувањето од став 1 од овој член и

бара од банката да определи друго друштво за ревизија.

(4) Банката е должна да определи друго друштво за ревизија во рок од 45 дена по добивањето на известувањето од став 3 од овој член.

(5) Исто друштво за ревизија може да изврши најмногу пет последователни ревизии на годишните финансиски извештаи на една банка.

Член 106

(1) Со ревизијата се оценува особено:

1. Билансот на состојбата;
2. Билансот на успехот;
3. Извештајот за паричен тек;
4. Промените во висината на сопствените средства и оценка на адекватноста на капиталот;
5. Нивото и промените во висината на исправката на вредноста и издвоената посебна резерва и за извршените отписи;
6. Износот на преземените потенцијални обврски;
7. Ефектите од консолидацијата;
8. Функционирањето на системите на внатрешна контрола и извршувањето на функцијата на внатрешна ревизија;
9. Водењето на трговските книги;
10. Сигурноста на информативниот систем;
11. Точноста и комплетноста на извештаите што банката ги доставува до Народната банка за потребите на суперревизијата;
12. Адекватноста на сметководствените политики и процедури на банката, како и вреднувањето на билансните и вонбилансните средства и обврски;
13. Усогласеноста на работењето на банката со прописите и
14. Системите на банката за управување со ризиците.

(2) Содржината на ревизијата на работењето и на годишните финансиски извештаи на банките подетално ги пропишува Советот на Народна банка, во согласност со меѓународните стандарди.

Член 107

(1) Друштвото за ревизија е должно веднаш писмено да го извести гувернерот доколку во текот на ревизијата утврди дека:

1. Солвентноста или ликвидноста на банката е загрозна;
2. Банката е несолвентна или неликвидна и
3. Банката работела и/или работи спротивно на прописите.

(2) Друштвото за ревизија е должно веднаш, во писмена форма, да го извести гувернерот доколку, врз основа на извршената ревизија на правно лице кое со банката има блиски врски, утврди дека:

1. Лицето има проблеми со ликвидноста или солвентноста и
2. Лицето работело или работи спротивно на прописите.

(3) Гувернерот го известува министерот за финансии □□ случаите од став 1 точки 1 и 2

од овој член во рок од три дена од денот кога е добиено известувањето.

Член 108

- (1) Друштвото за ревизија е должно извештајот за извршена ревизија на годишниот финансиски извештај истовремено да го достави до управниот одбор на банката, надзорниот одбор на банката, Народната банка и Министерството за финансии, и тоа најдоцна до 30 април во тековната година за претходната календарска година.
- (2) Народната банка може од друштвото за ревизија да побара дополнителни објаснувања и податоци во врска со извештајот за извршената ревизија.
- (3) Друштвото за ревизија е должно на барање на Народна банка да и ги направи достапни работните материјали од ревизијата на банка.
- (4) Гувернерот нема да го прифати извештајот за извршена ревизија ако утврди дека не се темели врз објективни факти за финансиската состојба во банката, доколку не е изработен во согласност со член 106 од овој закон и/или друштвото за ревизија при вршење на ревизијата не постапувало согласно пропишаните стандарди и процедури.
- (5) Доколку гувернерот не го прифати извештајот за извршената ревизија, за тоа ги известува банката, Министерството за финансии и Институтот за овластени ревизори во рок од 45 дена од добивањето на извештајот.
- (6) Во случаите од став 4 од овој член, гувернерот бара од банката да назначи друго друштво за ревизија, кое ќе изготви нов извештај.
- (7) Сите трошоци настанати во врска со назначување на друго друштво за ревизија согласно со став 6 од овој член ги поднесува банката.

Член 109

Доколку банката постапи спротивно на одредбите од член 105 или друштвото за ревизија не постапи согласно член 108 став 4 од овој закон, гувернерот во следните три години не смее да прифати извештај за извршена ревизија изготвен од тоа друштво за ревизија.

Член 110

- (1) Банката е должна во рок од 8 дена по усвојувањето на годишниот извештај за работењето, да достави примерок до Народната банка заедно со извештајот за извршената ревизија.
- (2) Банка во која странска банка остварува контрола е должна до Народната банка да достави и годишен извештај за работењето и извештај од извршената ревизија на странската банка која остварува контрола најдоцна во рок од 30 дена од нивното издавање.
- (3) Банката е должна извештајот за извршената ревизија и годишните финансиски извештаи заедно со белешките кон извештајот, да ги направи достапни до јавноста и да објави биланс на состојба, биланс на успех, извештај за промена на капиталот извештај за парични текови и извештајот на ревизорот кон годишните финансиски

извештаи, во барем еден дневен весник, во рок од 15 дена од усвојувањето на извештајот од страна на собранието на банката.

XI. БАНКАРСКА ТАЈНА

Член 111

Документите, податоците и информациите кои се стекнати при вршење на банкарски и други финансиски активности за поединечни лица и трансакции со поединечни лица, како и за депозитите на поединечни лица претставуваат банкарска тајна која банката е должна да ја заштити и чува.

Член 112

(1) Лицата со посебни права и одговорности, акционерите и вработените во банката, како и лицата кои преку давање услуги на банката имаат пристап до документите, податоците и информациите од член 111 од овој закон се обврзани да ги чуваат, можат да ги користат исклучиво за целите за кои се добиени и не смеат да ги откријат на трети лица.

(2) Обврската од став 1 од овој член не се однесува во следниве случаи:

1. Ако со закон е пропишано објавување на податоците и информациите и
2. Ако лицето дало писмена согласност за откривање на податоците.

(3) За лицата со посебни права и одговорности, акционерите и вработените во банката обврската од став 1 од овој член не се однесува и во следниве случаи:

1. По писмено барање на надлежен суд за водење на постапки кои се во рамките на неговите надлежности;
2. За потребите на Народна банка или на друг супервизорски орган овластен со закон;
3. По писмено барање на Управата за јавни приходи за водење на постапки кои се во рамките на нејзините надлежности;
4. Ако податоците се соопштуваат на Бирото за спречување на перење пари финансирање на тероризам, во согласност со закон;
5. Ако податоците се соопштуваат на Биро за финансиската полиција, во согласност со закон;
6. На писмено барање на Државниот девизен инспекторат за контрола на девизното работење;
7. На писмено барање на Фондот за осигурување на депозити, во согласност со закон;
8. Ако податоците се соопштуваат за потребите на функционирање на Кредитниот регистар на Народната банка и
9. По писмено барање на лицата овластени за извршување во согласност со закон.

(4) Лицата кои согласно став 3 од овој член дошле до документите, податоците и информациите од член 111 од овој закон се обврзани да ги чуваат, можат да ги користат исклучиво за целите за кои се добиени и не смеат да ги откријат на трети лица, освен во случаи и во постапка утврдена со овој или друг закон.

(5) Обврската од ставовите 1 и 4 од овој член продолжува и по престанокот на

работниот однос, односно по престанокот на основот и статусот врз основа на кој е остварен пристап до податоците кои се сметаат за банкарска тајна.

XII. ЗДРУЖУВАЊЕ НА БАНКИ

Член 113

(1) Банките основани во Република Македонија заради остварување на заеднички интереси и унапредување на нивното работење можат да формираат здруженија на банки.

(2) Активностите и задачите на здруженијата на банки се уредуваат со актот за основање.

(3) Покрај другите активности, здруженијата можат:

1. Да организираат дополнителен, доброволен систем за гарантирање на депозитите, покрај задолжителниот пропишан со Законот за Фондот за осигурување на депозити;
2. Да организираат размена на податоци за кредитна способност заради заштита од кредитен ризик и
3. Да даваат и обезбедуваат обука за банкарски работници и издаваат сертификати.

(4) Банките не смеат да склучуваат договори со кои се ограничува начелото на слободно пазарно работење и се ограничува конкуренцијата во банкарството.

XIII. СУПЕРВИЗИЈА, КОНСОЛИДИРАНА СУПЕРВИЗИЈА И НАДЗОР

Член 114

(1) Народната банка врши супервизија, консолидирана супервизија и надзор на начин и постапка пропишани со овој и/или друг закон.

(2) Советот на Народна банка подетално го уредува начинот на вршење на супервизијата, консолидираната супервизија и надзорот од став 1 од овој член.

(3) Лицата кои подлежат на супервизија, консолидирана супервизија и надзор од страна на Народната банка се должни, во согласност со нивните безбедносни процедури, на овластените лица од Народната банка да им обезбедат пристап до сите простории, да им ја дадат на увид целокупната расположива документација, вклучително и податоците кои се чуваат електронски, како и да ја обезбедат документацијата што овластените лица од Народна банка ќе ја побараат.

(4) При супервизијата, консолидирана супервизија и надзорот овластените лица можат да задржат и изнесат само копии или фотокопии од документи на банката, по потреба заверени кај нотар.

1. Супервизија

Член 115

- (1) Преку супервизијата Народната банка ја оценува сигурноста, стабилноста, ризичноста и усогласеноста на работењето на банката со прописите
- (2) Супервизија на банка вршат лица овластени од гувернерот.

Член 116

- (1) Супервизорската функција Народната банка ја остварува преку:
 1. Перманентно вонтеренско следење на работењето на банката со прибирање и анализи на извештаите и податоците кои ги доставува банката;
 2. Непосредна, целосна или делумна теренска контрола во самата банка;
 3. Одржување контакти со членовите на органите на банката и со друштвото за ревизија и
 4. Соработка и размена на податоци и информации со други супервизорски органи.
- (2) Народна банка врши непосредна теренска контрола според однапред утврден план и по потреба.

Член 117

За потребите на супервизијата банката е должна да обезбеди:

1. Извештаи и информации за работењето на банката;
2. Извештај за извршена ревизија и дополнителни информации за извршената ревизија на банката и писмото на друштвото за ревизија упатено до управниот одбор на банката;
3. Вонредни прегледи за работењето и
4. Извештаи на службата за внатрешната ревизија на банката.

2. Консолидирана супервизија

Член 118

- (1) Народната банка врши консолидирана супервизија на банкарска група, врз основа на консолидираните извештаи на групата.
- (2) За исполнување на обврските кои произлегуваат од целите на консолидираната супервизија во смисла на овој закон, одговорна е банката со седиште во Република Македонија која е матично лице на банкарска група.
- (3) По исклучок на став 2 од овој член, кога матично лице на банкарската група е финансиско холдинг друштво со седиште во Република Македонија, за исполнување на обврските кои произлегуваат од целите на консолидираната супервизија во смисла на овој закон, одговорна е банката со седиште во Република Македонија која е подредено лице на тоа финансиско холдинг друштво.
- (4) Банката од ставовите 2 и 3 од овој член се смета за банка која е предмет на консолидирана супервизија.
- (5) Во случај кога финансиско холдинг друштво со седиште во Република Македонија контролира две или повеќе банки со седиште во Република Македонија кои не се меѓусебно поврзани преку контрола или учество, за банка која е предмет на

консолидирана супервизија се смета банката со најголем износ на активата. Ако износот на активата на банките е еднаков, за банка која е предмет на консолидирана супервизија се смета банката која прва добила дозвола за основање и работење од гувернерот.

(6) Другите правни лица од банкарската група кои се подредени лица во банкарската група, можат да бидат со седиште во и надвор од Република Македонија.

(7) Членовите на органите на управување на финансиското холдинг друштво од ставовите 3 и 5 од овој член мора да ги исполнуваат условите за членови на управен одбор пропишани со овој закон.

Член 119

(1) Банкарската група е должна да ги почитува и следи одредбите од овој закон со кои се дефинираат супервизорските стандарди и управувањето со ризиците.

(2) Матичното лице е должно да организира и обезбеди транспарентност на банкарската група што ќе овозможат утврдување и следење на:

1. Вистинските лица кои спроведуваат контрола во групата;
2. Финансиската состојба на банкарската група и на секое одделно лице во групата;
3. Профилот на ризичност на банкарската група и на секое одделно лице во групата;
4. Системот на внатрешна контрола и системите на управување со ризици и
5. Односите помеѓу одделните лица и видот на поврзаноста, вклучувајќи ја и висината на учеството во капиталот и/или правата на глас во другите лица во групата.

(3) Банката која е предмет на консолидирана супервизија е должна, заради идентификување, мерење, следење и контрола на трансакциите со други лица во банкарската група, да воспостави и одржува адекватни системи за управување со ризик, внатрешна контрола и известување и сметководство.

Член 120

Консолидираната супервизија се однесува најмалку на:

1. Износот на сопствените средства;
2. Износот на големи изложености;
3. Вложувањата во други нефинансиски институции;
4. Системот на внатрешна контрола и
5. Управувањето со ризиците.

Член 121

Советот на Народна банка го пропишува предметот на консолидацијата како и содржината на консолидираните извештаи од член 122 од овој закон и роковите за нивно доставување од страна на банката која е предмет на консолидирана супервизија.

Член 122

(1) Банката која е предмет на консолидирана супервизија е должна да составува и доставува до Народна банка консолидирани извештаи на банкарската група.

(2) Консолидираните извештаи од став 1 од овој член се состојат од консолидирани

финансиски извештаи и консолидирани супервизорски извештаи.

(3) Банката која е предмет на консолидирана супервизија, при изработка на извештаите од став 1 од овој член, е должна да ги има сите потребни информации и податоци врз чија основа ги изработува консолидираните извештаи на банкарската група, како и да воспостави систем за проверка на точноста и веродостојноста на доставените информации и податоци од лицата во групата.

(4) Матичното лице во банкарската група е должно да обезбеди примена на единствени принципи за вреднување и презентација на одделните финансиски извештаи на подредените лица.

Член 123

На барање на гувернерот, банката која е предмет на консолидирана супервизија е должна да изврши консолидација и на одделни позиции или активности во рамките на банкарската група, доколку е тоа потребно за целосно и објективно прикажување на финансиската состојба и резултатите од работењето на групата како целина или на одделните банки во групата.

Член 124

(1) Подредените лица во банкарската група и финансиското холдинг друштво се должни до банката која е предмет на консолидирана супервизија да ги доставуваат сите податоци и информации кои се потребни за целите на консолидираната супервизија, да имаат адекватни системи кои ќе овозможат добивање на тие податоци и информации, како и да имаат адекватни системи на внатрешна контрола за проверка на точноста и веродостојноста на доставените информации и податоци.

(2) Заради утврдување на опфатот на консолидација што треба да ја изврши банката која е предмет на консолидирана супервизија, подредените лица во банкарската група се должни до банката да доставуваат податоци за висината на нивното учество во капиталот и/или правата на глас во други лица.

(3) Доколку подредените лица во групата и финансиското холдинг друштво до банката која е предмет на консолидирана супервизија не ги достават податоците и информациите потребни за целите на консолидираната супервизија, банката е должна за тоа веднаш да ја извести Народна банка.

Член 125

(1) Во случаите кога не постои банкарска група, гувернерот може да побара од банка која е подредена на друго правно лице, да изврши целосна консолидација или консолидација на одделни позиции или активности, доколку е тоа потребно за целосно и објективно прикажување на финансиската состојба и резултатите од работењето на банката.

(2) Гувернерот може да побара од банка која е матично лице на друго правно лице кое не е банка или финансиско холдинг друштво, да изврши целосна консолидација или консолидација на одделни позиции или активности на лицата од групата, без разлика на нивната дејност, доколку е тоа потребно за целосно и објективно прикажување на финансиската состојба и резултатите од работењето на банката.

(3) Банката од ставовите 1 и 2 од овој член е должна, заради идентификување,

мерење, следење и контрола на трансакциите со матичното лице, неговите подружници и/ или подружниците на банката, да воспостави и одржува адекватен систем за управување со ризици, внатрешна контрола и известување и сметководство

(4) Правните лица од ставовите 1 и 2 од овој член се должни до банката од ставовите 1 и 2 од овој член да ги достават сите податоци и информации потребни за целите на консолидирана супервизија.

(5) Банката е должна веднаш да ја извести Народна банка доколку правните лица од ставовите 1 и 2 од овој член не и ги достават потребните податоци и информации од став 4 од овој член.

(6) Банката е должна веднаш да ја извести Народна банка за секоја значителна трансакција со лицата од ставовите 1 и 2 од овој член.

Член 126

(1) Банката која е предмет на консолидирана супервизија е должна веднаш да ја извести Народна банка за:

1. Сите промени кои се од значење за одредување на постоење банкарска група, согласно со одредбите од овој закон и
2. Сите промени во секое правно лице или во односите помеѓу одделните лица во групата, кои се од значење за целите на консолидираната супервизија.

(2) За потребите на консолидираната супервизија, гувернерот може да побара од банката која е предмет на консолидирана супервизија, финансиското холдинг друштво или подредените лица, да достават и други податоци и информации.

(3) Гувернерот може да забрани вршење трансакции на банката која е предмет на консолидирана супервизија и/или банката која е подредено лице во банкарската група со одделни лица во групата или лица поврзани со нив, доколку утврди дека тие трансакции може да ја доведат во сериозна опасност сигурноста и стабилноста на банката.

Член 127

(1) Доколку банка со седиште во Република Македонија е член на банкарска група која вклучува едно или повеќе лица кои се предмет на супервизија од друг или други супервизорски органи, Народна банка и тој/тие супервизорски орган/и утврдуваат заеднички пристап за консолидирана супервизија на банкарската група.

(2) Спроведувањето на заедничкиот пристап за консолидирана супервизија на банкарската група, Народна банка и другите супервизорски органи подетално го регулираат со склучување на договори како основа за постојана размена на податоци и информации за целите на консолидираната супервизија.

(3) Размената на информации помеѓу Народна банка и другите супервизорски органи се однесува најмалку на:

1. Идентификување на структурата на банкарската група, вклучувајќи ги и вистинските лица кои спроведуваат контрола во групата;
2. Промени во акционерската, управувачката или организациската структура на

- групата;
3. Деловните и стратешките планови на банкарската група;
 4. Финансиската состојба на членките на групата, со посебно внимание на адекватноста на капиталот, трансакциите со поврзани лица, изложеноста помеѓу лицата од групата, профитабилноста и слично;
 5. Корпоративното управување, управувањето со ризиците и системите на внатрешна контрола;
 6. Мерки кои се преземаат спрема одделни лица во групата;
 7. Било кои други информации кои можат значајно да влијаат врз било кое лице во групата или врз групата како целина.

3. Надзор

Член 128

Народна банка може да врши надзор на работењето на поврзани лица со банката, на други лица во банкарската група и на друштво за помошни услуги на банката. Доколку овие лица подлежат на контрола од страна на друг овластен орган, Народната банка го врши надзорот во соработка со тој орган.

XIV. КОНТРОЛА НА ЗАКОНИТОСТА ВО РАБОТЕЊЕТО НА ЛИЦА КОИ НЕ СЕ БАНКИ

Член 129

(1) Доколку правни и физички лица вршат работи спротивно на член 5 од овој закон, Управата за јавни приходи донесува решение за забрана на вршење дејност и веднаш поднесува барање за бришење од Централниот регистар .

(2) Против решението од став 1 од овој член може да се поднесе жалба до министерот за финансии, во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(3) Жалбата од став 2 од овој член не го одлага извршувањето на решението.

(4) Народната банка е должна, доколку има сознанија дека одредени лица вршат работи спротивно на член 5 од овој закон, да го извести Министерството за финансии.

Член 130

Управата за јавни приходи со решение ќе определи рок во кој лицето кое постапува спротивно на член 4 став 1 од овој закон е должно да изврши промена на името. Доколку во утврдениот рок не го промени името, Управата за јавни приходи веднаш ќе поднесе барање за бришење на тие зборови од името во регистарот во кој се запишани.

XV. МЕРКИ

Член 131

(1) Гувернерот презема мерки и определува рокови за нивно спроведување доколку банката, банкарската група, акционерите или органите на банката не ги почитуваат прописите со кои е уредено работењето на банките или нејзините интерни процедури.

(2) Мерки што ги презема гувернерот се:

1. Редовни мерки
2. Дополнителни мерки
3. Воведување администрација
4. Повлекување на согласност и
5. Одземање на дозвола.

(3) При одлучување за мерките што ќе ги преземе, гувернерот се раководи од следново:

1. Видот и сериозноста на незаконитоста и/или неправилноста и нивното влијание врз стабилноста и сигурноста на банката, нејзините депоненти и банкарскиот систем во целина;
2. Влијанието или потенцијалното влијание на мерката врз банката или врз нејзините депоненти во насока на спречување на понатамошно влошување на состојбата во банката;
3. Дали незаконитоста, односно неправилноста биле намерни и/или се повторуваат и
4. Подготвеноста на органите на банката за отстранување на констатираните незаконитости и неправилности.

1. Редовни мерки

Член 132

(1) Гувернерот презема редовни мерки кога банката или банкарската група не ги почитува прописите со кои е уредено работењето на банките и тоа особено, но не исклучиво, ако:

1. Системот на управување, информативниот систем, системот на внатрешна контрола и интерните политики и процедури, не се во согласност со прописите или не се почитуваат;
2. Сметководствените политики, процедури и пракса не се во согласност со прописите за сметководство;
3. Не се почитуваат обврската и роковите за доставување на податоци, информации и извештаи до Народна банка и за јавно објавување;
4. Не е обезбедена соодветна ревизија;
5. Не се постапува или се постапува спротивно на супервизорските стандарди;
6. Нема адекватно ниво на сопствени средства и
7. Не се почитуваат обврските за спречување на перење пари.

(2) Во случаите од став 1 од овој член и доколку истите не ја доведуваат во сериозна опасност сигурноста и стабилноста на банката, гувернерот презема една или повеќе од следните мерки:

1. На банката да и издаде препорака со рокови за: стручно усовршување на вработените и лицата со посебни права и одговорности или вработување на соодветен кадар, промени во организационата структура на банката, изготвување на нови политики и процедури во одредени области и изготвување и спроведување на акционен план за надминување на незаконитостите и неправилностите и усогласување со прописите;
2. На банката да и издаде писмено предупредување;
3. Со мнозинството членови на надзорниот одбор и/или со членовите на управниот

одбор на банката да склучи меморандум за усогласување со прописите или за постигнување на потребно ниво на сопствени средства, во определен рок и

4. Да и наложи на банката дополнителна обврска за доставување на вонредни податоци и извештаи во период, вид, обем и интервали утврдени од гувернерот.

(3) Во рок од 5 дена од истекот на роковите од став 2 точки 1, 2 и 3 од овој член, банката е должна до Народна банка да достави извештај за преземените активности и документиран доказ дека се усогласила со прописите.

2. Дополнителни мерки

Член 133

(1) Гувернерот презема дополнителни мерки спрема банка или акционер на банка кога сериозно ги прекршуваат прописите со што се доведува во опасност сигурноста и стабилноста на банката, особено кога:

1. Ќе оцени дека случаите од член 132 став 1 ја доведуваат сигурноста и стабилноста на банката во сериозна опасност;
2. Не ги спроведува навремено мерките од член 132 став 2 од овој закон;
3. Ги повторува неправилностите од член 132 став 1 од овој закон за кои е изречена мерка или прекршочна санкција;
4. Банката извршува активности за кои нема дозвола или согласност;
5. Банката извршува активности преку филијала во странство без дозвола од гувернерот;
6. Банката повеќе не ги исполнува условите врз основа на кои е издадена дозволата за основање и работење, односно согласноста за вршење на финансиски активности;
7. Стапката на адекватност на капиталот и/или сопствените средства се под пропишаните во согласност со овој закон;
8. Нема издвоено потребно ниво на посебни резерви, односно не е извршена соодветна исправка на вредноста на активата на банката;
9. Постојано или значително ги прекршува супервизорските стандарди;
10. Зачестено не ја исполнува обврската за навремено доставување податоци, информации и извештаи до Народната банка и други институции утврдени со закон;
11. Ја попречува Народната банка и друштвото за ревизија во извршување на супервизијата и консолидираната супервизија, односно ревизијата и
12. Акционер не добил согласност од гувернерот за стекнување на акции.

(2) Во случаите од став 1 од овој член, гувернерот со решение презема една или повеќе од следниве мерки:

1. Овластува лица за непосредно следење на работата на банката;
2. На банката и/или акционерот наложува:
 - да ги ревидира интерните процедури и политика;
 - да ги намали трошоците на работење;
 - да достигне соодветно ниво на резерви;
 - да смени лице со посебни права и одговорности;
 - да изврши дополнителна ревизија од страна на друштво за ревизија, различно од друштвото за ревизија ангажирано од банката, во обем и под услови дефинирани од гувернерот и на трошок на банката;

- да постигне и одржува повисок износ на сопствени средства и/или повисока стапка на адекватност на капиталот од пропишаните во согласност со овој закон;
- да подготви и спроведе план за подобрување на состојбата на банката, доколку банката е поткапитализирана;
- да ја докапитализира банката;

3. Забранува, ограничува или наложува посебни услови за:

- исплата на дивиденда;
- остварување на правата од акции;
- исплати на членовите на органите на управување;
- изложување кон поврзани лица, освен ако тие се покриени со залог на хартии од вредност издадени, или гарантирани од страна на Република Македонија или Европската Унија, кои се чуваат од страна на независно трето лице-депозитна институција и чија што пазарна вредност во секое време надминува 125% од износот на кредитот, или друг облик на изложеност;
- трансакции со други лица од банкарската група или поврзани лица со банката;
- изложување спрема лице за кое согласно методологојата на Народната банка се врши исправка на вредност или се издвојува посебна резерва од најмалку 20%;
- пролонгирање на одобрени кредити;
- вршење на сите или одредени финансиски активности;
- отворање делови на банка;
- учество на девизен пазар;
- стекнување на капитални делови во други правни лица и
- отпочнување со нови финансиски активности.

Член 134

(1) Гувернерот може да овласти лице - супервизор од Народна банка кое ќе го следи спроведувањето на мерките од член 133 став 2 од овој закон.

(2) Лицето од став 1 од овој член има право да врши верификација на налозите за исплата, да присуствува на седниците на надзорниот и управниот одбор без право на глас и да ги добива сите информации и податоци кои се неопходни во врска со спроведувањето на мерките од член 133 став 2 од овој закон.

2.1. План за подобрување на состојбата на банка

Член 135

(1) Банката е поткапитализирана доколку сопствените средства или стапката на адекватност на капиталот се под пропишаните со овој закон.

(2) Доколку банката е поткапитализирана или поради искажување загуби од работењето постои опасност банката да стане поткапитализирана, гувернерот со решение го задолжува надзорниот одбор на банката во рок од 10 дена да достави план за подобрување на состојбата.

(3) Планот од став 2 од овој член содржи детално разработени мерки и активности и рок за достигнување и одржување на сопствени средства и постигнување на стапка на

адекватност на капиталот пропишани во согласност со овој закон.

(4) Гувернерот со решение го одобрува или одбива планот од став 2 од овој член во рок од 10 дена од денот на добивањето на планот.

(5) Доколку планот од став 2 од овој член предвидува и зголемување на почетниот капитал, банката е должна во рок од 30 дена од добивање на решението на гувернерот за одобрување на планот да одржи собрание. Доколку собранието донесе одлука за зголемување на почетниот капитал, уплатата мора да се изврши во рок од 90 дена од донесувањето на одлуката.

(6) Во случај гувернерот да го одбие планот од став 2 од овој член или собранието на банката да не ја донесе одлуката за зголемување на почетниот капитал, гувернерот донесува решение за воведување администрација или ја одзема дозволата за основање и работење.

Член 136

(1) Банката од која е побарано да достави план за подобрување на состојбата без претходна согласност од гувернерот не може:

1. Да започне да врши нова финансиска активност;
2. Да ја зголеми ризично пондерираната актива за повеќе од 5% годишно;
3. Да врши исплата на дивиденда или било каква исплата во вид на бонуси, дотации и слично на акционерите, лицата со посебни права и одговорности и на вработените во банката и
4. Да ја зголеми вкупната изложеност на банката.

(2) Покрај ограничувањата од став 1 од овој член, на банката која спроведува план за подобрување на состојбата, гувернерот може да и наложи да спроведе било која од мерките од членовите 132 став 2 и 133 став 2 од овој закон.

2.2. Ограничување на права од акции

Член 137

(1) За акциите стекнати спротивно со член 59 од овој закон и акциите за кои е повлечена издадената согласност согласно со член 153 од овој закон, гувернерот утврдува дека на акционерот кој ги стекнал тие акции истите не му носат право на глас.

(2) На акционерот кој стекнал акции спротивно на член 59 од овој закон и на акционерот на кој му е повлечена издадената согласност според член 153 од овој закон, гувернерот му наложува да ги оттуѓи акциите во определен рок, кој не може да биде подолг од 180 дена, освен во случаите од член 59 став 2 од овој закон, кога гувернерот може да определи и подолг рок.

(3) Ако акционерот од став 2 од овој член не ги оттуѓи акциите во определениот рок, гувернерот, во рок од 8 дена од истекот на определениот рок, ќе утврди дека тие акции, покрај право на глас, на акционерот не му носат и право на исплата на дивиденда и ќе спроведе продажба на акциите во име на акционерот од став 2 од овој член.

(4) Доколку во периодот по донесувањето на решението од став 3 од овој член до

продажбата на акциите банката исплатила дивиденда на останатите акционери, истата е должна во рок од 8 дена од денот на добивањето на известувањето за стекнување со акциите, да му ја исплати дивидендата на новиот акционер.

(5) Акционерот од став 2 од овој закон кој нема да ги оттуѓи акциите во определениот рок не може да биде или да стане акционер во банка.

Член 138

(1) Продажбата на акциите од член 137 став 3 од овој закон ја спроведува лице овластено од гувернерот, по пат на јавна берзанска аукција, согласно правилата на овластена берза на од Комисијата за хартии од вредност.

(2) Овластеното лице од став 1 од овој член е должно во рок од 8 дена од одлучувањето во смисла на член 137 став 3 од овој закон, да го објави датумот на одржување на јавната берзанска аукција во "Службен весник на Република Македонија" и во најмалку два дневни весници.

(3) Во објавата на јавната берзанска аукција овластеното лице од став 1 од овој член ја одредува почетната цена на акциите, условите потребни за стекнување со својство акционер во банка пропишани со овој закон и рокот во кој до Народна банка се доставува документацијата врз основа на која се докажува исполнувањето на претходно наведените услови.

(4) Почетната цена на акциите е:

1. Просечната пазарна цена на акциите во последните три месеци пред објавата од став 3 од овој член, или
2. Книговодствената вредноста на акциите, доколку не постои просечна пазарна цена.

(5) Ако на јавната берзанска аукција никој не ја прифати почетната цена, на следната јавна берзанска аукција акциите ќе се понудат по цена која е за 10% пониска од почетната и ќе се продолжи со намалување на продажната цена за уште 10% се' додека еден или повеќе инвеститори не изјават спремност за купување на понудените акции.

(6) Истовремено со објавата за продажба на постојните акции, гувернерот издава налог до Централниот депозитар за хартии од вредност за упис на забрана за располагање со акциите кои се предмет на продажба од страна на нивните сопственици.

(7) На јавната берзанска аукција можат да учествуваат инвеститори кои добиле претходна согласност од гувернерот за исполнување на условите потребни за стекнување со својство на акционер во банка согласно со одредбите од овој закон и кои во Народна банка поднеле писмена изјава дека ќе ги уплатат средствата во рокот определен во објавата од став 3 од овој член.

(8) По барањето за издавање согласност од став 3 од овој член гувернерот одлучува во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето.

(9) Средствата од продажбата на акциите намалени за трошоците за организирање и

спроведување на јавната берзанска аукција му припаѓаат на акционерот од член 137 став 3 од овој закон.

(10) Овластеното лице од став 1 од овој член го потпишува налогот за продажба на акциите на јавната берзанска аукција.

(11) Централниот депозитар за хартии од вредност ќе ја укине забраната од став 6 од овој член кога гувернерот ќе го извести дека јавната берзанска аукција завршила.

3. Администрација

Член 139

(1) Гувернерот донесува решение за воведување администрација и именува членови на администрацијата - администратори во банка ако:

1. Настанале околности кои можат сериозно да ја загрозат солвентноста на банката;
2. Банката и/или акционерите одбиваат да ги исполнат или не преземаат соодветни активности за исполнување на дополнителните мерки изречени од страна на гувернерот со што се загрозува ликвидноста и солвентноста на банката;
3. Надзорниот одбор на банката не поднесе план за подобрување на состојбата во банка;
4. Народна банка го одбие планот за подобрување на состојбата во банка;
5. Банката не го спроведува планот за подобрување на состојбата во банка во предвидените рокови;
6. Банката не достигне потребно ниво на сопствени средства во рокот даден со планот за подобрување на состојбата во банка и
7. Стапката на адекватност на капиталот на банката се намали под 50% од пропишаната согласно со овој закон.

(2) Со решението за воведување на администрација во банка се утврдува бројот на администратори, овластувањата на секој од администраторите и времето на траење на администрацијата кое не може да биде подолго од една година од денот на доставувањето на решението до банката во која се воведува администрација, со можност да биде продолжено за уште 6 месеци. Со решението еден од администраторите се овластува да ги потпишува одлуките.

Член 140

(1) Администрацијата се состои од најмногу три администратори.

(2) За администратор може да биде именувано лице, вклучително и лице вработено во Народна банка, кое ги исполнува условите од овој закон за член на управен одбор на банка и за независен член.

(3) Администраторите добиваат надомест утврден од страна на гувернерот, а го исплатува банката во која е воведена администрација.

(4) Администраторот не одговара за штетите спрема трети лица што може да настанат со спроведување на администрацијата во банка доколку работел во рамките на своите должности и овластувања и не сторил кривично дело.

(5) Со решението за воведување на администрација во банка, гувернерот може да ги ограничи активностите на банката во платниот промет или за одреден период да ја исклучи од платниот промет.

(6) Решението за воведување на администрација во банка се објавува во "Службен весник на Република Македонија" и во најмалку еден дневен весник и се доставува за упис во трговскиот регистар.

Член 141

(1) Со денот на доставувањето на решението за воведување на администрација до банката престануваат сите надлежности на надзорниот и управниот одбор на банката и надлежностите на собранието на акционери, освен надлежноста за донесување одлука за зголемување на капиталот, и истите преминуваат на администраторите.

(2) Со денот на доставувањето на решението за воведување на администрација до банката од сметката на банка во која е воведена администрација и која е исклучена од платниот промет смее да се вршат плаќања само по налог потпишан од администраторите.

(3) Со денот на доставувањето на решението за воведување на администрација до банката решенијата за присилна наплата, налозите за блокада и другите платни инструменти на товар на сметка на банката која е исклучена од платниот промет, а кои ќе се достават до Народната банка се евидентираат и се враќаат до подносителот во рок од 3 дена и за истото се известува банката.

(4) Со денот на доставувањето на решението за воведување на администрација до банката решенијата за присилна наплата, налозите за блокада и другите платни инструменти на товар на сметки што ги водела банката кај која е воведена администрација и која е исклучена од платниот промет, а кои ќе се достават до банката, се евидентираат и се враќаат до подносителот во рок од 3 дена.

Член 142

(1) Администраторите при извршувањето на надлежностите утврдени согласно со овој закон имаат пристап и контрола над деловните простории, имотот, трговските книги и другата документација на банката и се должни да го заштитат имотот и документацијата на банката.

(2) Дотогашните членови на надзорниот одбор, управниот одбор и другите лица со посебни права и одговорности се должни на администраторите да им овозможат пристап во целокупната документација на банката, како и да им ги дадат сите потребни информации и дополнителни извештаи за работењето на банката.

(3) Доколку администраторите на било кој начин се спречени да влезат во просториите на банката, пристапот во банката ќе се спроведе со помош на Министерството за внатрешни работи.

(4) Администраторите имаат право да го отстранат секое лице кое ја попречува нивната работа, а кога е тоа потребно можат да побараат помош и од Министерството

за внатрешни работи.

(5) Во вршењето на својата работа, администраторите се должни да се придржуваат кон законите и останатите прописи, како и да работат врз основа на писмените упатства и насоки дадени од страна на гувернерот.

Член 143

(1) Администраторите се должни во рок од 21 ден од денот на именувањето да ги утврдат состојбите во банката.

(2) По истекот на рокот од став 1 од овој член, администраторите до гувернерот доставуваат извештај за состојбата на банката кој содржи:

1. План за рехабилитација на банката или
2. Предлог за одземање на дозволата за основање и работење кој може да содржи и план за пренос на средства и обврски на банката во друга банка.

(3) Рокот за доставување на извештајот од став 2 од овој член може да биде и пократок ако е тоа утврдено со решението од член 139 став 1 од овој закон.

(4) Советот на Народна банка подетално ги пропишува условите и постапката за спроведување на планот за рехабилитација и планот за пренос на средства и обврски на банката во друга банка.

Член 144

(1) Планот за рехабилитација треба да содржи:

1. Проценка на висината на сопствените средства, солвентната и ликвидносната позиција на банката;
2. Проценка на спремноста на акционерите на банката за вложување на дополнителен капитал за покривање на загубите на банката;
3. Начинот на спроведување на рехабилитацијата на банката и
4. Проценка на трошоците поврзани со спроведувањето на активностите на администрацијата.

(2) Планот за рехабилитација на банката може да се спроведе преку еден или повеќе од следните начини:

1. Со продажба на активата на банката;
2. Со зголемување на сопствените средства на банката преку издавање на акции за доверителите или за нови инвеститори во согласност со овој закон;
3. Со продажба на акциите и
4. Со статусни промени на банката.

Член 145

Планот за пренос на средства и обврски на банката во друга банка содржи најмалку:

1. Проценка на висината на сопствените средства, солвентната и ликвидносната позиција на банката;
2. Проценка на вредноста на вкупните средства и утврдување на обврските на банката;
3. Проценка на средствата и обврските на банката што би се пренеле во друга банка и

4. Ефектите од преносот.

Член 146

(1) Гувернерот одлучува за извештајот од член 143 став 2 од овој закон во рок од 15 дена од денот на добивањето.

(2) При одлучувањето од став 1 од овој член гувернерот се раководи од потребата за заштита на интересите на доверителите на банката и од реалноста на планот за рехабилитација во периодот на траењето на администрацијата.

(3) Доколку гувернерот го одобри планот за рехабилитација или предлогот за одземање на дозволата за основање и работење кој содржи план за пренос на средства и обврски на банката во друга банка, со решение ги овластува администраторите за преземање на понатамошни активности за реализација на плановите.

(4) По одобрување на планот за рехабилитација или планот за пренос на средства и обврски на банката во друга банка, администраторите се должни истиот да го спроведат.

(5) По спроведувањето на планот за пренос на средства и обврски на банката во друга банка, гувернерот донесува решение за одземање на дозволата за основање и работење и за исполнување на условите за отворање на стечајна постапка во банката.

(6) Доколку гувернерот го одбие планот за рехабилитација или го прифати предлогот за одземање на дозволата за основање и работење на банката донесува решение за одземање на дозволата за основање и работење и за исполнување на условите за отворање на стечајна или за спроведување на ликвидациона постапка во банката.

Член 147

(1) Доколку, врз основа на планот за рехабилитација, гувернерот утврди дека за постигнување на пропишаната стапка на адекватност на капиталот е потребно зголемување на сопствените средства на банката, ќе донесе решение со кој на администраторите ќе им наложи да свикаат собрание на банката и на нејзините акционери да им предложат донесување на одлука за покривање на загубата на товар на сопствените средства и одлука за зголемување на сопствените средства на банката.

(2) Администраторите се должни во рок од 8 дена по добивањето на решението од став 1 од овој член, во најмалку три дневни весници да го објават свикувањето на собранието на банката.

Член 148

(1) Ако собранието го одбие предлогот од член 147 став 1 од овој закон или доколку не успее распишаната емисија на акции согласно со одлуката која собранието на банката ја усвоило врз основа на предлогот од член 147 став 1 од овој закон, гувернерот може да донесе решение со кое ќе ги овласти администраторите да организираат продажба на акциите на постојните акционери на банката на инвеститори кои ќе бидат спремни да ја рехабилитираат банката.

(2) Продажбата на акциите на постојните акционери на банката од став 1 од овој член на нови инвеститори се врши по пат на јавна берзанска аукција во согласност со овој

закон.

(3) Администраторите се должни во рок од 90 дена од денот на донесување на решението од став 1 од овој член, да го објават датумот на одржување на јавната берзанска аукција во "Службен весник на Република Македонија" и во најмалку два дневни весници.

(4) Во рокот од став 3 од овој член, администраторите се должни да изберат друштво за ревизија, кое ќе изврши ревизија на финансиските извештаи на банката и ќе ја утврди книговодствената вредност на акциите. Трошоците за ревизија паѓаат на товар на банката.

(5) Во објавата на јавната берзанска аукција администраторите ја одредуваат почетната цена на акциите која не може да биде пониска од 70% од книговодствената вредност утврдена во ревидираните финансиски извештаи на банката, износот на средства потребни за докапитализација и рокот за нивна уплата, условите потребни за стекнување со својство акционер во банка пропишани со овој закон и рокот во кој до Народна банка се доставува документацијата врз основа на која се докажува исполнувањето на претходно наведените услови.

(6) Налогот за продажба на акциите на јавната берзанска аукција го потпишуваат администраторите.

(7) Истовремено со објавата за продажба на постојните акции, гувернерот издава налог до Централниот депозитар за хартии од вредност за упис на забрана за располагање со акциите на банката од страна на нивните сопственици.

(8) На јавната берзанска аукција можат да учествуваат инвеститори кои:

1. Поднеле барање и добиле претходна согласност од гувернерот за исполнување на условите потребни за стекнување со својство на акционер во банка согласно со одредбите од овој закон;
2. Во Народна банка поднеле писмена изјава дека ќе ги уплатат средствата за докапитализација на банката во рокот определен во објавата од став 5 од овој член.

(9) Ако на јавната берзанска аукција никој не ја прифати почетната цена, на следната јавна берзанска аукција акциите ќе се понудат по цена која е за 10% пониска од почетната и ќе се продолжи со намалување на продажната цена за уште 10% се додека еден или повеќе инвеститори не изјават спремност за купување на понудените акции. Намалувањето не може да биде под 50% од почетната цена.

(10) По барањето за издавање согласност од став 8 точка 1 од овој член гувернерот одлучува во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето.

(11) Средствата од продажбата на акциите намалени за трошоците за организирање и спроведување на јавната берзанска аукција им припаѓаат на акционерите на банката.

(12) Централниот депозитар за хартии од вредност ќе ја укине забраната од став 7 од овој член кога гувернерот ќе го извести дека јавната берзанска аукција завршила, дека новите инвеститори ги исполниле преземените обврски спрема поранешните

акционери и извршиле докапитализација на банката, доколку таква обврска постои.

Член 149

(1) Администраторите се должни најдоцна до 15-ти во тековниот месец да достават извештај за работа и извештај за текот на спроведувањето на планот за рехабилитација на банката за претходниот месец.

(2) Извештајот од став 1 од овој член задолжително содржи проценка на висината на сопствените средства и солвентната и ликвидносната позиција на банката за време на администрацијата и проценка на трошоците поврзани со спроведувањето на администрацијата.

(3) Освен извештајот од став 1 од овој член, администраторите доставуваат и други извештаи согласно со потребите и барањата на Народна банка.

Член 150

(1) Доколку гувернерот процени дека е исполнет планот за рехабилитација и дека финансиската состојба на банката се подобрила така што банката ги достигнала потребниот износ на сопствени средства и стапка на адекватност на капиталот определени во согласност со овој закон, како и дека банката е способна да ги исполнува пристигнатите обврски, ќе им наложи на администраторите да свикаат собрание на банката.

(2) На собранието на банката акционерите предлагаат лица за членови на надзорниот одбор на банката и до Народна банка поднесуваат барање за добивање претходна согласност за нивно именување. По добивање на претходна согласност од гувернерот, надзорниот одбор поднесува барање до Народна банка за добивање претходна согласност за именување на членови на управниот одбор на банката. Со денот на уписот на членовите на управниот одбор во трговскиот регистар, престануваат администрацијата и овластувањата на администраторите.

Член 151

Ако гувернерот оцени дека во текот на траењето на администрацијата не дошло до подобрување на финансиската состојба на банката во смисла на член 150 став 1 од овој закон, донесува решение за одземање на дозволата за основање и работа и за отворање на стечајна постапка или за спроведување на ликвидациона постапка во банката.

Член 152

(1) Функцијата на администраторот му престанува:

1. По истекот на периодот за кој е именуван;
2. Во случај на негова оставка;
3. Во случај на смрт;
4. Во случај на негово отповикување и
5. Во случај на прекинување на администрацијата.

(2) Гувернерот донесува решение за отповикување на член на администрација:

1. Ако членот не го спроведува планот за рехабилитација на банката;
2. Во случај на долготрајна тешка болест, која го спречува во извршувањето на

- обврските;
- 3. Ако ја изгубил деловната способност;
- 4. Кога од страна на судот му е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност и
- 5. Кога е осуден за кривично дело.

(3) Против решението од став 2 од овој член, незадоволната страна може да бара заштита пред надлежниот суд.

4. Повлекување на согласности

Член 153

Гувернерот ја повлекува согласноста за стекнување акции во банка, согласноста за именување член на надзорен или управен одбор и за вршење на финансиски активности за кои е потребна посебна согласност, ако:

1. Согласноста е прибавена врз основа на неистинити податоци;
2. Во периодот по издавањето на согласноста добие документиран доказ дека повеќе не се исполнува било кој од условите од членовите 13, 18, 57, 59, 83, 88 и 92 од овој закон;
3. Член на надзорниот и/или управниот одбор, поединечно или заедно, не работат согласно со поднесената програма за работа и не ја спроведуваат деловната и развојната политика на банката и
4. Член на надзорниот и/или управниот одбор ги пречекорил надлежностите утврдени со овој закон.

5. Укинување на дозвола за основање и работење и за статусни промени

Член 154

(1) Гувернерот со решение ја укинува дозволата за основање и работење на банката или дозволата за статусни промени ако утврди дека:

1. Дозволата е прибавена врз основа на неистинити податоци;
2. Банката не го усвои статутот во рок од 30 дена од добивањето на решението од член 20 став 5 на овој закон, односно не донесе одлука за статусни промени во рок од 45 дена од добивањето на решението од член 22 став 3 од овој закон;
3. Банката не поднела пријава за упис во трговскиот регистар во пропишаниот рок;
4. Банката не започнала со работа во рок од 90 дена од издавањето на дозволата за основање и работење;
5. Банката врши финансиски активности за кои не добила дозвола односно согласност од гувернерот ;
6. Банката не ги исполнува техничките, организационите, кадровските и други услови за извршување на банкарските активности во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
7. Банката не извршува банкарски активности подолго од шест месеци;
8. Со правосилна одлука на надлежен орган е утврдено дека банката е вклучена во перење пари или во други кривични дела;
9. Се исполнети условите за воведување на стечајна или ликвидациона постапка во банката, во согласност со овој закон;
10. Заради покривање на загуби почетниот капитал на банката се намалил под

нивото определено во член 14 став 1 од овој закон, а банката истовремено со одлуката за намалување не донела и одлука за зголемување на почетниот капитал или во рок од 90 дена од донесувањето на одлуката почетниот капитал не е запишан и уплатен;

11. Се оневозможува извршувањето на ефективна супервизија од страна на Народната банка;
12. Банката не ги спроведува или постапува спротивно на мерките изречени од страна на Народна банка;
13. Бројот на членовите на надзорниот и/или управниот одбор се намалил под законскиот минимум, а банката подолго од 60 дена од престанокот на мандатот не поднела барање за добивање претходна согласност за именување член нанадзорен, односно на управен одбор;
14. Банката не добила согласност за член на управен одбор или на надзорен одбор или подолго од шест месеци не предложила лице за член на управен одбор или надзорен одбор кое ги исполнува условите од овој закон.

(2) Гувернерот донесува решение за укинување на дозвола за основање и работење на банка и во случаите од член 146 ставови 5 и 6 и член 151 од овој закон.

(3) Од денот на донесување на решението за укинување на дозволата за основање и работење од став 1 од овој член, до денот на правосилноста на решението на судот со кое се отвора стечајна постапка кај банката, односно до денот на уписот на ликвидаторите во трговскиот регистар, банката се исклучува од платниот промет и престанува со извршување на сите активности, освен наплата на побарувањата.

5.1. Известувања за издавање и укинување на дозвола

Член 155

(1) За издавање и укинување на дозвола за основање и работење на банка и за статусни промени, Народна банка писмено го известува Министерството за финансии во рок од пет дена од донесувањето на решението за издавање, односно укинување на дозволата.

(2) Известувањето од став 1 на овој член содржи:

1. Име и седиште на банката;
2. Име на членовите на управниот одбор;
3. Име на физички лица, односно име и седиште на правни лица акционери на банката со акции со право на глас над 5% од вкупниот број акции со право на глас;
4. Финансиски активности што ги врши банката;
5. Датум на издавање, односно укинување на дозволата и
6. Причини за укинување на дозволата.

(3) Народната банка го известува Министерството за финансии и за сите промени во податоците од став 2 точки 1, 2, 3, 4 и 5 од овој член.

Член 156

Народната банка е должна во средствата за јавно информирање и на нејзината интернет страница веднаш да го објави решението за издавање, односно укинување на дозволата за основање и работење на банка.

XVI. СТЕЧАЈНА ПОСТАПКА

Член 157

- (1) Решение за исполнување на условите за отворање на стечајна постапка во банка, донесува гувернерот.
- (2) Гувернерот го донесува решението од став 1 од овој член во случаите утврдени во став 4 од овој член по службена должност, на предлог на доверителите и на предлог на банката.
- (3) По предлогот на доверителите и на банката од став 2 од овој член, гувернерот одлучува во рок од 15 дена од поднесувањето на предлогот.
- (4) Услови за воведување на стечајна постапка во банка постојат кога:
 1. Банка е несолвентна
 2. Врз основа на извештајот на администраторот, или во текот на спроведувањето на планот за рехабилитација се утврди дека банката е несолвентна или
 3. Во постапката на ликвидација на банка се утврди дека нејзиниот имот не е доволен за исплата на сите побарувања на нејзините доверители.
- (5) Банката е несолвентна кога:
 1. Стапката на адекватноста на капиталот е пониска од една четвртина од пропишаната во член 65 од овој закон или
 2. Е неспособна да ги плаќа пристигнатите обврски непрекинато подолго од десет дена.
- (6) Одредбите од став 4 точка 1 од овој член не се применуваат кога за време на администрација банката е исклучена од платен промет.
- (7) Предлог за отворање на стечајна постапка на банка до надлежен суд може да поднесе само гувернерот, во согласност со овој закон. Предлог за отворање на стечајна постапка на банка до надлежниот суд се поднесува првиот работен ден од денот на донесување на решението за исполнување на условите за отворање на стечајна постапка во банка. Кон предлогот за отворање на стечајна постапка на банка до надлежниот суд задолжително се приложува и решението на гувернерот за исполнување на условите за отворање на стечајна постапка во банка.
- (8) Судот донесува решение по предлогот за отворање стечајна постапка на банка најдоцна во рок од 3 работни дена од приемот на предлогот од став 7 од овој член, без спроведување на претходна постапка.
- (9) На стечајна постапка на банка соодветно се применуваат одредбите од Законот за стечај, доколку не е поинаку определено со овој закон.

Член 158

(1) Со денот на донесувањето на решението за исполнување на условите за отворање стечајна постапка од страна на гувернерот, па се до правосилноста на решението на судот со кое се отвора стечајна постапка кај банка, заради зачувување на имотот на банката, гувернерот донесува решение за именување на најмалку еден овластен работник во банката.

(2) Правата и должностите на овластениот работник од став 1 од овој член се утврдуваат со решението за именување.

Член 159

(1) Решението за исполнување на условите за отворање стечајна постапка на банката се доставува до банката која ги исполнува условите за отворање на стечајна постапка, банката која ја презела исплатата на осигурените депозити, предлагачот од член 157 став 2 од овој закон, Фондот за осигурување на депозити и Министерството за финансии, во рок од 3 дена од денот на донесувањето.

(2) Народна банка е должна да го објави решението за исполнување на условите за отворање на стечајна постапка во банка во средствата за јавно информирање и да го огласи на видно место во банката.

Член 160

(1) За стечаен управник на банка може да биде именувано лице кое ги исполнува условите предвидени во Законот за стечај и кое согласно со одредбите од овој закон ги исполнува условите за член на управен одбор на банка.

(2) Ако во текот на стечајната постапка се појават услови за разрешување на стечајниот управник, судот за именување на новиот стечаен управник е должен да обезбеди мислење од гувернерот. Гувернерот е должен да го достави мислењето во рок од 3 дена од добивање на барањето од судот.

Член 161

(1) Стечајниот управник е должен во рок од десет дена по објавувањето на огласот за отворање на стечајна постапка во "Службен весник на Република Македонија", записнички да ја утврди состојбата на сите побарувања и обврски на банката во стечај на денот на отворањето на стечајна постапка на банка и записниците да и ги достават на Народна банка.

(2) Записниците од став 1 од овој член Народна банка ги проверува и е должна да му ги достави на судот кој ја води стечајната постапка и на Фондот за осигурување на депозити, најдоцна во рок од десет дена по приемот.

Член 162

(1) Рокот за пријавување на побарувањата на доверителите, одреден со решението на судот за отворање на стечајна постапка на банка не може да биде подолг од 20 дена.

(2) Доколку Народната банка е доверител во стечајна постапка на банка, еден од членовите на одборот на доверители задолжително го предлага Народна банка.

Член 163

(1) Со денот на отворањето на стечајната постапка престануваат побарувањата на физичките лица од банката во стечај по основ на депозит до висината на осигурениот износ на депозитот во согласност со Законот за Фондот за осигурување на депозити.

(2) Пред исплатата на доверителите, од стечајната маса се издвојува дел на средства за трошоци на постапката, вклучувајќи ги и трошоците на банката која ги презема работите со влоговите во банка од банката во стечај.

(3) Побарувањата на Фондот за осигурување на депозити по основ на исплати на осигурени депозити се исплаќаат пред побарувањата на останатите доверители.

Член 164

Секоја продажба на имотот на банката во стечај претходно треба да биде одобрена од страна на одборот на доверители.

Член 165

(1) Во стечајна постапка над банка не се применуваат одредбите на Законот за стечај, со кои се уредува постапката за реорганизација и личното управување.

(2) На правните дејствија кои се преземени во текот на траењето на администрацијата не се применуваат одредбите од Законот за стечај кои се однесуваат на побивање на правни дејствија, освен доколку со правосилна судска одлука се утврди дека со истите е сторено кривично дело.

Член 166

Примерок од сите извештаи на стечајниот управник за економско-финансиската состојба на банката во стечај и за текот на стечајната постапка, задолжително се доставува до Народна банка.

Член 167

Доколку по завршувањето на стечајната постапка и намиравање на сите побарувања на доверителите останат средства во стечајната маса, средствата се делат меѓу акционерите на банката.

XVII. ЛИКВИДАЦИОНА ПОСТАПКА

Член 168

Ликвидациона постапка во банката се спроведува кога:

1. Акционерите ќе донесат одлука за престанување со работење на банката, а не постојат услови за стечај и
2. Народна банка ќе ја одземе дозволата за основање и работење на банка, а не постојат услови за стечај.

Член 169

(1) Одлуката од член 168 став 1 точка 1 од овој закон акционерите можат да ја донесат по претходно добиена согласност од гувернерот.

(2) Барањето кое акционерите го поднесуваат до Народна банка заради добивање на согласноста од став 1 од овој член треба да содржи информации за:

1. Причините поради кои акционерите имаат намера да донесат одлука за

- престанување со работење на банката;
2. Висината на сопствените средства на банката на последниот датум на известување на Народна банка пред донесувањето на одлука за престанување со работење на банката;
 3. Проценка за висината на средствата кои ќе останат по завршувањето на постапката за ликвидација на банката.

(3) По барањето за добивање на согласност од став 2 од овој член, гувернерот одлучува во рок од 30 дена од поднесување на барањето.

(4) Врз основа на барањето од став 2 од овој член, гувернерот донесува решение за утврдување на условите за спроведување ликвидациона постапка или за одбивање на барањето доколку констатира дека имотот на банката не е доволен за намирување на сите доверители на банката.

Член 170

(1) Решение за утврдување на условите за спроведување ликвидациона постапка во банка донесува гувернерот во случаите од член 168 од овој закон.

(2) Решението од став 1 од овој член Народна банка го доставува до надлежниот суд кој ја спроведува ликвидационата постапка во согласност со одредбите од Глава XVI Стечајна постапка од овој закон.

(3) Со денот на донесувањето на решението за утврдување на условите за спроведување ликвидациона постапка од страна на гувернерот, па се до денот на отворање на ликвидационата постапка од страна на надлежниот суд, заради зачувување на имотот на банката, гувернерот со решение именува најмалку еден овластен работник во банката.

(4) Правата и должностите на овластениот работник од став 3 од овој член се утврдуваат со решението за именување.

XVIII. СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ

Член 171

(1) Банката е должна да постапува согласно прописите за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

(2) Народна банка врши супервизија на системите за спречување на перење пари и финансирање на тероризмот.

XIX. ШТЕДИЛНИЦИ

Член 172

(1) Штедилниците кои се основани и работат до денот на влегување во сила на овој

Закон, продолжуваат да работат на начин и под условите утврдени со дозволите за основање и работење, одредбите од овој Закон и поединечните акти донесени од гувернерот.

(2) На штедилниците од став 2 од овој член соодветно се применуваат следните одредби од Глава I, Глава III делови 2, 4, 6 и 7, Глава VII делови 2 и 3, Глава VIII делови 1, 2, 3 членовите 70, 71, 73 и 74 ставови 1 и 2 и дел 4 и 6, Глава IX член 83 и 85 и делови 6 и 8, Глави X, XI, XII, XIII, XIV, Глава делови XV 1, 2, 4 и 5 и Глави XVI, XVII, XVIII, XX и XXI од овој закон:

(3) По претходно добиена дозвола од гувернерот, штедилниците од став 1 од овој член, можат да направат преобразба на штедилница во банка и да ги вршат следните статусни промени: спојување на штедилници заради основање на банка и присоединување на штедилница кон банка.

(4) Спојување на штедилници заради формирање на банка значи спојување на две или повеќе штедилници, без да се спроведе ликвидација, со основање на банка на која преминува целокупниот имот и обврски од штедилниците што се спојуваат, во замена за акциите на банка која што се основа.

(5) Присоединување на штедилница кон банка значи кога една или повеќе штедилници ќе се присоединат кон банка, со пренос на целокупниот имот и обврските на штедилницата, односно штедилниците кои се присоединуваат без да се спроведе нивна ликвидација, во замена за акции на банката што презема.

(6) Преобразба на штедилница во банка значи реорганизирање на штедилница во банка, без да се спроведе постапка на ликвидација.

(7) Во постапка на преобразба на штедилница во банка и во постапка на статусни промени на штедилница соодветно се применуваат одредбите од Законот за трговски друштва.

(8) Советот на Народната банка може подетално ја утврди примената на одредбите од став 3 на овој член на штедилниците.

XX. ПРОЦЕДУРИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЈА, СУДСКА ЗАШТИТА И ДОСТАВУВАЊЕ

1. Процедура на донесување на решенија

Член 173

Во постапката на донесување на решенија во согласност со одредбите од овој закон, соодветно се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка за се освен ако не е поинаку определено со овој закон.

Член 174

Против решенијата на гувернерот донесени врз основа на овој закон не е дозволена жалба и истите се конечни во управна постапка.

2. Процедура на судска заштита

Член 175

Против решенијата на гувернерот донесени врз основа на овој закон може да се поведе управен спор, согласно одредбите на Законот за управни спорови.

Член 176

(1) Тужбата против решенијата донесени врз основа на овој закон се поднесува во рок од 30 дена од приемот на решението.

(2) Подносителот на тужбата од став 1 од овој член, во постапката пред судот не може да наведува нови факти и да изнесува нови докази.

Член 177

Тужбата против решенијата за одземање на дозвола за основање и работење, односно решенијата за утврдување на постоење на услови за отворање на стечајна постапка или услови за спроведување на ликвидациона постапка во банка, може да биде поднесена од:

1. Банката и
2. Акционерите чиј износ на акции изнесува најмалку една десеттина од износот на почетниот капитал предвиден во член 14 став 1 од овој закон.

Член 178

(1) Во постапката пред судот подносителот на тужбата може да наведува нови факти и да изнесува нови докази, доколку тужбата се поднесува против решение за воведување на администрација и за одземање на дозвола за основање и работење, односно решение за утврдување на постоење на услови за воведување на стечајна постапка или услови за воведување на ликвидациона постапка во банка.

(2) Ако во тужбата од став 1 од овој член, подносителот се повикува на нови докази, должен е истите да ги приложи кон тужбата.

(3) Во случаите од став 1 од овој член, Народната банка може во нејзиниот одговор на тужбата да наведува нови факти и да изнесува нови докази.

(4) Ако во одговорот на тужбата од став 1 од овој член, Народната банка се повикува на нови докази, должна е истите да ги приложи кон одговорот на тужбата.

(5) По истек на крајниот рок за поднесување на тужба од став 1 од овој член или одговор на тужбата од став 3 од овој член, странките немаат право да наведуваат нови факти и да изнесуваат нови докази.

Член 179

(1) Во постапка по тужба поднесена против одлука на гувернерот со која:

1. Се воведува администрација во банка;
2. Не се издава или се одзема дозволата за основање и работење на банка; или
3. Се утврдува постоење на услови за воведување на стечајна или ликвидациона постапка во банка,

судот ја испитува законитоста на оспорениот акт во согласност со закон.

(2) Кога судот ја уважува тужбата, не го поништува оспорениот акт, туку само ја констатира неговата незаконитост, а подносителот на тужбата може по судски пат да покрене постапка за надомест на штета од Народната банка.

3. Процедура на доставување

Член 180

(1) Доставувањето на писменото (поканата, решението, заклучоците и на другите службени списи) се врши на следниот начин:

1. По пошта;
2. Со предавање од Народната банка и
3. Со јавно објавување.

(2) Доставувањето на писменото се врши според редослед утврден во став 1 од овој член.

XXI. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

1. Кривични дела

Член 181

(1) Физичко лице кое со своето работење ги повредило одредбите од овој закон со што придонело за отворање на стечајна постапка кај банка, предизвикало штета за доверителите на банката, ќе се казни со затвор од три до десет години, односно ако делото го стори правно лице ќе се казна со парична казна.

(2) При определување на казната од став 1 од овој член од особено влијание е степенот на штетата, бројот на оштетени лица и последиците од отворањето на стечајната постапка врз финансискиот систем на земјата.

(3) Имотната корист прибавена со извршеното кривично дело од став 1 од овој член се одзема со судска одлука.

Член 182

(1) Физичко лице коешто ќе го употреби зборот банка спротивно на член 4 од овој закон и со тоа ќе предизвика штета на други лица ќе се казни со затвор од пет до десет години, односно ако делото го стори правно лице ќе се казна со парична казна.

(2) При определување на казната од став 1 од овој член од особено влијание е степенот на штетата и бројот на оштетените субјекти, како и влијанието врз финансискиот систем во земјата.

(3) Имотната корист прибавена со извршување на кривичното дело од став 1 од овој член се одзема со судска одлука.

Член 183

(1) Физичко лице коешто ќе прими депозити спротивно на член 5 од овој закон и со тоа ќе предизвика штета на други лица, ќе се казни со затвор од најмалку пет години, односно ако делото го стори правно лице ќе се казна со парична казна.

(2) При определувањето на казната од став 1 од овој член од особено влијание е степенот на штетата и бројот на оштетените субјекти, како и влијанието врз финансискиот систем во целина.

(3) Имотната корист прибавена со извршување на кривичното дело од став 1 на овој член се одзема со судска одлука.

2. Прекршоци и прекршочни санкции

Член 184

(1) За прекршоците утврдени со овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Народна банка.

(2) Прекршочната постапка од ставот од 1 на овој член пред Народна банка ја води Комисија за одлучување по прекршок (во понатамошниот текст: Прекршочна комисија), формирана од вработени лица во Народна банка, кои ги именува гувернерот.

(3) Гувернерот со подзаконски акт го определува бројот, потребниот степен на стручна подготовка и работното искуство на членовите на прекршочната комисија.

(4) Членовите на прекршочната комисија се избираат за времетраење од 5 години, со право на реизбор.

(5) За претседател на прекршочната комисија може да биде избран само дипломиран правник со положен правосуден испит.

(6) Прекршочната комисија донесува деловник за својата работа, кој претходно е одобрен од гувернерот.

Член 185

(1) Член на прекршочната комисија може да се разреши:

1. со истекот на времето за кое е именуван за член;
2. по негово барање;
3. со исполнување на услови за старосна пензија во согласност со закон;
4. ако му се утврди трајна неспособност;
5. ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука;
6. ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во прекршочната комисија или
7. ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случаи за кои решава прекршочната комисија.

(2) Предлогот за разрешување на член на прекршочната комисија се поднесува до гувернерот.

(3) Членовите на прекршочната комисија се самостојни и независни во работењето и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.

(4) Одлуката на прекршочната комисија се смета за донесена кога за неа гласале мнозинството членови на прекршочната комисија.

Член 186

(1) За прекршоците утврдени со овој закон лицата кои од гувернерот се овластени да вршат супервизија на банка, во рамките на своите овластувања на сторителот на прекршокот му нудат посредување и постигнување согласност со која сторителот на прекршокот треба да ја плати глобата, другите давачки или да ги отстрани последиците на прекршокот.

(2) Сторителот на прекршокот е должен во рок од 3 дена од денот на приемот на понудата од став 1 од овој член да даде писмена согласност за покренување на постапка на посредување.

(3) Постапката за посредување се води пред Комисија за посредување, формирана од гувернерот.

(4) Гувернерот со подзаконски акт го определува бројот, потребниот степен на стручна подготовка и работно искуство на членовите на комисијата за посредување.

(5) Комисијата работи на седници на кои задолжително присуствуваат претставници на сторителот на прекршокот.

(6) За склучената согласност по посредувањето се составува спогодба во која се констатира согласноста на двете страни.

(7) Во спогодбата се утврдуваат обврските на сторителот на прекршокот, а особено:

1. Висината и начинот на плаќање на глобата;
2. Висината и начинот на плаќање на други давачки и трошоци и
3. Мерките кои треба да ги преземе сторителот со цел да ги отстрани последиците од прекршокот.

(8) Спогодбата од став 6 на овој член има сила на извршна исправа.

(9) Гувернерот донесува деловник и трошковник за работата на Комисијата за посредување. Висината и видот на трошоците утврдени со трошковникот се определуваат врз основа на реалните трошоци што ги има Народна банка заради обезбедување на работа на Комисијата за посредување.

(10) Комисијата за посредување е должна да води евиденција за поведените постапки на посредување и за нивниот исход.

Член 187

(1) Глоба во износ од 15.000 евра до 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на банка доколку:

1. Директно извршува работи од областа на индустријата, трговијата или друга нефинансиска активност (член 7 став 2);
2. Не издаде документ или не води евиденција за секоја уплата и исплата од депозитна сметка (член 10);
3. Не објави копија од решението на гувернерот за издавање дозвола за основање

- и работење на банката, важечките каматни стапки, општите услови за работење со депозити на физички лица и видот и износот на гаранцијата за депозитите на физички лица(член 11);
4. Не ја одржува вредноста на почетниот капитал (член 14);
 5. Износот на приоритетни акции во банката го надминува процентот од член 15 став 1;
 6. Извршува финансиски активности кои не се наведени во решението за издавање на дозвола за основање и работење (член 20 став 5);
 7. Не поднесе барање до Народна банка за статусни промени на банката или изврши статусни промени на банката без дозвола за статусни промени (член 22 став 1);
 8. Во рок од 8 дена по донесувањето на одлуката за изменување и дополнување на статутот до трговскиот регистар не достави пречистен текст на статутот (член 24 став 4);
 9. Во рок од 15 дена од донесувањето на одлуката за статусни промени, не достави пријава за упис на статусната промена во трговскиот регистар (член 25);
 10. Во рок од 15 дена по уписот во трговскиот регистар не достави примерок од решението за регистрација до Народната банка (член 26) ;
 11. Не поднесе барање и не добие согласност од Народна банка согласно член 57 ;
 12. Изврши налог за купување, односно трансакција со акции на банка за кои не е презентирана согласност од гувернерот (член 59 став 3);
 13. Не ја извести Народна банка за случаите и во роковите од член 61;
 14. Не го усогласи износот на сопствени средства или не ја одржува стапката на адекватност согласно овој закон и методологијата за пресметка на сопствените средства на банката (член 64 и 65);
 15. Критериумите, начинот и методите на управување со ризиците, како и оценката на адекватноста на капиталот не ги пропише со општите акти и интерните процедури или со општите акти и интерните процедури не се опфатени минимум ризиците предвидени со овој закон (член 66);
 16. Не ја одржува изложеноста на одделни видови ризици во рамките на лимитите пропишани со овој закон и подзаконските акти (член 67);
 17. Не ги почитува или не ги исполнува минимум стандардите за адекватно управување со ризиците (член 68);
 18. Не изврши исправка на вредноста, односно не издвои посебна резерва на начин и висина пропишани од Советот на Народна банка (член 69);
 19. Не ја одржува изложеноста во рамките на лимитите или не ја почитува постапката, условите и начинот на одобрување на кредити или други облици на изложеност пропишани со членови 70 до 74;
 20. Изврши откуп на сопствени акции, спротивно или не ги отуѓи сопствените акции согласно членови 75 и 76;
 21. Вложува спротивно или ги надминува лимитите утврдени со член 78;
 22. Не ја одржува ликвидноста во работењето и не управува со ликвидносниот ризик согласно членови 79 и 80;
 23. Не одржува отворената девизна позиција согласно методологијата на Советот на Народна банка (член 81);
 24. Управувањето во банката не е во согласност со одредбите од овој закон и правилата за добро корпоративно управување донесени од Советот на Народна банка (член 82);
 25. Во банката биде именувано лице со посебни права и одговорности кое не ги исполнува условите од член 83;

26. Не се одржи собрание на банката во роковите или не се достават соодветните податоци согласно член 87;
27. За член на надзорен одбор се именува лице кој не ги исполнува условите од член 88 став 2;
28. За член на одборот за управување со ризици се именува лице кој не ги исполнува условите од член 90 став 3;
29. За член на одборот за ревизија се именува лице спротивно на условите кои се утврдени со член 91;
30. За член на управниот одбор се именува лице кој не ги исполнува условите од член 92;
31. Надзорниот одбор, одборот за управување со ризици, одборот за ревизија, управниот одбор, службата за внатрешна ревизија и лицето, односно служба за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите не постапуваат или постапуваа спротивно на начинот и условите пропишани со овој закон;
32. Постапува спротивно на одредбите за извештаи, сметководство и ревизија од членови 101 до 110;
33. Банкарската тајна не биде чувана и заштитена или не биде соопштена согласно членови 111 и 112;
34. Склучи договор со кој се ограничува начелото на слободно пазарно работење и се ограничува конкуренцијата во банкарството (член 113);
35. На Народна банка и го оневозможи извршувањето на супервизија на банката или консолидирана супервизија на банкарска група или не ги исполнува обврските од супервизијата или консолидираната супервизија согласно надлежностите на Народна банка утврдени со овој закон;
36. За потребите на супервизијата на банката не ги обезбеди извештаите, информациите и другите податоци утврдени со член 117;
37. Не воспостави и одржува адекватни системи за управување со ризик, внатрешна контрола, известување и сметководство, заради идентификување, мерење, следење и контрола на трансакциите со други лица во банкарска група (член 119 став 3);
38. За потребите на консолидираната супервизија не составува, не доставува или доставува непотполни извештаи за банкарската група согласно член 122 ;
39. Не врши консолидација или не известува или известува спротивно на член 123, 124 став 3, 125 став 5 и 6 и член 126 став 1;
40. Не постапува или постапува спротивно на мерките изречени од страна на гувернерот во согласност со одредбите од овој закон;

(2) За прекршоците од ставот 1 на овој член ќе се изрече глоба од 4000 евра до 6000 евра во денарска противвредност и на одговорното лице во банката .

(3) Прекршоците од ставовите 1 и 2 од овој член соодветно се применуваат и на штедилниците и на одговорните лица во штедилниците.

Член 188

(1) Глоба во износ од 10.000 евра до 15.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на:

1. Брокерска куќа или берза на долгорочни хартии од вредност ако изврши налог за купување, односно трансакција со акции на банка за кои не е презентирана согласност од гувернерот (член 59 став 3);

2. Правно лице кое ќе стекне акции во банка спротивно на начинот и условите пропишани со член 59;
3. Правно лице ако најмалку еден месец пред да се реализира намалувањето на учеството, директно или индиректно од вкупниот број на акции или вкупниот број на издадени акции со право на глас во банка го намали под 5%, 10%, 20%, 33%, 50% или 75% во банката, а не ја извести Народната банка (член 62);
4. Правно лице ако склучи договор со кој се здружуваат правата на глас од акциите во банката, а не ја извести Народна банка во рок од 5 дена од склучувањето на договорот (член 62 став 2);
5. Друштво за ревизија изврши ревизија спротивно на член 105 став 5 и член 106, не доставува известувања согласно со член 107 и член 108 или на Народна банка не и ги направи достапни работните материјали од извршената ревизија на банка согласно член 108;
6. Финансиско холдинг друштво постапува спротивно на одредбите од член 118 став 7, член 124 и член 126 став 2;
7. Правно лице кое е подредено лице согласно одредбите од овој закон, ако не постапи согласно член 124 и член 126 став 2 и
8. Правното лице од член 125 ставови 1 и 2 ако не постапи согласно со член 125 став 4.

(2) За прекршоците од ставот 1 на овој член ќе се изрече глоба од 3000 евра до 5000 евра во денарска противвредност и на одговорното лице во правното лице од став 1 на овој член.

Член 189

(1) Глоба во износ од 6000 евра до 10.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на лице со посебни права и одговорности во банката, доколку:

1. Утврди дека одлука на орган на банката е во спротивност со закон, а не го извести надзорниот одбор и Народна банка (член 84);
2. Не ја извести Народна банка согласно член 94 ставови 4, 5, 6 и 7 и член 98;
3. Не организира служба за внатрешна ревизија во банката (член 95 став 1);
4. Не именува лице или не организира служба за контрола на усогласеноста на банката со прописите (член 99)
5. Не постапува или постапува спротивно на одредбите за судир на интереси од член 100.

(2) Прекршоците од став 1 од овој член соодветно се применуваат и на лицата со посебни права и одговорности во штедилниците.

Член 190

Глоба во износ од 3000 евра до 6000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на физичко лице, доколку:

1. Стекне акции во банка спротивно на начинот и условите пропишани со член 59;
2. Најмалку еден месец пред да се реализира намалувањето на учеството, директно или индиректно од вкупниот број на акции или вкупниот број на издадени акции со право на глас во банка го намали под 5%, 10%, 20%, 33%, 50% или 75% во банката, а не ја извести Народната банка (член 62) и
3. Склучи договор со кој се здружуваат правата на глас од акциите во банката, а не ја извести Народна банка во рок од 5 дена од склучувањето на договорот (член 62)

став 2).

Член 191

(1) Постапката за прекршоците предвидени со овој закон не може да се води ако поминат две години од денот на сторување на прекршокот.

(2) Рокот за застарувањето се прекинува со секое процесно дејствие на Народна банка што се презема заради гонење на сторителот на прекршокот.

(3) Со секое прекинување на рокот од став 2 на овој член застареноста почнува одново да тече, но прекршочната постапка не може да се поведе ниту понатаму да се води по истекот на четири години од денот кога прекршокот е сторен.

Член 192

Казнените одредби од овој закон се однесуваат и на странски лица кои делото го сториле на територијата на Република Македонија и на филијали на странски банки, како и на одговорните лица во филијалите на странски банки.

XXII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 193

(1) Банките кои се основани и работат до денот на влегување во сила на овој закон, продолжуваат со работа на начин и под условите утврдени со дозволите за основање и работење и поединечните акти донесени од гувернерот.

(2) Банките се должни да се усогласат со одредбите од овој закон што се однесуваат на статутот, висината на почетниот капитал, финансиските активности и органите на банка најдоцна во рок од 18 месеци од денот на неговото влегување во сила.

(3) Банките се должни најдоцна 12 месеци пред истекот на рокот од став 2 од овој член, да поднесат до Народна Банка барање за издавање согласност за усогласување на Статутот, барање за издавање согласност за постојните или именување на нови членови на Надзорен одбор и барање на согласност за усогласување на финансиските активности за кои согласно овој Закон е потребна претходна согласност.

(4) Гувернерот ја одзема дозволата за основање и работење на банките кои во рокот од став 2 од овој член нема да се усогласат, односно нема да добијат согласности за статутот, и за членовите на надзорниот одбор или не ја усогласат висината на почетниот, капитал.

(5) Членовите на работоводниот орган на банката кои ја извршуваат оваа функција до влегување во сила на овој закон, продолжуваат да ја извршуваат функцијата членови на Управен одбор на банката согласно со одредбите од овој закон, без согласност од гувернерот само до истекот на рокот за кој е издадена согласноста за нивно именување за членови на работоводниот орган на банката.

(6) Постојните акционери со квалификувано учество во банка се должни, заради усогласување со одредбите од овој закон што се однесуваат на стекнување на акции во банка, до Народна банка да поднесат барање за добивање согласност во рок од 4

месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

Член 194

(1) Барањата за издавање на дозволи за основање и работење на банка и за издавање на согласности поднесени до Народна банка пред влегувањето во сила на овој закон ќе бидат завршени според одредбите на Законот за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр.63/00, 103/00, 37/02, 51/03, 85/03).

(2) До укинувањето на одлуката за именување на повереник или воведување на привремена управа во банка, донесена пред влегување во сила на овој закон, повереникот и привремениот управник правата и надлежностите ги извршуваат во рамките на одлуката на Народна банка и според одредбите на Законот за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр.63/00, 103/00, 37/02, 51/03, 85/03).

(3) Стечајните постапки и постапките за ликвидација на банка кои се покренати до денот на влегување во сила на овој закон ќе бидат довршени според прописите кои важеле до денот на влегување во сила на овој закон.

Член 195

Одредбите од глава IV Филијали на банки од земји членки на Европската унија од овој закон ќе почнат да се применуваат од денот на полноправно членство на Република Македонија во Европската Унија. До стекнување на полноправно членство на Република Македонија во Европската унија, на филијали на банки од земји членки на Европската унија се применуваат одредбите од глава V Филијали на странски банки од овој закон.

Член 196

Со денот на влегување во сила на овој закон престанува да важи Законот за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр.63/00, 103/00, 37/02, 51/03, 85/03), освен одредбите од членот 122 кои се однесуваат на глава II Штедилници од Законот за банките и штедилниците ("Службен весник на Република Македонија" бр. 31/93, 78/93, 17/96, 37/98 и 25/2000).

Член 197

Подзаконските акти кои произлегуваат од овој закон, Народна банка е должна да ги донесе во рок од 9 месеци од влегувањето во сила на овој закон, освен подзаконските акти во врска со глава V Филијали на странски банки кои е должна да ги донесе во рок од 3 месеци од влегувањето во сила на овој закон.

Член 198

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

I.Оценка на состојбите и целите што треба да се постигнат со овој закон

Предлагањето на овој закон се наметна од истражувањата извршени во повеќе развиени земји и земјите во развој, како и потребата за усогласување на македонската законска регулатива со законодавството на Европската Унија, односно усогласување на македонската законската регулатива за банки со директивите на ЕУ кои го регулираат основањето, работењето, реорганизацијата, односно престанокот со работа на банките. Истовремено, предлагањето на овој закон се заснова и на потребата од обезбедување на добро корпоративно управување кај банките, како и зајакнувањето на супервизорската функција на Народна банка.

Со овој прделог Закон за банки направено е термилошко усогласување на повеќе поими со веќе усвоените термини и поими кои се употребуваат во Директивата 2006/48/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот од 14 јуни 2006 година која се однесува на формирање и водење деловни активности на кредитните институции.

За разлика од постојниот текст на Законот за банки, во овој предлог на закон се прошируваа бројот на поими кои се дефинираат и воедно се допрецизираат одредени постојни дефиниции. Во основните одредби на предлог законот извршено е допрецизирање на дефиницијата поврзани субјекти, како и проширување со нови дефиниции како што се: "Контрола", "Доминантно влијание", "Блиски врски", "Небанкарска финансиска институција", "Други финансиски активности", "Финансиско холдинг друштво", "Друштво за помошни услуги на банка", "Странска банка", како и други дефинирани поими со помош на кои се постигнува поголем ефект во совладувањето на материјата која се регулира. Исто така, со дефинирањето на одредени поими се постигнува поголемо усогласување со поимите кои се употребуваат во Европската директива 2006/48 за основање и работа на кредитните институции.

Освен дефинирање на употребените поими во основните одредби од предлог законот се дефинираат и субјектите кои може да вршат банкарски активности и тоа: банка која од гувернерот на Народната банка на Република Македонија добила дозвола за основање и работење; странска банка која од гувернерот на Народната банка на Република Македонија добила дозвола за отворање и работење на филијала и банка од земја членка на Европската Унија која, во согласност со овој закон, отворила филијала во Република Македонија. Видно од ваквиот начин на дефинирање на субјектите кои може да извршуваат банкарски работи во Република Македонија може да се забележи дека со овој предлог на закон се овозможува и странски банки и банки од земји членки на Европската унија преку основање на свои филијали во Република Македонија да извршуваат банкарски работи. Начинот на отворање на филијали и нивната работа се обработени во посебни глави од овој предлог закон.

Предложените одредби за примена на одредбите од Законот за трговски друштва е во насока на целосна примена на одредбите од овој закон на работењето на банките, доколку не е поинаку уредено. Примената на одредбите од Законот за трговски друштва на работењето на банките е остварливо од причина што банките се организираат како акционерски друштва. Народната банка врши континуирана контрола на работењето на банките, а воедно дава и претходна согласност за промена на сопственичката структура на акциите со право на глас, па врз основа на тоа континуирано се обезбедува заштита на интересите на малцинските акционери и доверителите на банката, поради што Законот за преземање на акционерски друштва ќе се применува на работењето на банките само во случај на откуп на акции од банка кои достигнуваат износ од 51% од вкупниот број на акции.

За разлика од постојниот закон во овој предлог на закон во главата на финансиски активности постои значајно терминологско усогласување на активностите кои може да ги вршат банките со Анексот I на Директивата 2006/48/EЗ. Имено, банка може да ги врши следните финансиски активности: примање на сите видови парични депозити на правни лица; примање на сите видови парични депозити на физички лица; давање и земање кредити во земјата; менувачки работи; издавање и работење со инструменти за плаќање - парични картички, патнички чекови, меници; издавање на електронски пари; финансиски лизинг; платен промет во земјата и странство, вклучувајќи и вршење на услуги брз трансфер на пари, во согласност со закон и купување и продажба на девизи; издавање на денарски парични гаранции, авали и други форми на денарски гаранции; давање услуги при прибирање, анализа и собирање на информации за кредитна способност на правни лица; купување, продажба и наплата на побарувања; тргување со хартии од вредност во земјата за своја сметка и по налог и за сметка на комитентот; управување со средства и портфолио на хартии од вредност во земјата по налог и за сметка на комитентот; тргување со девизни средства, што вклучува и тргување со благородни метали и извршување на девизни трансакции; посредување во склучување договори за кредити и заеми; кредитни гаранциски работи со странство; посредување во продажба на полиси за осигурување; давање услуги на банка - чувар на имот и купопродажба, гарантирање и пласман на емисија на хартии од вредност.

Во третата глава од предлог законот се уредува основањето на банка, односно се одредува формата, акционерите, почетниот капитал, приоритетните акции, дозволата за основање и работење, дозволата за статусни промени, уписот во трговскиот регистар и објавувањето кое преставува обврска за Народна банка. Во оваа глава за разлика од постојната регулатива за издвојување се условите за стекнување на акционерски статус во банка и потребниот почетен капитал.

Искуството од примената на законските решенија за стекнување на акционерски статус во банка продолжуваат да егзистираат, односно претставуваат предмет на уредување и на овој предлог закон. Во овој контекст треба да се истакне дека решенијата што се предлагаат кореспондираат со насоките од Директивата 2006/48/EЗ.

Зајакнување на критериумите за стекнување на квалификувано акционерско учество во банка, а со тоа и подобрување на квалитетот на акционерската структура на банките во Република Македонија, е заради фактот што основниот столб на ефикасен систем на корпоративно управување со банките се нивните акционери. Имајќи ја предвид потребата од унапредување на ефикасноста на банкарскиот систем на Република Македонија и досегашните сознанија, како и регулативите и практиките на други земји, предложените измени се наметнуваат како потреба во оваа фаза од развојот на банкарскиот сектор и регулативната рамка. Исто така, предложените измени произлегуваат и од препораките на FATF и Базелскиот Комитет за банкарска супервизија за ограничување на можноста за влез на капитал со сомнителен карактер во банкарскиот систем. Ваквиот начин на регулирање на акционерската структура на банките обезбедува транспарентна и ефикасна постапка за исполнување на условите за акционер во банка.

Со предложениот закон, минималниот капитален цензус за основање и работење на банка од досегашните 3,5 милиони евра во денарска противвредност е зголемен на ниво од 5 милиони евра во денарска противвредност, со што е прифатена европската практика и регулатива во овој домен. Како и во постојниот закон, така и во овој предлог во зависност од активностите кои сака да ги извршува банката покрај минимум потребен капитал за основање на банка ќе и биде потребен и дополнителен капитал за одредени финансиски активности, кој во моментот на започнување со извршување на тие активностите нема да биде помал од 9.000.000 евра.

Во делот на издавањето на дозвола за основање и работење и дозвола за статусни промени за потенцирање се одредбите, односно внесената рамка во која гувернерот е должен да одлучи по доставените барања за кои е овластен. Гувернерот по поднесените барања одлучува во рок од 60 или 90 дена. Овие рокови се определен во зависност од тежината и комплексноста на поднесеното барање. Во рокот од 60 или 90 дена не се пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање, оваа можност односно ова овластување на гувернерот за определување на рокови за комплетирање на поднесените барања е ставено во законска рамка, односно од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по поднесеното барање да не може да поминат повеќе од 90 или 180 дена.

Во подглавата "Објавување" внесена е одредба со која Народната банка се обврзува на нејзината интернет страна да објави листа на банки која задолжително содржи: име и седиште на банката и податоци за акционерите со квалификувано учество, за членовите на надзорниот одбор и за членовите на управниот одбор; Исто така, Народна банка се обврзува да објави и листа на филијали на банки од земји членки на Европската Унија која задолжително содржи: име и седиште на филијалата и на банката која ја отворила филијалата и податоци за лицата со посебни права и одговорности во филијалата, како и листа на филијали на странски банки која задолжително содржи: име и седиште на филијалата и на банката која ја отворила филијалата и податоци за лицата со посебни права и одговорности во филијалата.

Со четвртата глава од предлог законот се обработуваат одредби за филијали на банки од земји членки на Европската унија, односно правото на вршење на финансиски активности, отпочнувањето со работа, супервизијата на филијали на банки од земји членки на Европската унија, мерки спрема банка или филијала на банка од земја членка на Европската унија, мерки за реорганизација, стечај и ликвидација и членството на филијали на банки од земји членки на Европската унија во професионални здруженија во Република Македонија.

Имено, банка од земја членка на Европската унија може преку филијала во Република Македонија да ги врши сите финансиските активности за кои е овластена во матичната земја, односно подеднакво извршување на финансиските активности кои се предвидени за банките во Република Македонија. За отпочнување со работа во Република Македонија на банка од земја членка на Европската унија не и е потребна посебна дозвола, освен постапката на посебно известување кое е предвидено како обврска за настап на територијата на Република Македонија. Овој начин на започнување со работа произлегува од начинот кој е утврден со Директивата 2006/48/ЕЗ, но сепак за напоменување е тоа што овој начин на започнување со работа на банка од земја членка на Европската унија согласно преодните и завршни одредби ќе започне да се применува со полноправно членство на Република Македонија во Европската унија.

Супервизијата на филијала на банка од Европската унија ја врши надлежниот орган на матичната земја на банката или од него овластени лица за што претходно треба да ја известат Народна банка. При извршувањето на супервизијата од страна на надлежниот орган на матичната земја на банката, надлежниот орган на матичната земја или од него овластените лица ги имаат истите надлежности кои ги има Народната банка. По исклучок, а на барање на надлежниот орган на матичната земја, Народна банка е должна да учествува или да изврши теренска контрола на филијалата на банка од таа земја во Република Македонија. Освен по барање на надлежниот орган на матичната земја Народна банка врши супервизија на филијала на банка од земја членка на Европската Унија отворена во Република Македонија и самостојно со цел да утврди дали филијалата работи во согласност со мерките на монетарната политика; обврските за доставување извештаи за филијалата до Народна банка потребни за спроведување на монетарната политика, за следење на ликвидноста и за активностите на филијалата заради статистички цели; обврска за доставување и објавување на годишните финансиски извештаи; почитувањето на банкарската тајна; спроведување на програми за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, како и заштита на правата на потрошувачите.

Реорганизација на банка од земја членка на Европска унија, вклучително и на нејзината филијала во Република Македонија, може да се спроведе единствено врз основа на одлука на надлежен орган на матичната земја. Дел од одлуката за реорганизација задолжително се објавува во Службен весник на Европската Унија и во најмалку два дневни весници во Република Македонија. Мерките за реорганизација стануваат ефективни во Република Македонија на денот кога ќе станат ефективни во матичната земја.

За отворање на стечајна или ликвидациона постапка на банка од земја

членка на Европска унија, вклучително и на нејзините филијали во Република Македонија, единствено овластен да одлучи е надлежниот орган на матичната земја на банката. Исклучокот во водењето на стечајната или ликвидационата постапка е во однос на правото на предметите кои во моментот на отворањето на стечајна или ликвидациона постапка се запишани во регистар или друг централизиран систем за регистрирање, односно врз овие предмети соодветно се применува правото на земјата во која правата на предметите се регистрирани.

На банките од земји членки на Европската унија кои имаат филијали во Република Македонија им се обезбедува правото да бидат членки на професионалните здруженија во Република Македонија со еднакви права и обврски како и банките од Република Македонија.

Посебна новина во Предлог на Законот за банките преставува правото на странските банки преку филијала во Република Македонија да вршат финансиски активности. До полноправно членство на Република Македонија во Европската Унија, под странски банки се подразбираат и банките чие седиште е во земја членка на Унијата. Решението ќе значи олеснување на пристапот на странските банки на домашниот пазар на финансиски услуги со што ќе се зголеми конкуренцијата на домашниот пазар ќе се создадат услови за добивање на поевтини и поквалитетни финансиски услуги во Република Македонија. Имено, странска банка може преку филијала во Република Македонија да ги врши сите финансиските активности за кои е овластена од надлежен орган во земјата во која се наоѓа седиштето на банката, односно подеднакво извршување на финансиските активности кои се предвидени за банките во Република Македонија.

Филијалата на странска банка нема својство на правно лице но во правниот промет на територијата на Република Македонија, филијалата на странска банка настапува во име и за сметка на банката, има право да стекнува права и да презема обврски и има право на пристап пред судовите и другите органи на Република Македонија под истите услови како и банките основани согласно овој закон. За обврските на филијалата на странска банка кои се настанати со работењето во Република Македонија, банката одговара со целиот свој имот. Странската банка може да отвори повеќе филијали во Република Македонија но притоа сите филијали на таа банка се сметаат за една филијала во однос на одржување на потребното ниво на средства. Филијалите на странски банки ги управуваат најмалку две лица кои имаат добиено претходна согласност од гувернерот и барем едно од лицата кои управуваат мора да го познава македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и да има постојано живеалиште во Република Македонија. Лицата кои управуваат со филијалата мора да ги исполнуваат условите за член на управен одбор на банка.

Странска банка за да отвори филијала во Република Македонија мора претходно да има добиено дозвола од гувернерот за отворање и работа на филијалата. За добивање на дозволата за отворање и работа на филијалата, странската банка до гувернерот поднесува барање кон кое приложува документација од која се добиваат податоци за стабилноста и капацитетот за

прудентно работење на банката основач на филијалата како и за адекватноста на супервизијата во земјата во која е седиштето на странската банка. Треба да се истакне дека влез преку филијали во Република Македонија ќе им се овозможи само на првокласни банки со рејтинг најмалку со БББ според Standard & Poor's, Fitch IBCA Thompson Bank Watch или Baa2 според Moody's. Во однос на филијалата, се доставуваат податоци за идентитетот, професионалното искуство и квалификациите (образованието) на предложените лица кои ќе управуваат со филијалата, банкарските и други финансиските активности што ќе ги извршува филијалата.

За отворање на филијала во Република Македонија странската банка е должна да обезбеди парични средства во износ од најмалку 120.000.000 денари. Паричните средства странската банка ги уплатува пред добивање на дозволата за отворање и работење на филијалата, на посебна сметка во Народна банка. По запишувањето на филијалата во трговскиот регистар, паричните средствата во износ се пренесуваат на депозитни сметки на филијалата отворени во домашни банки. Странската банка е должна на депозитните сметки во секој момент да обезбеди средства во износ не помал од 5% од вкупните депозити на филијалата, но не помалку од 120 милиони денари. Паричните средствата на депозитните сметки имаат третман на сопствени средства на филијалата и не смеат да бидат предмет на оптоварување и вкаматување од страна на странската банка која ја отворила филијалата и можат да се користат само за исплата на обврските на филијалата кон нејзините доверители во случај на стечај или ликвидација на филијалата.

Издадената дозвола за отворање и работење на филијала на странска банка може да биде укината од гувернерот во случај ако: надлежен орган го одзел овластувањето за вршење на банкарски активности на странската банка која отворила филијала или е покрената стечајна или ликвидациона постапка на странската банка која отворила филијала, странската банка донесе одлука за престанување со работа на филијалата, филијалата престане да ги исполнува обврските во врска со осигурувањето на депозитите, филијалата на странската банка престане да ги исполнува условите и критериумите врз основа на кои е издадена дозволата, депозитот се намали под законскиот минимум или во поединечно наведените случаи на укинување на дозвола за основање и работење на банка.

Странските банки во Република Македонија се изедначени со домашните банки и следствено на тоа, на филијалите на странски банки соодветно се применуваат останатите одредби од предлог законот кои се однесуваат на управен одбор, извештаи, сметководство и ревизија, банкарска тајна, супервизија, надзор, и мерки освен мерката за докапитализација и мерката за администрација, стечај на банка, ликвидација на банка и казнени одредби. Советот на Народна банка може подетално да ја утврди примената на останатите одредби од предлог законот кои се однесуваат на филијалата на странска банка.

Депозитите кои ги прима филијала на странска банка задолжително се осигуруваат во Фондот за осигурување на депозити на Република Македонија под исти услови како и депозитите на банките со седиште во Република Македонија.

За првпат со одредбите од овој предлог закон се внесува посебна глава "Филијали на банки од Република Македонија во странство" со која се уредува постапката која е потребно да ја спроведат банките со седиште во Република Македонија за работа преку филијала во странство.

Имено, банките со седиште во Република Македонија кои имаат намера да отворат филијали во странство задолжително треба да добијат дозвола од гувернерот. Филијалите на банки од Република Македонија во странство можат да вршат само банкарски и други финансиски активности за кои банката има добиено дозвола од гувернерот. Банките од Република Македонија за добивање дозвола за отворање филијала во странство поднесуваат барање до Народна банка кое е потребно да ги содржи следните информации: земјата во која има намера да отвори филијала; програма за работа која меѓу другото содржи: активности што ќе ги врши филијалата и организациона структура на филијалата; адреса на филијалата и идентитет на лицата кои се предложени да управуваат со филијалата.

Во седмата глава од Предлог на Законот за банки, која е насловена како "Согласности и известувања на Народна банка" обработени се три подглави и тоа: согласности за банка, согласности за акционери и известувања. Во првата подглава од овој дел на предлог законот, пропишани се актите, активностите, членовите на нзорниот и управниот одбор, основањето на подружница или претставништво на банка во странство или стекнување на капитални делови во банка; основањето или стекнувањето на капитални делови кои изнесуваат над 10% од сопствените средства на банката, директно или индиректно, во небанкарска финансиска институција или во нефинансиска институција; отворањето претставништво на странска банка и промена на име и седиште на банка, за кои банка е должна да поднесат барање и да добие претходна согласност од гувернерот.

Во втората подглава се обработуваат потребните согласности за акционерите. Зајакнатата контрола, односно високите стандарди кои се поставени со постојниот текст на Законот за банки за стекнување на својство на акционер во банка, односно за стекнување на акционерски статус по пат на наследување во овој предлог закон се прошируваат и на стекнувањето на акционерски статус со сите одлуки кои се носат во судска и управна постапка, а кои се однесуваат на стекнување на акции во банка. Барањето за добивање на согласност и за овој начин на стекнување на акционерски статус во банка се предлага со оглед на тоа што покрај наследувањето, постојат и други случаи кога согласност за стекнување на акции во банка од Народна банка, треба да биде издадена како дополнителна согласност. Имено, таков е случајот со било која судска одлука со која одредено лице се стекнува со акции во банка, а потоа се издава или не согласност од страна на гувернерот, како и во случаите кога одредено лице се стекнува со акции во банка во согласност со закон или одлука на друг надлежен орган.

Во третата подглава од седмата глава, односно делот на задолжителните

известувања до Народната банка внесени се потребните известувања кои се однесуваат на зголемувањето на почетниот капитал на банката, односно нова емисија на акции; промена на сопственичката структура на акциите; голема изложеност дефинирана во член 72 став 1; основање и укинување на делови на банка во земјата; укинување на подружница или претставништво на банка во странство; промена на лице со посебни права и одговорности, освен за промена на член на надзорен одбор и управен одбор; влошена финансиска состојба на акционерите со квалификувано учество, доколку банката на било кој начин дошла до таква информација, стекнување капитални делови кои изнесуваат помалку од 10% од сопствените средства на банката, директно или идиректно, во небанкарска финансиска институција или во нефинансиска институција, како и именување на вршител на должноста член на управен одбор на банката од редот на членовите на надзорен одбор на банката. Како посебен вид на известување е известувањето кое треба да го направи акционер со квалификувано учество и тоа најмалку еден месец пред намалувањето на своето учество во банка. Акционерот со квалификувано учество во банка е потребно да извести за вкупниот број на акции и вкупниот број на издадени акции со право на глас во банката што има намера да ги продаде; износот за кој ќе се намали неговото учество во почетниот капитал; вкупниот број на акции и вкупен број на издадени акции со права на глас во банката што ќе ги поседува по намалувањето и идентитетот на лицето кое ќе ги стекне неговите акции во банката, доколку му е познат. Исто така, освен потребното известување од акционерите со квалификувано учество во банка и сите останати акционери е потребно да достават известување до Народна банка во рок од 5 дена од денот на склучување на договор со кој се здружуваат правата на глас од акциите во банката.

Во осмата глава направено е потребното редефинирање на солвентноста и адекватноста на капиталот, а со цел следење на барањата на Базелската Капитална Спогодба, како и во насока на обезбедување законска можност пресметката на адекватноста на капиталот да вклучи и други видови ризици, пред се пазарниот ризик. Воедно на Народна банка и се дава можност за утврдување на повисока стапка на адекватност на капиталот од 8%, во оние случаи кога е тоа потребно заради природата, видот и големината на активностите кои ги извршува банката и ризиците на кои е изложена како резултат на тие активности.

Во поглед на управување со ризиците на кои банките се изложени во своето работење се јавува и потреба од проширување на листата на ризици кои треба да бидат опфатени во рамките на интерните системи за управување со ризици во банките. Во овој дел на Советот на Народната банка му се дава можност заради адекватно управување со ризиците, а согласно меѓународните стандарди да пропише методологии за управување и сигурност, како и методологија за управување со други видови ризици со кои се соочуваат банките.

Со предложената измени во делот на управувањето со ризици на банка се врши редефинирање на опфатот на ризиците во насока на опфаќање не само на кредитниот ризик туку и на другите ризици, пред се изложеноста на пазарниот ризик, која може да настане како резултат на вршењето на финансиските активности од страна на банките.

Изложеноста на банка спрема лице и со него поврзани лица ги опфаќа вкупните билансни и вонбилансни побарувања на банката од тоа лице, вложувањата во хартии од вредност издадени од тоа лице и капиталните вложувања во тоа лице.

Максималниот износ на изложеноста спрема лице и со него поврзани лица не смее да надмине 25% од сопствените средства на банката. Изложеноста кон подружница на банка не смее да надмине 10% од сопствените средства на банката исто како и изложеноста спрема акционер со квалификувано учество во банката и со него поврзани лица. Ограничувањето на можноста за изложување кон лице со посебни права и одговорности и со него поврзани лица е лимитирано и не смее да надмине 3% од сопствените средства на банката.

Во делот на изложеностите внесени се и одредби со кои на банките им се ограничува правото да одобруваат кредит или да воспостават друг облик на изложеност кој директно или индиректно ќе се искористи за купување на акции во таа банка. Исто така, банка не смее да одобри кредит или да воспостави друг облик на изложеност кон лице и со него поврзани лица со залог на акции издадени од таа банка, како и тоа дека банка не смее, директно или индиректно, да стекне повеќе од 5% од акциите на друга банка или небанкарска финансиска институција која поседува повеќе од 5% од вкупните акции на таа банка.

Со предложениот закон стекнувањето на сопствени акции од страна на банката е регулирано поинаку во споредба со одредбите на Законот за трговски друштва. Имено, со новиот Закон за трговските друштва е извршена либерализација во однос на стекнувањето на сопствените акции, и тоа: законот повеќе не предвидува дека сопствените акции можат да се стекнат од добивката или од посебните резерви утврдени со последната одобрена годишна сметка, предвидени се повеќе посебни начини на стекнување сопствени акции, постои рок за оттуѓување само за сопствените акции стекнати на посебен начин, доколку истите заедно со останатите стекнати сопствени акции изнесуваат повеќе од една десетина од основната главнина и истиот изнесува три години од денот на нивното стекнување, предвидено е стекнување на сопствени акции и во текот на годината, доколку е непоходно да се спречи сериозна штета и непосредна штета, но нема критериуми за тоа што преставува сериозна и непосредна штета, како казна за стекнувањето на сопствени акции во спротивност со одредбите на законот, предвидена е обврска за нивно оттуѓување во рок од една година од денот на нивното стекнување. Од овие причини, а имајќи ја предвид специфичноста на банките како финансиски институции, посебно од аспект на заштита од можни злоупотреби поради недоречености и појава на неноминиран капитал, предложено е откупот на сопствените акции од страна на банките да се регулира на поинаков начин од останатите трговски друштва.

Дозволените износ на вложувања на банките во земјиште, згради, работна опрема и капитални вложувања во нефинансиски институции претставуваат усогласување со одредбите од Европската директива 2006/48. Имено, банка не може да вложува и да се стекнува со земјиште, згради и опрема кои не ги користи за извршување на своите функции, освен оние кои банката ги има стекнато врз основа на ненаплатени побарувања. Целокупниот имотот на банката во земјиште, згради,

опрема и капитални делови во нефинансиски институции не смее да надмине 60% од сопствените средства на банката. Во делот на вложувањата на банка во нефинансиска институција постојат две ограничувања и тоа: агрегатниот износ на капиталните делови во нефинансиски институции да не смее да надмине 30% од сопствените средства на банката и поединечениот капитален дел кој го има вложено банката во нефинансиска институција да не смее да надмине 15% од сопствените средства на банка. Во рамките на лимитите за поседување на имотот во земјиште, згради, опрема и капитални делови во нефинансиски институции од страна на банка не се вклучува имотот во земјиште, згради и опрема стекнат врз основа на ненаплатени побарувања, а кои банката не ги користи за извршување на своите функции и капиталните делови стекнати врз основа на ненаплатени побарувања. Банката имотот и капиталните делови кои ги има стекнато врз основа на ненаплатени побарувања е должна да ги продаде во определен рок од нивното стекнување, во спротивно имотот и капиталните делови стекнати врз основа на ненаплатените побарувања се вклучуваат во утврдените лимити.

Заради одржување на ликвидноста банката е должна да управува со ликвидносниот ризик, кој треба да вклучи: воспоставување и одржување на адекватна рочна структура, планирање и управување со приливите и одливите на парични средства и обезбедување на адекватен износ на ликвидни средства, следење на изворите на средства и нивната концентрација, како и тестирање на ликвидноста.

Одржувањето на ликвидноста на банката е во насока на прифаќање на меѓународната пракса и насоките на Базелските принципи за регулирање на работењето на банките од аспект на упарвувањето со ризиците на кои тие се изложени во своето работење. Имено, имајќи предвид дека ликвидносниот ризик е еден од најзначајните ризици на кои се изложени банките, потребно е да се воспостават законски одредби што ќе значат обврска за банките да воспостават адекватни системи за управување со ликвидноста.

Во делот на органите на управување на банка има термиолошко усогласување со Закон за трговските друштва, како и надминување на недоразбирањата околу прашања поврзани со примената на одредби од Законот за трговски друштва врз работата на досегашните органи на управување во банка, односно рабодводниот орган и управниот одбор на банка (мандат, избор и сл.), кои беа присутни во досегашната пракса.

Во делот на надлежностите на собранието на банка, нема посебни новини споредено со постојните надлежности кои ги има собрание на банка, од причина што собранието на банка со постојниот Закон за банки одлучува и за други прашања од значење за работењето на банката, предвидени со статутот на банката и Законот за трговски друштва.

Надзорниот одбор на банката го сочинуваат најмалку пет члена, но не повеќе од девет члена. Членовите на надзорниот одбор не смеат да бидат лица вработени во банката, нето должник на банката и најмалку една четвртина од членовите на надзорниот одбор на банка мора да бидат независни членови. Мандатот на членовите на Надзорниот одбор трае четири години. Тука посебно се наведени и

критериумите кои значат ограничување во поглед на можноста едно лице да биде член на Надзорен одбор на банка. Предложените ограничувања се во согласност со регулативата и искуствата на другите земји од регионот.

За разлика од досегашниот лимитиран број на членови во Одборот за управување со ризици и Одборот за ревизија и тоа: тројца членови во Одборот за управување со ризици и тројца членови во Одборот за ревизија. Овој предлог закон дава пофлексивилно решение од постојното со наведување на долната граница на членови во овие органи и тоа најмалку тројца членови во Одборот за управување со ризици и најмалку петмина членови во Одборот за ревизија.

Видно од предложеното решение со предлог законот се регулира долната потребна граница на членови во овие два органи на банка, додека горната граница е оставена на диспозиција на самите банки, односно можност со статутот на банката да се уреди и максималниот број на членови во овие два органи.

Исто така, во делот на уредувањето на составот на овие два органи предлог законот содржи одредби кои упатуваат и на потребната квалификација на членовите на Одборот за управување со ризици и Одборот за ревизија. Имено, за член на Одборот за раководење со ризикот може да биде именувано лице кое има искуство во областа на финансиите или банкарството од најмалку 3 години, додека за член на Одборот за ревизија може да биде именувано лице кое има познавање од областа на банкарското и финансиското работење, работењето на банката, нејзините производи и услуги, потоа познавање за ризиците на кои е изложена банката, интерните системи на контрола и политиките за управување со ризици на банката и од областа на сметководството и ревизијата.

Мнозинството членови во Одборот за ревизија се избираат од редот на членовите на надзорниот одбор, а останатите членови се независни членови од кои најмалку еден член на одборот за ревизија треба да биде овластен ревизор. За член во Одборот за ревизија не може да биде назначено лице од друштвото кое од страна на банката е определено да врши ревизија на нејзиното работење.

Управниот одбор на банка се состои од најмалку две лица, кои се подеднакво одговорни за работењето на банката и за обврските што ги презема банката.

За член на Управен одбор може да биде именувано лице само по претходна согласност од гувернерот, а кое има високо образование, најмалку пет години успешно работно искуство од областа на финансиите или банкарството или три години работно искуство како лице со посебни права и одговорности во банка и познавање на прописите од областа на банкарството. Пречки за добивање на согласност од гувернерот, односно за именување на лице за член на Управен одбор претставуваат: членувањето во орган на управување или надзорен одбор на било кое трговско друштво или правно лице, членување во Советот на Народната банка, изречена казна затвор, изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, стекнувањето на акции во банка спротивно на постапката пропишана со закон, извршување на функција на лице со посебни права и одговорности во банка или друго правно лице во кое била воведена администрација или над кое е отворена

стечајна или ликвидациона постапка, освен доколку недвомислено врз основа на расположливите документи и податоци се утврди дека лицето не придонело за настанување на условите за воведување на администрација, стечајна или ликвидациона постапка или функцијата ја вршело непосредно пред или по настанувањето на причините кои довеле до воведување на администрација или отворање на стечајна или ликвидациона постапка.

Преку воведување на строги критериуми кои е потребно да ги исполнат членовите на Упраниот одбор на банката но истовремено и останатите лица со посебни права и одговорности во банката онака како што е дефинирано во членот 83 од овој предлог закон, се создава сигурна основа за подобрување во целокупното управување на банките но истовремено се намалува и ризикот кој може да произлезе од извршувањето на надлежностите на членовите на Управен одбор во банка и останатите лица со посебни права и одговорности во банката.

Службата за внатрешна ревизија во банка како независен организационен дел на банката е должен да ја организира, односно да ја формира Надзорниот одбор на банката. Надзорниот одбор на банката ја уредува целокупната организациона поставеност на Службата за внатрешна ревизија, правата, одговорностите и односите со другите организациони делови во банката и ја определува одговорноста, односно обврските на лицето кое раководи со службата, како и условите за негово назначување.

Минимум активности кои е потребно да ги исполнува Службата за внатрешна ревизија се дадени и во самиот закон. Имено, Службата за внатрешна ревизија е потребно да врши постојана и целосна ревизија на законитоста, правилноста и ажурноста на работењето на банката преку: оценка на адекватноста и ефикасноста на системите на внатрешна контрола; оценка на спроведувањето на политиките за управување со ризиците; оценка на поставеноста на информативниот систем; оценка на точноста и веродостојноста на трговските книги и финансиските извештаи; проверка на точноста, веродостојноста и навременоста во известувањето согласно со прописите; следење на почитувањето на прописите, етичкиот кодекс, политиките и процедурите; оценка на системите за спречување на перење пари и оценка на услугите што банката ги добива од друштвата за помошни услуги на банката.

Спроведувањето на активностите Службата за внатрешна ревизија, односно лицата кои се вработени во службата ги извршуваат во согласност со принципите и стандардите за внатрешна ревизија, етичкиот кодекс на банката и политиката и процедурите за работење на самата служба. За активностите кои ги извршува Службата за внатрешна ревизија, потребно е да се составуваат и доставуваат полугодишни и годишни извештаи со точно пропишана содржина и истите да се доставуваат до надзорниот одбор, управниот одбор и одборот за ревизија на банката. Како посебна обврска за известување од Службата за внатрешна ревизија, односно вработените во оваа служба во текот на контролата, односно спроведувањето на своите активности претставуваат: непочитувањето на стандардите за управување со ризиците поради што постои можност за нарушување

на ликвидноста или солвентноста на банката или управниот одбор не ги почитува прописите, општите акти и интерните процедури на банката.

За следење, односно контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите, Управниот одбор на банката е должен, во зависност од видот, обемот и сложеноста на активностите што ги врши банката, да именува лице или да организира служба која ќе врши контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите.

Лицето, односно лицата кои се вработени во службата доколку таква биде формирана се одговорни за идентификација и следење на ризиците од неусогласеноста на работењето на банката со прописите. Под ризик од неусогласеност со прописите се смета особено, но не исклучиво, ризикот од изречени мерки од страна на гувернерот, од финансиски загуби и репултациски ризик како последица на пропусти во усогласувањето на работењето на банката со прописите.

Со цел да се заштитат банките, односно имотот и средствата со кој располагаат банките, во овој предлог закон зајакнати се критериумите кои го регулираат судирот на интереси. Имено, лицата со посебни права и одговорности во банките се должни редовно, на секои шест месеци, да дадат изјава за постоење или непостоење на судир на нивниот личен интерес со интересот на банката. Под личен интерес во смисла на овој закон се подразбираат и интересите на поврзаните лица со лицата со посебни права и одговорности во банките. Судир на интерес постои кога со донесувањето на одлуки, склучувањето на договори или вршење на други деловни активности се засега во материјалните или било кој друг вид на деловни или семејни интереси на лицата со посебни права и одговорности во банките и поврзаните лица со нив во односите со банката. Под остварување на материјален, деловен и семеен интерес се подразбира остварување на парична или друг вид на корист, директно или индиректно за лицата со посебни права и одговорности во банките и поврзаните лица со нив. Лицата кај кои ќе биде констатиран судир на интерес не смеат да присуствуваат при разгледувањето и донесувањето на одлуки, да склучуваат договори или да вршат други деловни активности доколку нивната објективност е доведена во прашање заради постоење на таквиот судир на интереси, односно постоење на личен интерес во донесувањето на одлуки. Пред одржување на состанокот за разгледување и донесување на одлуки, склучување на договори или вршење на друга деловна активност задолжително е давање на изјава од лицата со посебни права и одговорности во банките за постоење или не постоење на судир на интереси.

Доколку се изјави постоење на судир на интерес, изјавата се доставува до надзорниот одбор и до управниот одбор на банката, во која се наведува основот од кој произлегува судирот меѓу личниот интерес и интересот на банката.

Доколку лице со посебни права и одговорности во банките премолчи постоење на судир на интереси, Народна банка и друго лице кое има правен интерес до надлежниот суд, во согласност со закон, може да бара поништување на правната работа.

Во делот на извештаи, сметководството и ревизијата на банките, Советот на Народната банка подетално ги пропишува формите, видовите, методологијата, содржината и роковите за доставување на извештаи до Народната банка. Советот на Народна банка исто така може да пропише извештаи и податоци кои банката е должна да ги објави, како и начинот, формата и роковите на нивно објавување.

Финансиските извештаи и трговските книги на банките ги проверува и оценува друштво за ревизија и изготвува ревизорски извештај, во согласност со прописите за ревизија. Банките се должни да определат друштво за ревизија и да ја известат Народната банка во рок од 15 дена од денот кога банката го определила друштвото за ревизија. Гувернерот има можност да не прифати одредено друштвото за ревизија да врши ревизија во банка, доколку друштвото за ревизија: има помалку од 3 години искуство во вршење на ревизии; е поврзано лице со банката; во последните 3 години давало консултантски услуги на банката или во последните 3 години било под мерки изречени од страна на Институтот на овластени ревизори. Во овие случаи, односно ако гувернерот не прифати одредено друштвото за ревизија да врши ревизија на банка за тоа ја известува банката во рок од 15 дена и бара од банката да определи друго друштво за ревизија. Банката на која не и е прифатено друштвото за ревизија е должна да определи друго друштво за ревизија во рок од 45 дена. Преку ваквиот начин на регулирање на екстерната ревизија се зајакнуваат критериумите за друштвата кои вршат ревизија на работењето на банките со што се постигнува зголемена ефикасност во надзорот на работењето на банките. Исто така, преку остварување на ревизија од страна на друштвата за ревизија кои ги исполнуваат минимум критериумите пропишани со овој предлог закон за ревизија на банка се зајакнува и целокупната доверба во банкарскиот систем во Република Македонија.

Исто друштво за ревизија може да изврши најмногу пет последователни ревизии на годишните финансиски извештаи на една банка.

Икуствата на неколку земји во поглед на пропишувањето на формата и содржината на ревизорските извештаи изработени од страна на друштвото за ревизија се наметна како потреба за утврдување на законска рамка во која друштвата за ревизија ќе бидат обврзани да се движат при спроведувањето на ревизија во банка. Имено, точноста и реалноста на ревизорските извештаи е од посебно значење за спроведувањето на супервизорската функција, во насока на постигнување поголема транспарентност во работењето на банките и зајакнување на пазарната дисциплина, кои се јавуваат како основни елементи на Новата Капитална Спогодба и Базелските принципи за ефикасна банкарска супервизија. Заради тоа, Советот на Народна банка го пропишува обемот и содржината на ревизијата на работењето и на годишните финансиски извештаи на банките, во согласност со меѓународните стандарди.

Со овој предлог закон регулирањето на банкарската тајна како посебно важна категорија во односот на банките кон своите клиенти го задржува своето значење со одредени мали модификации, заради моменталните светски но и домашни активности во доменот на спречувањето на финансирање на тероризмот. Имено, банките се должни документите, податоците и информациите кои се

стекнати при вршење на банкарски и други финансиски активности за поединечни лица и трансакции со поединечни лица, како и за депозитите на поединечни лица да ги заштитат и чуваат, односно податоците стекнати за овие лица за банките претставуваат банкарска тајна. Лицата со посебни права и одговорности, акционерите и вработените во банката, како и лицата кои преку давање услуги на банката имаат пристап до документите, податоците и информациите за лицата кои стапуваат во односи со банката се обврзани да ги чуваат, можат да ги користат исклучиво за целите за кои се добиени и не смеат да ги откриваат на трети лица.

Како што е напоменато заради глобалната борба против финансирањето на тероризмот, обврската за чување на банкарската тајна за лицата со посебни права и одговорности, акционерите и вработените во банката не се однесува доколку документите, податоците и информациите се соопштуваат на барање на точно наведени субјекти во рамките на извршувањето на нивните со закон утврдени надлежности. Сепак, субјектите кои ги имаат добиено документите, податоците и информациите, односно вработените кај овие субјекти се должни со документите, податоците и информациите да ги чуваат, можат да ги користат исклучиво за целите за кои се добиени и не смеат да ги откријат на трети лица, освен во случаи и во постапка утврдена со Закон.

Со глава дванаесет од овој предлог закон заради остварување на заеднички интереси и унапредување на работење банките регулирано е здружувањето на банките, односно можноста банките да формираат здруженија. Активностите и задачите на здруженијата на банки се уредуваат со актот за основање. Како посебни активности кои може да ги извршуваат здруженијата основани од банките се: организирање дополнителен, доброволен систем за гарантирање на депозитите, покрај задолжителниот пропишан со Законот за Фондот за осигурување на депозити; прибирање и размена на податоци за кредитна способност заради заштита од кредитен ризик, како и обезбедување обука за банкарски работници и издаваат сертификати.

Здружувањето на банките не смее да доведе до ограничување, односно повреда на начелото на слободно пазарно работење или ограничување на конкуренцијата во банкарството.

Супервизијата на банките ја извршува Народната банка. Преку супервизијата Народната банка ја оценува стабилноста, ризичноста и усогласеноста на работењето на банката со прописите. За таа цел, Народната банка остварува перманентно вонтеренско следење на работењето на банката со прибирање, анализирање и верифицирање на извештаите кои ги доставува банката, непосредна и целосна теренска контрола во самата банка и преземање мерки за усогласување со законската регулатива.

Гувернерот може да преземе мерки спрема банка за која ќе се утврди дека не работи согласно со одредбите на законот, прописите со кои е уредено работењето на банките или нејзините интерни процедури. Мерки што може да ги презеде гувернерот се: редовни мерки, дополнителни мерки, воведување администрација, повлекување на согласност и одземање на дозвола.

За разлика од постојниот текст на Законот за банки во овој предлог закон мерките кои може да ги презема гувернерот јасно се систематизирани и се утврдени минимум условите кои е потребно да се исполнат за да може да биде преземена одредена мерка. Така за изрекување на редовна мерка потребно е да бидат исполнети следните услови: системот на управување, информативниот систем, системот на внатрешна контрола и интерните политики и процедури, не се во согласност со прописите или не се почитуваат; сметководствените политики, процедури и пракса не се во согласност со прописите; не се почитуваат обврската и роковите за доставување на податоци, информации и извештаи до Народна банка и за јавно објавување; не е обезбедена соодветна ревизија; не се постапува или се постапува спротивно на супервизорските стандарди; нема адекватно ниво на сопствени средства и не се почитуваат обврските за спречување на перење пари. Доколку се констатираат овие недоследности гувернерот ги презема следните редовни мерки и тоа: на банката да и издаде препорака со рокови (за стручно усовршување на вработените и лицата со посебни права и одговорности или вработување на соодветен кадар, за промени во организационата структура на банката, за изготвување на нови политики и процедури во одредени области или изготвување и спроведување на акционен план за надминување на незаконитостите и неправилностите и усогласување со прописите од страна на банката); на банката да и издаде писмено предупредување; со мнозинството членови на надзорниот одбор и/или со членовите на управниот одбор на банката да склучи формален акт за усогласување со прописите или за постигнување на потребно ниво на сопствени средства, во определен рок или да и наложи на банката дополнителна обврска за доставување на вонредни податоци и извештаи во период, вид, обем и интервали утврдени од гувернерот.

Гувернерот презема дополнителни мерки спрема банка или акционер на банка кога сериозно ги прекршуваат прописите со што се доведува во опасност сигурноста и стабилноста на банката, а особено кога: гувернерот ќе оцени дека основите за изрекување на редовни мерки ја доведуваат сигурноста и стабилноста на банката во сериозна опасност; не ги спроведува навремено редовните мерките; ги повторува неправилностите кои се основ за изрекување на редовна мерка и за кои е изречена редовна мерка или соодветна прекршчна санкција; банката извршува активности за кои нема дозвола или согласност; банката извршува активности преку филијала во странство без дозвола од гувернерот; банката повеќе не ги исполнува условите врз основа на кои е издадена дозволата за основање и работење, односно согласноста за вршење на финансиски активности; стапката на адекватност на капиталот и/или сопствените средства се под пропишани во согласност со овој закон; нема издвоено потребно ниво на посебни резерви, односно не е извршена соодветна исправка на вредноста на активата на банката; постојано или значително ги прекршува супервизорските стандарди; зачестено не ја исполнува обврската за навремено доставување податоци, информации и извештаи до Народната банка и други институции утврдени со закон; ја попречува Народната банка и друштвото за ревизија во извршување на супервизијата и консолидираната супервизија, односно ревизијата или акционер не добил согласност за стекнување на акции во банка.

За констатираните основи за изрекување на дополнителни мерки, гувернерот

може да изрече една или повеќе од следниве мерки: да овласти лице за непосредно следење на работата на банката; на банката и/или акционер да им наложи одредени постапувања (ревидирање на интерните процедури и политика на банката; намалување на трошоците на работење; достигнување на соодветно ниво на резерви; смена на лице со посебни права и одговорности; извршување на дополнителна ревизија од страна на друштво за ревизија кое е различно од друштвото за ревизија ангажирано од банката, во обем и под услови дефинирани од гувернерот и на трошок на банката; постигнување и одржување на повисок износ на сопствени средства и/или повисока стапка на адекватност на капиталот од пропишаните со овој предлог закон; банката да подготви и спроведе план за подобрување на состојбата, доколку банката е поткапитализирана и докапитализирање на банката од страна на акционерите. Освен овие дополнителни мерки гувернерот може да преземе и мерки со кои се забрануваат одредени дејствија или постапувања како што се: исплата на дивиденда; остварување на правата од акции; исплати за членовите на органите на управување; изложување кон поврзани лица, освен ако тие се покриени со залог на хартии од вредност издадени, или гарантирани од страна на Република Македонија или Европската Унија, кои се чуваат од страна на независно трето лице-депозитна институција и чија што пазарна вредност во секое време надминува 125% од износот на кредитот, или друг облик на изложеност; трансакции со други лица од банкарската група или поврзани лица со банката; изложување спрема лице за кое согласно методологојата на Народната банка се врши исправка на вредност или се издвојува посебна резерва од најмалку 20%; пролонгирање на одобрени кредити; вршење на сите или одредени финансиски активности; отворање делови на банка; учество на девизен пазар; стекнување на капитални делови во други правни лица и отпочнување со нови финансиски активности.

За реализација на изречените дополнителни мерки од страна на гувернерот, гувернерот може да овласти лице - супервизор од Народна банка кое ќе го следи спроведувањето на дополнителните мерките од страна на банката. Ова лице при следењето на реализацијата на изречените мерки кон банка има право да врши верификација на налозите за исплата на банката, да присуствува на седниците на надзорниот и управниот одбор без право на глас и да ги добива сите информации и податоци кои се неопходни во врска со спроведувањето на дополнителните мерки.

Дополнителната мерка која се однесува на докапитализација на банката се изрекува во случај кога банката е поткапитализирана, односно сопствените средства или стапката на адекватност на капиталот на банката се под пропишаните.

Освен во случај на поткапитализираност на банката, гувернерот може со решение да го задолжи надзорниот одбор на банката во рок од 10 дена да достави план за подобрување на состојбата и во случај кога банката поради искажување загуби од работењето може да стане поткапитализирана.

Планот на надзорниот одбор на банката треба да содржи детално разработени мерки и активности и рок за достигнување и одржување на сопствени средства и постигнување на стапка на адекватност на капиталот.

Ограничувањето на правата од акции, односно остварувањето на одредени права кои приоизлегуваат од сопственоста на акциите може да бидат ограничени во случај на постоење на услови за изрекување на дополнителни мерки, односно ако акционер на банка не добил согласност за стекнување на акции во банка, а сепак стекнал акции во одредена банка што значи стекнување на акции во банка спротивно на начинот и условите пропишани со овој закон. Доколку се констатира стекнување на акции во банка спротивно на начинот и условите кои се пропишани, гувернерот ограничува овие акции да носат право на глас и му наложува на лицето кое ги стекнало да ги оттуѓи во определен рок, кој не може да биде подолг од 180 дена, освен во посебни случаи пропишани со овој предлог законкога гувернерот може да определи и подолг рок за оттуѓување.

Доколку акционерот, односно лицето кое ги стекнало акциите спротивно на начинот и условите кои се пропишани не ги оттуѓи акциите во определен рок одреден од гувернерот, гувернерот во рок од 8 дена од истекот на одредениот рок, ќе утврди дека тие акции, покрај право на глас, на акционерот не му носат и право на исплата на дивиденда и ќе спроведе продажба на акциите во име на акционерот. Оваа продажба ја спроведува лице овластено од гувернерот, по пат на јавна берзанска аукција, согласно правилата за тргување на Македонската берза. Средствата од продажбата на овие акциите намалени за трошоците за организирање и спроведување на јавната берзанска аукција му припаѓаат на акционерот, односно лицето кое ги стекнало спротивно на начинот и словите кои се пропишани за стекнување на акции во банка.

За разлика од постојниот Закон за банки, а врз основа на проблемите кои се појавија при неговата примена во пракса, со предложениот закон се извршени одредени подобрувања во делот на воведувањето на администрација во банка, во насока на проширување на случаите на воведување на привремена управа, прецизно утврдување на активностите кои во рамките на спроведување на привремената управа можат да бидат преземени од страна на администраторите, овозможување на правен пренос на сопственоста на акциите на банката под администрација, во услови кога постојните акционери не се заинтересирани за докапитализација на банката

За воведување администрација и именува членови на администрацијата - администратори во банка, гувернерот донесува решение доколку се исполнети следните услови: сериозно загроување на солвентноста на банката; банката и/или акционерите одбиваат да ги исполнат или не преземаат соодветни активности за исполнување на дополнителните мерки изречени од страна на гувернерот со што се загрозува ликвидноста и солвентноста на банката; надзорниот одбор на банката не поднесе план за подобрување на состојбата во банка; Народна банка го одбие планот за подобрување на состојбата во банка; банката не го спроведува планот за подобрување на состојбата во банка во предвидените рокови; банката не достигне потребно ниво на сопствени средства во рокот даден со планот за подобрување на состојбата во банка и стапката на адекватност на капиталот на банката се намали под 50% од пропишаната со овој предлог закон.

Бројот на администраторите кои ќе ја спроведуваат администрацијата се утврдува на минимум три лица од причина што досегашното искуство покажува

дека состојбата на банката во која се воведува администрација, односно според постојниот закон привремена управа е таква која налага вклучување на поголем број на лица кои навремено и ефикасно ќе може да започнат со спроведување на зададените обврски. Лицата кои се именуваат од страна на гувернерот за администратори во банката е потребно да ги исполнуваат условите кои се потребни за именување на член на управен одбор во банка и независен член пропишани со овој предлог закон.

Со денот на доставувањето на решението од член 139 став 1 од овој закон до банката престануваат сите надлежности на надзорниот и управниот одбор на банката и надлежностите на собранието на акционери, освен надлежноста за донесување одлука за зголемување на капиталот, и истите преминуваат на администраторите. Исто така со доставувањето на решението за воведување на администрација до банката, од сметката на банка во која е воведена администрација и која е исклучена од платниот промет може да се вршат плаќања само по налог потпишан од администраторите. Решенијата за присилна наплата, налозите за блокада и другите платни инструменти на товар на сметка на банката која е исклучена од платниот промет, а кои ќе се достават до Народната банка се евидентираат и се враќаат до подносителот во рок од 3 дена. Решенијата за присилна наплата, налозите за блокада и другите платни инструменти на товар на сметки што ги водела банката кај која е воведена администрација и која е исклучена од платниот промет, а кои ќе се достават до банката, се евидентираат и се враќаат до подносителот во рок од 3 дена, овие последици исто така настануваат со денот на доставувањето на решението за воведување на администрација до банката.

Со оглед на фактот што состојбата во банката во која се воведува администрација налага брзи и ефикасни мерки, роковите кои се предвидени со овој предлог закон за администрација иако навидум се премногу кратки сепак се оптимални споредено со искуството од досегашното спроведување на привремена управа во банка. Имено, во рок од 21 ден од денот на именувањето администраторите се должни да ја утврдат состојбата во банката. По истекот на овој рокот, администраторите до гувернерот доставуваат извештај за состојбата на банката кој содржи: План за рехабилитација на банката или Предлог за одземање на дозволата за основање и работење кој може да содржи и план за пренос на средства и обврски на банката во друга банка. Рокот за доставување на извештајот од страна на администраторите може да биде и пократок ако е тоа утврдено со решение од страна на гувернерот.

Со оглед на специфичноста на плановите кои ги предлагаат администраторите на Советот на Народна банка оставено е подетално ги пропишува условите и постапката за спроведување на планот за рехабилитација и планот за пренос на средства и обврски на банката во друга банка.

Содржината на Планот за рехабилитација и начинот на неговото спроведување, како и Планот за пренос на средства и обврски на банката во друга банка се утврдени со овој предлог на закон.

Во понатамошниот дел од нормирањето на администрацијата во банка

опфатени се следните работи: начинот на одлучување на гувернерот по доставениот извештај од страна на администраторите, активностите кои е должен да ги преземе гувернерот во случај на неприфаќање или одбивање од страна на акционерите на банката на утврдените мерки со Планот за рехабилитација, потребните активности кои е потребно да ги спроведат администраторите во случај на успешно спроведена администрација во банка, извештаите кои се должни да ги составуваат и доставуваат администраторите до гувернерот, како и условите за разрешување на администраторите.

Во овој дел како новина би требало да се напомене постапката која се должни да ја спроведат администраторите во случај на неприфаќање на делот од Планот за рехабилитација на банката кој предвидува зголемување на сопствените средства на банката од страна на акционерите. Имено, доколку врз основа на планот за рехабилитација, гувернерот утврди дека за постигнување на пропишаната стапка на адекватност на капиталот е потребно зголемување на сопствените средства на банката донесува решение со кое на администраторите им наложува да свикаат собрание на банката. Администраторите на акционерите на банката им предлагаат донесување на одлука за покривање на загубата на товар на сопствените средства и одлука за зголемување на сопствените средства на банката.

Ако собранието, односно акционерите на банката го одбијат предлогот за покривање на загубата на товар на сопствените средства или одлука за зголемување на сопствените средства на банката или доколку не успее распишаната емисија на акции согласно со одлуката која собранието на банката ја усвоило, гувернерот може да донесе решение со кое ќе ги овласти администраторите да организираат продажба на акциите на постојните акционери на банката на инвеститори кои ќе бидат спремни да ја рехабилитираат банката. Продажбата на акциите на постојните акционери на банката на нови инвеститори се врши по пат на јавна берзанска аукција во согласност со овој закон.

Во објавата за јавната берзанска аукција администраторите ја одредуваат почетната цена на акциите која не може да биде пониска од 70% од книговодствената вредност утврдена во ревидираните финансиски извештаи на банката, износот на средства потребни за докапитализација и рокот за нивна уплата, условите потребни за стекнување со својство акционер во банка и рокот во кој до Народна банка се доставува документацијата врз основа на која се докажува исполнувањето на претходно наведените услови. Налогот за продажба на акциите на јавната берзанска аукција го потпишуваат администраторите.

Истовремено со објавата за продажба на постојните акции од страна на администраторите, гувернерот издава налог до Централниот депозитар за хартии од вредност за упис на забрана за располагање со акциите на банката од страна на нивните сопственици.

На јавната берзанска аукција за продажба на акциите на постојните акционери можат да учествуваат инвеститори кои: поднеле барање и добиле претходна согласност од гувернерот за исполнување на условите потребни за стекнување со својство на акционер во банка и во Народна банка поднеле писмена

изјава дека ќе ги уплатат средствата за докапитализација на банката во рокот определен во објавата од став 5 од овој член.

Доколку на првата јавната берзанска аукција никој не ја прифати почетната цена, на следната јавна берзанска аукција акциите ќе се понудат по цена која е за 10% пониска од почетната и ќе се продолжи со намалување на продажната цена за уште 10% на наредните јавни берзански аукции за продажба на акциите на банката се додека еден или повеќе инвеститори не изјават спремност за купување на понудените акции. Намалувањето на вредноста на акциите не може да биде под 50% од почетната цена на акциите.

Средствата добиени од продажбата на акциите намалени за трошоците за организирање и спроведување на јавната берзанска аукција им припаѓаат на акционерите на банката.

Функцијата на администраторот во банка престанува по истекот на периодот за кој е именуван; во случај на оставка од негова страна; во случај на смрт; во случај на отповикување и во случај на прекинување на администрацијата.

Во главата која ги регулира мерките кои може да ги изрече гувернерот, внесени се и одредби кои ги регулираат мерките, односно можноста гувернерот да повлекува согласноста за стекнати акции во банка, издадени согласноста за именување член на надзорен или управен одбор и за вршење на финансиски активности за кои е потребна посебна согласност. Случаите во кои гувернерот може да повлече веќе еднаш издадена согласност се предвидени со член 153 од овој предлог закон.

Со последните три члена од главата во која се регулираат мерките уредени сеосновите за укинувањето на дозвола за основање и работење и за статусни промени на банка, но исто така нормирани се и потребните известувања од Народна банка за издавање на дозвола за основање и работење на банка и известувања за укинување на дозвола за основање и работење на банка.

Во делот на воведувањето на стечајна постапка на банка се предлага прецизно утврдување на случаите кога се воведува стечајна постапка во банка, заради избегнување на можноста за воведување на стечајна постапка во банка на предлог од нејзините доверители, без претходна одлука на Народната банка за исполнување на условите за воведување на стечај во банка, во услови кога Народната банка превзема мерки за санирање на состојбата во банка. Од таа причина како овластен предлагач за отворање на стечајна постапка на банка пред надлежниот суд единствено е гувернерот.

Услови за воведување на стечајна постапка во банка постојат кога банка е несолвентна, ако врз основа на извештајот на администраторот, или во текот на спроведувањето на планот за рехабилитација се утврди дека банката е несолвентна или во постапката на ликвидација на банка се утврди дека нејзиниот имот не е доволен за исплата на сите побарувања на нејзините доверители.

За стечаен управник на банка може да биде именувано лице кое ги исполнува условите предвидени во Законот за стечај и кое согласно одредбите од овој закон ги исполнува условите за член на Управен одбор на банка. Ако во текот на стечајната постапка се појават услови за разрешување на стечајниот управник, судот за именување на нов стечаен управник е должен да обезбеди мислење од гувернерот. Гувернерот е должен да го достави мислењето во рок од 3 дена од добивање на барањето од судот. Внесувањето на одредба со која се бара претходна согласност од страна на гувернерот само во случај на разрешување на стечајниот управник е од причина што Законот за стечај предвидува можност за разрешување на стечајниот управник кој е прв именуван уште при одржувањето на првиот собир на доверители на банката. Со цел да не се дерогираат голем број на одредби од Законот за стечај не е предвидена согласност од страна на гувернерот за именување на првиот стечаен управник.

Вака предложеното решение со кое се регулира стечајната постапка во банка има за цел поефикасно и постручно спроведување на стечајната постапка на банка. Имено, во досегашната пракса се покажува дека стечајните постапки се спроведуваат бавно, нестручно, како и дека даваат голема можност за злоупотреби од страна на стечајните управници. Вакви пракса има и во регулативата на останатите земји од регионот.

Подобрување на одредбите за ликвидација на банка има во насока на избегнување на моменталната директна примена на одредбите од Законот за трговски друштва врз основа на кои ликвидацијата на банките се врши од страна на самите акционери. Спроведувањето на ликвидација од самите акционери во праксата создава проблеми, од аспект на тоа што постапките на ликвидација во одредени случаи не се спроведуваат воопшто, а во други случаи пак се спроведуваат бавно. Исто така, при ваквиот начин на спроведување на ликвидационата постапка постојат можности за злоупотреби при распределбата на ликвидационата маса на доверителите. Имено, со овој предлог закон акционерите може да донесат одлука за престанување на банката само по претходно добиена согласност од гувернерот на Народната банка. Во овој дел се наметнува и обврска за редовно известување од страна на ликвидаторите на банката до Народната банка и во двата случаи кога акционерите носат одлика за престанок на банката по претходна согласност и во случај кога гувернерот носи одлука за ликвидација во услови кога не се исполнети условите за воведување на стечајна постапка.

II. ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

За спроведување на овој закон не се потребни финансиски средства од Буџетот на Република Македонија.